

MİRAS ORTAKLIĞI

Özlem SARI FİDAN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
MEDENİ HUKUK BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

AĞUSTOS 2015

Özlem SARI FİDAN tarafından hazırlanan “Miras Ortaklığı” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Gazi Üniversitesi Özel Hukuk Anabilim Dalında Medeni Hukuk Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Huriye Reyhan DEMİRCİOĞLU

Medeni Hukuk, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Başkan : Prof. Dr. İhsan ERDOĞAN

Medeni Hukuk, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Üye : Doç. Dr. Süleyman YILMAZ

Medeni Hukuk, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Tez Savunma Tarihi: 07/08/2015

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Doç. Dr. Nihat YAZILITAŞ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdür Vekili

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirim, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Özlem SARI FİDAN

07/08/2015

MİRAS ORTAKLIĞI
(Yüksek Lisans Tezi)

Özlem SARI FİDAN

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Ağustos 2015

ÖZET

Mirasın açıldığı anda birden fazla mirasçı bulunması hâlinde, mirasçılar arasında, mirasın geçmesiyle birlikte paylaşmaya kadar, terekedeki bütün hak ve borçları kapsayan bir ortaklık meydana gelir. Bu ortaklık Türk Medenî Kanunu'nda "*miras ortaklığı*" olarak ifade edilmiştir. Mirasın paylaşılmasına kadar süren bu ortaklık rejiminin tüzel kişiliği yoktur ve mirasçılar tereke üzerinde elbirliği ile hak sahibi olurlar. Elbirliği ile hak sahipliği ilkesinin sonucu olarak mirasçılar, sözleşme veya kanundan doğan istisnalar saklı kalmak üzere, terekeye ilişkin tüm kararları oybirliği ile alırlar ve terekeye ait bütün haklar üzerinde ancak birlikte tasarruf edebilirler. Tereke borçlarından sorumluluk konusunda ise elbirliği ilkesinden ayrılmış ve bu borçlardan mirasçıların kişisel ve müteselsil olarak sorumlu oldukları kabul edilmiştir. Buna göre tereke alacaklıları bu alacaklarının tazmini için diledikleri mirasçı ya da mirasçılara başvurabilir ve mirasçılar da terekeden edindikleri malvarlığı değerlerinin yanı sıra kendi malvarlıkları ile de sorumlu olurlar. Kanunda miras ortaklığının paylaşmaya kadar devam edeceği öngörülmüş olmakla birlikte, miras ortaklığını sona erdiren başka hâller de mevcuttur.

Bilim Kodu : 501.2.086
Anahtar Kelimeler : Miras ortaklığı, mirasçı, elbirliği hâlinde hak sahipliği, müteselsil sorumluluk, kişisel malvarlığıyla sorumluluk
Sayfa Adedi : 129
Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Huriye Reyhan Demircioğlu

COMMUNITY OF HEIRS
(M. Sc. Thesis)

Özlem SARI FİDAN

GAZI UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES

August, 2015

ABSTRACT

In case more than one heir exist at the time of commencement of succession, a community, which contains all rights and obligations within the estate of testator, comes into being from commencement of succession to division of the estate. This community is named “*community of heirs*” in the Turkish Civil Code. This community regime which exists until division of the estate does not have a legal personality and heirs have joint ownership of the estate. As a result of the principle of joint ownership, save for legal and contractual exceptions, heirs shall make all decisions related to the estate unanimously and can only dispose of all rights within the estate jointly. Regarding the liability for the obligations of the estate, the principle of joint action has not been adopted by the lawmaker and it is provided that heirs have joint and several liability with their entire property. According to this, the creditors of the estate can claim payment from any heir/heirs and heirs are liable for the debts of the estate not only with the property acquired from the estate, but also with their entire property. Although it is provided in the Turkish Civil Code that the community of heirs exists until the division of the estate, there are also some other situations which extinguish the community of heirs.

Science Code : 501.2.086
Keywords : Community of heirs, heir, joint ownership, joint and several liability, liability with entire property
Page Number : 129
Supervisor : Yrd. Doç. Dr. Huriye Reyhan DEMİRCİOĞLU

TEŞEKKÜR

Konunun seçimi ve çalışmanın oluşturulması aşamalarında, engin birikimi ve görüşleriyle tezime önemli katkılarda bulunan saygıdeğer hocam Sayın Prof. Dr. M. Fadıl YILDIRIM'a,

Çalışmamı büyük bir titizlikle yönlendirerek akademik gelişimimi olumlu yönde etkileyen ve kendisiyle çalışmaktan büyük bir zevk aldığım danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Huriye Reyhan DEMİRCİOĞLU'na,

Tez savunması sırasında yapıcı eleştirileri ile tezime katkıda bulunan Sayın Prof. Dr. İhsan ERDOĞAN'a ve Sayın Doç. Dr. Süleyman YILMAZ'a,

Çalışmam boyunca desteğini her daim hissettiğim ve tezimde büyük emeği olan kürsü arkadaşım Arş. Gör. Özgür GÜVENÇ'e ve çalışmam süresince fikirlerini ve manevi desteklerini benden eksik etmeyen kürsü arkadaşlarım Arş. Gör. Esen KABAŞ'a ve Arş. Gör. Reyhan TUHAN'a,

Bu güne kadar attığım her adımda, yaptığım her işte arkamda duran ve bugünlere ulaşmamda şüphesiz en büyük paya sahip olan aileme en içten teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	xii
GİRİŞ	1

1. BÖLÜM

MİRAS ORTAKLIĞI KAVRAMI, MİRAS ORTAKLIĞININ KONUSU, MİRAS ORTAKLIĞININ AMACI, MİRAS ORTAKLIĞININ ÜYELERİ VE ÖZELLİKLERİ

1.1. Miras Ortaklığı Kavramı	5
1.2. Miras Ortaklığının Konusu	7
1.3. Miras Ortaklığının Amacı	10
1.4. Miras Ortaklığının Üyeleri	10
1.4.1. Yasal ve atanmış mirasçılar	11
1.4.1.1. Genel olarak	11
1.4.1.2. Mirasçılık sıfatını kaybedenlerin durumu	13
1.4.1.2.1. Mirasçılıktan çıkarılanlar	13
1.4.1.2.2. Mirastan yoksun bulunanlar	16
1.4.1.2.3. Mirastan feragat edenler	17
1.4.1.2.4. Mirası reddedenler	20
1.4.2. Ceninin durumu	23
1.4.3. Gaibin durumu	24
1.5. Miras Ortaklığının Özellikleri	24
1.5.1. Kanundan doğması	24
1.5.2. Geçici olması	25

Sayfa

1.5.3. Tüzel kişiliğinin bulunmaması.....	26
1.5.4. Ortakların tereke üzerinde elbirliğiyle hak sahibi olmaları	27

2. BÖLÜM**MİRAS ORTAKLIĞININ HÜKÜMLERİ**

2.1. Mirasçıların Tereke Üzerindeki Hak ve Yetkileri	35
2.1.1. Mirasçıların taahhüt ve tasarruf işlemleri.....	35
2.1.1.1. Mirasın açılmasından önce yapılan işlemler	35
2.1.1.1.1. Beklenen miras payının devri.....	36
2.1.1.1.2. Beklenen miras payının rehni.....	38
2.1.1.2. Mirasın açılmasından sonra yapılan işlemler	38
2.1.1.2.1. Miras payının devri.....	38
2.1.1.2.2. Miras payının rehni	45
2.1.1.2.3. Miras payının haczi	45
2.1.2. Mirasçıların terekedeki haklara ilişkin kullanma ve yararlanma hakları	46
2.1.3. Mirasçıların tereke yönetimine katılmaları	48
2.1.4. Mirasçıların terekeye ilişkin bilgi edinme ve hukukî durumlarını güvence altına alma hakları	49
2.2. Mirasçıların Tereke Borçlarından Müteselsil ve Kişisel Sorumluluğu	50
2.2.1. Mirasçıların müteselsil sorumluluğu	50
2.2.1.1. Müteselsil borçluluk kavramı ve özellikleri.....	50
2.2.1.2. Mirasçıların müteselsil sorumluluğunun kapsamı	52
2.2.1.3. Mirasçıların müteselsil sorumluluğunun süresi.....	55
2.2.1.4. Mirasçıların müteselsil sorumlulukta alacaklılara karşı savunma imkânları.....	58
2.2.1.5. Müteselsil sorumluluğun uygulanmadığı durumlar	60

Sayfa

2.2.1.5.1. Alacaklının rızası ile müteselsil borçluluğun ortadan kaldırılması.....	60
2.2.1.5.2. Mirasın paylaşılmasında kendisine rehnedilmiş bir tereke malı düşen mirasçının sorumluluğu.....	61
2.2.1.5.3. Mal vasiyetinin ifası borcundan sorumluluk.....	62
2.2.1.5.4. Mirasçılardan birinin terekeden alacaklı olması hâlinde diğer mirasçıların sorumluluğu	62
2.2.1.5.5. Mirasbırakanın vergi borçlarından sorumluluk	64
2.2.1.6. Mirasçıların müteselsil sorumlulukta rücu hakları.....	65
2.2.1.7. Müteselsil sorumluluk karşısında mirasçıların korunması	67
2.2.2. Mirasçıların kişisel ve sınırsız sorumluluğu	68
2.2.2.1. Genel olarak.....	68
2.2.2.2. Sınırsız sorumluluğun istisnaları	69
2.2.2.2.1. Resmî tasfiye hâlinde mirasçıların sorumluluğu.....	69
2.2.2.2.2. Devletin sorumluluğu	70
2.2.2.2.3. Mirası resmî deftere göre kabul eden mirasçının alacaklının kusuru olmaksızın deftere geçirilmemiş borçlardan sorumluluğu	71
2.2.2.2.4. Mirası reddeden mirasçının sorumluluğu	72
2.2.2.2.5. Emeklerini veya gelirlerini aileye özgüleyen ergin çocuk ve torunların uygun bedel alacaklarından diğer mirasçıların sorumluluğu	72
2.2.2.2.6. Mirasçı olabilecek durumdaki ceninin muhtaç anasının geçim giderlerinden sorumluluk	73
2.2.2.2.7. Ölüme bağlı tasarrufla kurulan vakfın sorumluluğu	73
2.3. Mirasçıların Tereke İle İlgili Uyuşmazlıklarda Taraf Olmaları	74
2.3.1. Genel olarak.....	74
2.3.2. Mirasçıların davacı olmaları	76
2.3.2.1. Birlikte hareket etme kuralı.....	76
2.3.2.2. Mirasçılardan her birinin tek başına dava açabileceği hâller	77

Sayfa

2.3.3. Mirasçılarının davalı olmaları	80
2.3.3.1. Davanın konusuna göre mirasçılarının durumu	80
2.3.3.2. Vasiyet alacaklısı karşısında mirasçılarının durumu	81
2.3.3.3. Mirasbırakanın takipten önce veya sonra ölmesine göre mirasçılarının durumu	82
2.4. Miras Ortaklığına Temsilci Atanması	83
2.4.1. Genel olarak.....	83
2.4.2. Temsil yetkisinin kaynağı	85
2.4.2.1. Temsilcinin mirasçılarının iradesiyle atanması	85
2.4.2.2. Temsilcinin mahkeme kararıyla atanması	86
2.4.3. Temsilcinin yetkileri	89
2.4.4. Temsilcinin yükümlülükleri ve sorumluluğu	91
2.4.5. Temsil yetkisinin sona ermesi	92

3. BÖLÜM**MİRAS ORTAKLIĞININ SONA ERMESİ VE MİRASIN PAYLAŞILMASINDAN SONRAKİ İLİŞKİLER**

3.1. Miras Ortaklığının Sona Ermesi.....	95
3.1.1. Genel olarak.....	95
3.1.2. Miras ortaklığını sona erdiren hâller	95
3.1.2.1. Mirasın tamamen paylaşılması	96
3.1.2.1.1. Genel olarak.....	96
3.1.2.1.2. Paylaşmayı talep hakkının özellikleri	96
3.1.2.1.3. Paylaşmanın istenebileceği süre.....	97
3.1.2.1.4. Mirasçılarının iradesiyle paylaşma ve mahkeme kararıyla paylaşma.....	98
3.1.2.1.5. Paylaşmayı geciktiren sebepler	99

Sayfa

3.1.2.1.6. Mirasın paylaşılması hususunda 6537 sayılı Kanunla getirilen değişiklikler	103
3.1.2.2. Paylı mülkiyete dönüştürme	107
3.1.2.3. Kat mülkiyetine geçme	109
3.1.2.4. Miras ortaklığının başka bir ortaklığa dönüşmesi	110
3.1.2.5. Terekenin tek bir mirasçı üzerinde toplanması.....	111
3.1.2.6. Terekede hiçbir aktif değer kalmaması	112
3.2. Mirasın Paylaşılmasından Sonraki İlişkiler	113
3.2.1. Mirasçıların birbirlerine karşı sorumlulukları	113
3.2.1.1. Tereke malları bakımından sorumlulukları	113
3.2.1.2. Tereke alacakları bakımından sorumlulukları.....	114
3.2.2. Mirasçıların alacaklılara karşı sorumlulukları.....	116
SONUÇ	118
KAYNAKLAR.....	122
ÖZGEÇMİŞ	129

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
ABD	Ankara Barosu Dergisi
Art.	Artikel
aşa.	aşağıda
Aufl.	Auflage
AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BGE	İsviçre Federal Mahkemesi
bkz.	bakınız
C.	cilt
dn	dipnot
E.	Esas
eMK	743 sayılı Türk Kanunu Medenîsi
ET.	Erişim Tarihi
EÜHFD	Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
f.	fıkra
GÜHFD	Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HD.	Hukuk Dairesi
HMK	6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
Hrsg.	Herausgeber
İBD	İstanbul Barosu Dergisi
İBK	İçtihadı Birleştirme Kararı
K.	Karar
KMK	634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu
m.	madde
MHAD	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
MÜHFD	Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
RG	Resmi Gazete
s.	sayfa

Kısaltmalar**S.****SGK****T.****TAMDİY****TBK****TBMM****TMK****TKAKK****vb****vd.****VUK****Y****YD****YHGK****YKD****yuk.****YÜED****ZGB****Açıklamalar**

Sayı

Sosyal Güvenlik Kurumu

Tarih

Tarımsal Arazilerin Mülkiyetinin Devrine İlişkin
Yönetmelik

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

4721 sayılı Türk Medenî Kanunu

5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı
Kanunu

ve benzeri

ve devamı

213 sayılı Vergi Usul Kanunu

Yargıtay

Yargıtay Dergisi

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu

Yargıtay Kararları Dergisi

yukarıda

Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi

Schweizerisches Zivilgesetzbuch

GİRİŞ

Mülkiyet hakkı ve bunun uzantısı olarak miras hakkı, demokratik sistemin uygulandığı ülkelerde, temel insan hakkı olarak kabul edilmekte ve bu ülkelerin anayasalarında yer almaktadır. Bireylerin hürriyeti ile mülkiyet ve miras hakları arasında yakın ilişki vardır. Zira mülkiyet ve miras hakkının tanınmadığı hukuk sistemlerinde tam anlamıyla bir hürriyetin varlığından söz edilemez. Nitekim 1982 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 35. maddesinde mülkiyet ve miras hakkı birbiriyle bağlantılı iki temel hak olarak düzenlenmiş ve güvence altına alınmıştır. Buna göre, mirasbırakan yönünden, mirasın kendisinden sonrakilere geçmesi ve ölüme bağlı tasarrufta bulunabilme, mirasçılar açısından ise, kendilerine intikal eden malvarlığına sahip olma yetkisi anayasal güvence altındadır.

Miras hukukuna ilişkin temel düzenlemeler Türk Medenî Kanunu'nun üçüncü kitabında yapılmıştır. İki kısma ayrılarak yapılan düzenlemenin ilk kısmında genel olarak mirasçılar ve mirasbırakanın tasarruf özgürlüğü çerçevesinde yapabileceği ölüme bağlı tasarruflar; ikinci kısmında ise mirasın geçmesi ve mirasın geçmesinin sonuçları hüküm altına alınmıştır. Miras ortaklığı, mirasın geçmesi kısmının mirasın paylaşılması bölümünde "paylaşımdan önce miras ortaklığı" başlığı altında düzenleme konusu yapılan önemli bir meseledir.

Miras ortaklığı, miras açıldığında mirasbırakanın geride birden fazla mirasçının bulunması hâlinde kanun gereği kendiliğinden oluşan ve tüzel kişiliği bulunmayan bir ortaklıktır. Miras ortaklığının özünde birlikte hak sahipliğinden bireysel hak sahipliğine geçiş bulunmaktadır. Bir geçiş dönemi olarak mirasın paylaşılmasından önceki süreç için öngörülen bu ortaklık kendine özgü bir takım kural ve ilkeleri bünyesinde barındırmaktadır.

Miras ortaklığının en belirgin özelliği, bu dönemde mirasçılarının terekede bulunan her hakka bölünmez bir şekilde ve elbirliği ile sahibi olmaları ve kural olarak ortaklığa ilişkin her türlü kararı oybirliği ile almalarıdır. Bunun dışında, mirasçılarının kural olarak tüm tereke borçlarından kişisel ve müteselsil olarak sorumlu buldukları kabul edilmektedir. İşte miras ortaklığı, bu iki temel ilke

üzerine kurulmuş ve bu ilkeler çerçevesinde mirasçılarının kendi aralarında ve üçüncü kişilere karşı ilişkileri düzenlenmiştir.

Ne var ki, miras ortaklığına hâkim olan elbirliği ilkesinin katı bir şekilde uygulanması birtakım zorlukları beraberinde getirmektedir. Zira miras ortaklığı adına yapılabilecek birçok işlemin, oybirliği ile karar alınmasını ve mirasçılarının tümünün birlikte hareket etmesini gerektirmesi, mirasçılar arasında uyuşmazlık bulunması hâlinde, bu işlemlerin yapılmasını oldukça zorlaşabilmektedir. Bu sistemin amacı esasen, mirasçılarını bir an evvel mirası paylaşmaya teşvik etmektir. Bununla birlikte, ortaklığın devamı süresince de sistemin gereği gibi işleyebilmesi ve elbirliği ilkesinin ortaya çıkarabileceği zorlukları gidermek amacıyla kanunda çeşitli düzenlemelere yer verilmiştir. Bundan başka, mirasçılarının tereke borçlarından kişisel ve müteselsil sorumlu olacaklarına ilişkin düzenleme her ne kadar alacaklılar açısından kolaylık yaratmakta ise de, mirasçılar açısından bir takım âdil olmayan sonuçların ortaya çıkmasına yol açabilmektedir. Bu konuda da mirasçılarının güvence altına alınmasını amaçlayan düzenlemelere yer verilmiştir.

Bu çalışmada da mirasın açılması ile başlayan ve kural olarak mirasın paylaşılmasına kadar devam eden süreçte mirasçılarının hak ve yükümlülüklerinin etraflıca belirlenmesi ve Türk hukuk doktrin ve uygulamasına bu yönde bir katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde genel olarak miras ortaklığının ne anlama geldiği ve içerisine kimlerin dâhil olduğu ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede ilk olarak miras ortaklığı kavramı, miras ortaklığının konusu ve miras ortaklığının amacı incelenmiş ve miras ortaklığının hukukî niteliği değerlendirilmiştir. Ardından miras ortaklığı içerisinde yer alacak kişiler tespit edilmiş bu kişilere ilişkin özel durumlar inceleme konusu yapılmıştır. Miras ortaklığının üyelerinin tespit edilmesinden sonra miras ortaklığı kavramının daha iyi anlaşılabilmesi ve ikinci ve üçüncü bölümde yapılacak açıklamalara temel oluşturması bakımından miras ortaklığının özellikleri dört ayrı başlık altında açıklanmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde “*Miras Ortaklığının Hükümleri*” başlığı altında dört ana başlık incelenmiştir. İlk olarak mirasçılarının tereke üzerindeki hak ve yetkileri ve bu doğrultuda sırasıyla mirasçılarının taahhüt ve tasarruf işlemleri, terekeden yararlanmaları, tereke yönetimine katılmaları ve terekeye ilişkin bilgi edinme hakları üzerinde durulmuştur. İkinci başlıkta mirasçılarının tereke borçlarından kişisel ve müteselsil sorumlulukları ele alınmış ve Kanundaki bu ilkelere istisna teşkil edebilecek durumlar tek tek sayılarak açıklanmıştır. Üçüncü başlıkta ise mirasçılarının tereke ile ilgili uyuşmazlıklarda taraf olmaları ele alınmıştır. Bu başlık altında mirasçılarının davacı ya da davalı olmalarına göre değişen dava arkadaşlığı durumları ve dava arkadaşlığına gerek olmaksızın her bir mirasçının tek başına davacı ya da davalı olabileceği durumlar ifade edilmiştir. İkinci bölümün dördüncü ve son başlığını miras ortaklığına temsilci atanması oluşturmaktadır. Bu hususta temsilcinin yetkileri, mirasçılara karşı sorumluluğu ve temsil ilişkisinin sona ermesi incelenmiştir.

Üçüncü bölümde, öncelikle miras ortaklığını sona erdiren hâller açıklanmış ve miras ortaklığının, mirasın paylaşılması ile sona ermesi konusunda 6537 sayılı Kanunla getirilen değişikliklere de değinilmiştir. Üçüncü bölümün ikinci ve son ana başlığında ise mirasın paylaşılmasından sonra mirasçılarının kendi aralarındaki ve üçüncü kişiler ile aralarındaki ilişkiler ve mirasçılarının sorumlulukları ortaya konulmuştur. Çalışma, tüm çıkarımlarımızı özetleyen bir sonuç bölümüyle sona erdirilmiştir.

1. BÖLÜM

MİRAS ORTAKLIĞI KAVRAMI, MİRAS ORTAKLIĞININ KONUSU, MİRAS ORTAKLIĞININ AMACI, MİRAS ORTAKLIĞININ ÜYELERİ VE ÖZELLİKLERİ

1.1. Miras Ortaklığı Kavramı

Miras, mirasbırakanın ölümüyle açılır. Böylece mirasbırakana ait bütün malvarlığı değerleri, mirasçı veya mirasçılara intikal etmiş olur. Mirasın açılması ile intikalin gerçekleşmesi arasında bir anlık boşluk dahi yoktur¹.

Miras açıldığında, mirasbırakanın tek mirasçısı varsa, terekenin tümü ona ait olacağından terekenin yönetilmesi ve paylaşımı gibi konularda herhangi bir sorun ortaya çıkmaz. Terekeye ilişkin her türlü taahhüt ve tasarruf işlemlerini de bizzat bu mirasçı gerçekleştirir ve borçlardan da bu mirasçı sorumlu olur². Anlaşıldığı üzere tek mirasçının varlığı hâlinde terekenin yalnızca el değiştirmesi söz konusu olup ölenin yerini mirasçısı olan kişi almaktadır³.

Miras açıldığında, mirasbırakanın birden fazla mirasçısı bulunması durumunda ise tereke, mirasçıların tamamına bir bütün (kül) hâlinde geçer. Daha açık bir ifadeyle, tereke birden fazla mirasçıya bölünmemiş vaziyette intikal eder⁴. Paylaşmaya kadar da özel bir malvarlığı olarak varlığını sürdürür. Paylaşma tamamlanıncaya kadar, mirasçıların oluşturdukları topluluk hukuken kendine özgü bir topluluk olarak düşünülmüş ve bu topluluk kanunda “*miras ortaklığı*” olarak ifade edilmiştir⁵.

¹ Akkanat, H. (2004). *Ölümün özel hukuk ilişkilerine etkisi*. İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 61.

² Dural, M., Öz, T. (2015). *Türk özel hukuku C. IV miras hukuku*. (Sekizinci Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 450; Ayan, M. (2009). *Miras hukuku*. (Beşinci Baskı). Konya: Mimoza Yayıncılık, s. 243.

³ Kılıçoğlu, A. M. (2013). *Miras hukuku*. (Beşinci Baskı). Ankara: Turhan Kitabevi, s. 290.

⁴ Acar, F. (2006). Miras hukukunda paylaşma kuralı. *MÜHFD*, S. 1, s. 122; Öztrak, İ. (1976). *Miras hukuku*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, s. 15.

⁵ Miras ortaklığı 743 sayılı Medenî Kanun döneminde “*miras şirketi*” olarak ifade edilmekteydi. Dolayısıyla günümüzde de bunun uzantısı olarak kısıtlı da olsa miras şirketi ifadesiyle karşılaşılabilmektedir. Miras şirketinden de anlaşılması gereken yine miras ortaklığıdır.

Miras ortaklığının devam ettiği süreçte mirasçıların tereke üzerinde elbirliğiyle hak sahipliği söz konusudur⁶. Bu açıklamalardan hareketle, miras ortaklığı; *“mirasbırakandan mirasçılarına intikal eden tereke üzerinde, mirasın açılmasından paylaşmanın ifasına kadar kanundan dolayı kendiliğinden oluşan ortaklıktır”* şeklinde tanımlanabilir⁷.

Miras ortaklığının varlığı hâlinde tek mirasçının bulunmasından farklı olarak mirasbırakanın terekesiyle mirasçılarının malvarlıkları kaynaşmaz. Dolayısıyla TBK m. 135'te ifade edilen alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesi hâli burada gerçekleşmez⁸. Bunun bir sonucu olarak, miras ortaklığına düşecek bir alacak, mirasçılardan birinin kişisel borcu ile takas edilemez ve aynı şekilde mirasçılardan birinin kişisel borçlusu da terekeden olan alacağıyla bu borcunu takas edemez. Zira iki ayrı malvarlığı alanına ilişkin istem hakkı ve yükümlülük söz konusudur. Bu gerekçelerle, mirasbırakanın mirasçılardan birine borcu varsa veya mirasbırakan mirasçılardan birinden alacaklı ise, bu alacağın terekeden alınması ve bu borcun yine terekeye ödenmesi gerekir⁹.

Mirasın paylaşımına kadar tereke, elbirliği ortaklığı (iştirak hâlinde hak sahipliği) rejimine tâbi olur¹⁰. TMK m. 640/l'de de bu durum *“Birden çok mirasçı bulunması hâlinde, mirasın geçmesiyle birlikte paylaşmaya kadar, mirasçılar arasında terekedeki bütün hak ve borçları kapsayan bir ortaklık meydana gelir.”* şeklinde ifade edilmiştir.

Miras ortaklığı adından da anlaşıldığı gibi bir ortaklıktır. Ancak bir adi ortaklık değildir. Zira adi ortaklıkta olduğu gibi ne ortak bir üstün amaç vardır; ne ortaklar arasında bu amaca yönelik bir işbirliği isteği vardır, ne de ortaklar arasında kişisel güven bağıllığı söz konusudur. Herhangi bir kişisel ilişkiye dayanmayıp kanundan doğan zorunlu ve geçici bu ortaklıkta mirasın paylaşılması ve ortaklığın

---

⁶ Dural, Öz, 2015, s. 450.

⁷ Kılıçoğlu, 2013, Miras, s. 289; Oğuzman, M. K. (1991). *Miras hukuku*. (Beşinci Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 368.

⁸ Şengün, K. O. (1971). Miras ortaklığı ve mirasçılarının dava hakları. *ABD*, S. 5, s. 650; Baygın, C. (2005). *Türk miras hukukunda alacaklıların korunması*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 44; Şener, E. (1988) *Eski ve yeni miras hukuku (şerh)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 770.

⁹ Şengün, 1971, s. 650.

¹⁰ Serozan, R., Engin, B. İ. (2014). *Miras hukuku*. (Dördüncü Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 613.

dağıtılmasının talep edilmesi kural olarak her zaman mümkündür¹¹. Ancak miras ortaklığı, kanundan doğduğu için ne mirasbırakan ne de mirasçılar, yapacakları bir tasarruf işlemi ile bu ortaklığın doğmasına engel olabilir¹².

1.2. Miras Ortaklığının Konusu

Miras ortaklığının konusu terekedir. Tereke; gerçek bir kişinin ölüm veya ölüme benzer hâllerden biri gerçekleştiğinde mirasçılara geçen özel hukuk ilişkilerinin tümü anlamına gelmektedir¹³. Dolayısıyla tereke özel nitelikte bir malvarlığıdır ve mirasçıların şahsî ve genel malvarlığından ayrı bir nitelik taşımaktadır¹⁴.

Belirtmek gerekir ki; mirasın mirasçılara bir bütün olarak intikali, kelimenin tam anlamıyla ölen kişinin malvarlığının miras yoluyla iktisap edilebilir kısmı ile sınırlanmış olup; intikali mümkün olmayan hukukî statüler, mirasbırakanın ölümü ile birlikte ortadan kalkar. Bu sebeple küllî intikal prensibinden, miras yoluyla intikali mümkün olan malvarlığının bir bütün olarak mirasçılara geçmesini anlamak gerekir¹⁵. Bu açıdan mülkiyet hakkı, eşyaya bağlı irtifak hakları, alacak hakkı, eser sahibinin malî hakları, sermaye ortaklığı payı, zilyetliğe bağlanan hukukî sonuçlar¹⁶, malvarlıksal nitelikteki yenilik doğuran haklar gibi hak ve hukukî durumların intikali mümkündür ve bunlar terekede yer alır¹⁷. Buna karşın mirasbırakanın şahsına bağlı hak ve yükümlülükleri mirasçılara intikal etmez. Örneğin mirasbırakanın iş akdinden doğan hak ve yükümlülükleri, para cezası

¹¹ Serozan, Engin, 2014, s. 617.

¹² İnan, N., Ertaş, Ş., Albaş, H. (2012). *Miras hukuku*. (Sekizinci Baskı). İzmir: İleri Yayınları, s. 536; Öztan, B. (2012). *Miras hukuku*. (Beşinci Baskı). Ankara: Turhan Kitabevi, s. 412.

¹³ Gençcan, Ö. U. (2011). *Miras hukuku*. (İkinci Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları, s. 1222.

¹⁴ İmre, Z., Erman, H. (2013). *Miras hukuku*. (Dokuzuncu Baskı). İstanbul: Der Yayınları, s. 428.

¹⁵ Akkanat, 2004, s. 63.

¹⁶ Mirasbırakanın zilyetlikle ilgili hukukî statüsünün intikale elverişli olabilmesinin ön şartı, mirasbırakanın kendisinin mirasın açılması anına kadar zilyetliğin sahibi olmasıdır. Mirasçılar, mirasbırakan hangi tür zilyetliğe sahip idiyse, zilyetliği aynı şekilde iktisap eder. Buna göre, mirasbırakanın sahip olduğu doğrudan zilyetlik, doğrudan zilyetlik olarak; dolaylı zilyetlik ise dolaylı zilyetlik olarak mirasçılara intikal eder. Bundan başka, mirasbırakanın kötüniyetli zilyet olması durumunda mirasçılar, TMK m. 981 ve 982 hükümlerinden kaynaklanan hakların kendilerine karşı yöneltilmesine katlanmak zorundadır. İyiniyetli mirasbırakanın iyiniyetli mirasçıları ise mirasbırakan döneminde işlemeye başlamış olan kazandırıcı zamanaşımı süresini TMK m. 996'ya göre devam ettirebilirler. Bkz. Akkanat, 2004, s. 124-127.

¹⁷ Genç Arıdemir, A. (2012). *Mirasın açılmasından sonra yapılan miras payının devri sözleşmesi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 45.

borcu mirasçılara geçmez¹⁸. Bir malvarlığı değerinin intikalinin mümkün olup olmadığının belirlenmesinde öncelikli olarak ilgili kanun hükmüne bakılır. Bu hususta açık bir kanun hükmünün tespit edilememesi hâlinde ise somut olaya bakılır. İlgili malvarlığı değerinin varlık amacına ve onun doğumuna yol açan taraf iradelerinin niteliğine bakılarak bir belirleme yapılır¹⁹.

Mirasbırakanın malvarlığında yer aldığı hâlde terekesinde bulunmayan özel hukuk ilişkileri olduğu gibi malvarlığında yer almadığı hâlde terekesinde bulunan özel hukuk ilişkileri de vardır. Bu sebeple malvarlığı ve tereke kavramları benzer şeyleri ifade etmekle birlikte eş anlamlı değildir²⁰. Örneğin, mirasbırakanın intifa ve sükna hakkı gibi kişiye bağlı irtifakları, iş görme, mal ya da para kullandırma ve kişi ortaklığı konusundaki kişisel borçları ve başkasına geçtiklerinde işlevlerinden uzaklaşacak olan nafaka alacakları malvarlığı içerisinde yer alsa da terekede yer almazlar; mirasçılara geçmezler²¹. Bu hak ve borçlar kişiye sıkı sıkıya bağlıdır ve mirasbırakanın bireysel özelliklerine binaen bulunmaktadır²².

Mirasbırakanın denkleştirmeye tâbi kazandırmaları ile tenkise tâbi kazandırmaları ise mirasbırakanın malvarlığında bulunmamakla birlikte terekesine eklenecek değerler arasındadır²³. Öğretide bir görüş mirasbırakanın malvarlığında yer almadığı hâlde terekesinde yer alabilen hukukî ilişkilere örnek olarak, mirasçılarının açılmış olan evlenme butlanı davasını (TMK m. 159), boşanma

¹⁸ Schaufelberger, P. C., Keller, K. (2006). Art. 602-640. Honsell, H., Vogt, N. P., Geiser, T. (Hrsg.). *Basler kommentar zivilgesetzbuch II*. (Dritte Aufl.), Basel, s. 669.

¹⁹ Akkanat, 2004, s. 63.

²⁰ Gençcan, 2011, Miras Hukuku, s. 1222.

²¹ Serozan, Engin, 2014, s. 126; Akkanat, 2004, s. 92, 118.

²² Bununla birlikte kişiye sıkı sıkıya bağlı olduğu kabul edilen bazı haklarda bu kurala istisna getirilmiştir. İlk olarak; bağışlamayı lehdarın sadakatsizliği nedeniyle geri alma yetkisi kişiye sıkı şekilde bağlı bir hak olmakla birlikte mirasçıya geçebilmektedir. (TBK m. 297/II). İkinci olarak da mirasbırakanın sahip olduğu manevi tazminat isteme hakkı da kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar arasındadır. Ancak TMK m. 25/IV'e göre; "*Manevi tazminat istemi, karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça devredilemez; mirasbırakan tarafından ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara geçmez.*". Bu hükme göre, bugün, artık mirasbırakana ait manevi tazminat hakkı, ancak mirasbırakan tarafından sağlığında ileri sürülmüşse, yani bir malvarlığı değeri hâline gelmişse, mirasçılara geçer. Mirasbırakan tarafından ileri sürülmesi gereken manevi tazminat isteminin mutlaka dava yoluyla olması gerekmez. Bunun için mirasbırakanın, bunu ortaya koyan kanıtlanabilir iradesi yeterli görülmüştür. 10.01.2002'de yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'ndan önce yürürlükte bulunan 743 sayılı TMK m. 24/a'ya göre manevi tazminatın mirasçılara geçişi için mirasbırakanın sağlığında ileri sürmüş bulunmasına gerek yoktu. Yapılan yeni düzenlemeyle bu durumun değiştirilmesi doktrinde eleştirilmiştir. Tartışmalar için bkz. Serozan, R. (2006). *Kişiye sıkı biçimde bağlı sayılan manevi hakların mirasçıya geçebilirliği*. Prof. Dr. Özer Seliçi'ye Armağan, Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 561.

²³ Serozan, Engin, 2014, s. 227.

davasını sürdürme hakkını (TMK m. 181/II) ve soybağının reddi davası açma hakkını (TMK m. 291) göstermektedir²⁴. Diğer bir görüş ise bu hakların, mirasbırakandan geçmeyip doğrudan doğruya mirasçılarının şahsında doğduğunu ileri sürmektedir²⁵. Ayrıca mirasçılarının, mirasbırakanın ölümü ile birlikte terekeden bağımsız olarak doğrudan doğruya kazandıkları haklar vardır. Örneğin mirasbırakanın yakınlarının destekten yoksun kalma tazminatı isteme hakları (TMK m. 45-47) ile mirasçılarının miras hukukuna ilişkin olan ve ancak mirasbırakanın ölümünden sonra ileri sürebilecekleri ölüme bağlı tasarruflara karşı iptal davası açma ve tenkis davası açma hakları böyledir²⁶.

Miras ortaklığına özgü bir durum tereke içerisinde yer alan malvarlığı değerlerinin iktisabı için, normal koşullarda uyulması gereken şekil kurallarına uymanın gerekmemesidir. Mirasın açılması ile mirasçılar derhal miras ortaklığının üyesi olarak mirasçılık sıfatını ve miras hakkını kazanırlar. Bu durum “kanun gereği kazanma” kuralı olarak ifade edilmektedir. Örneğin, mirasçılar terekede yer alan bir taşınmazın mülkiyetini, zilyetliğin devrine yönelik sözleşme akdedilmesine ve bu sözleşmeye istinaden söz konusu taşınır üzerinde zilyetlik tesis edilmesine gerek olmaksızın kazanırlar. Mirasbırakanın terekesinde taşınmaz bulunsa bile buna ilişkin mülkiyet tapuda tescile gerek olmaksızın miras ortaklığına dâhil olur²⁷. Yine, mirasbırakanın borçları ve alacakları, borcun üstlenilmesi ve alacağın devri hükümlerine gerek olmaksızın mirasçılara geçer²⁸.

Terekenin bir başka özelliği de özel nitelikte bir malvarlığı olmasının sonucu olarak, tereke içerisinde aynî ikamenin gerçekleşmesidir. Aynî ikame ilkesi, miras ortaklığının devamı sırasında terekede meydana gelebilecek değişiklikler ile

---

²⁴ Kılıçoğlu, 2013, Miras, s. 5.

²⁵ Akkanat, 2004, s. 98 vd.

²⁶ Genç Arıdemir, 2012, s. 45, dn. 174.

²⁷ Antalya, O. G. (2009). *Miras hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 419; Öztrak, 1976, s. 13.

²⁸ Şentop, M. (2004). Önceki hukukumuzda terekeye yapılacak muamele ve mirasbırakanın borçlarından mirasçılarının sorumluluğu. *Prof. Dr. Necip Kocayusufoğlu'na Armağan*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 437; Akkanat, 2004, s. 67, 68.

ilgilidir. Terekenin erimesini önleyen bu ilkeye göre, terekedeki elden çıkan değerlerin yerine geçen değerlerin yine terekeye girmesi gerekir²⁹.

1.3. Miras Ortaklığının Amacı

Miras ortaklığının bir amacı vardır. Bu amaç terekenin paylaşılmasıdır. Ortaklık, mirasın açılmasından paylaşmaya kadar geçecek süreçte, terekede meydana gelecek artma ve azalmalar dolayısıyla hem mirasçılarının hem de tereke alacaklılarının korunmasını sağlar. Zira miras ortaklığında uygulanması öngörülen kurallar sayesinde mirasçılarının zarar verici hareketlerine karşı terekenin korunması sağlanmaktadır³⁰.

Miras ortaklığı ile mirasçılarının ve mirasbırakanın alacaklılarının korunmasından başka, paylaşmanın rahat ve çekişmesiz bir şekilde yapılması, terekenin dağılmaması ve mirasçılar arasındaki bağın devamı sağlanmaktadır. Bütün bunlar mirasçılarının tek tek tasarruf yetkisine sahip olmayıp elbirliğiyle hareket etme zorunlulukları sayesinde gerçekleşmektedir³¹. O hâlde miras ortaklığı, ortak yararlanma ve idareye hizmet eder ve paylaşmanın en elverişli zamanda gerçekleşmesini sağlar³². Aksi yönde görüşler de bulunmakla birlikte³³ elbirliği prensibi bu bakımdan terekenin paylaşımından önceki safha için oldukça uygun bir rejimdir.

1.4. Miras Ortaklığının Üyeleri

Miras ortaklığına yasal ve atanmış mirasçılar dâhildir. Bu mirasçılar gerçek kişiler olabileceği gibi tüzel kişiler de olabilir. Ancak gerçek kişiler hem yasal hem

²⁹ Ayiter, N., Kılıçoğlu, A. M. (1993). *Miras hukuku*. Ankara: Savaş Yayınları, s. 263; İmre/Erman, 2013, s. 438, dn. 27.

³⁰ Schaufelberger, Keller, 2006, s. 670.

³¹ Ayiter, N. (1961). *Elbirliği ortaklıkları (iştirak halinde mülkiyet)*. Ankara: Yeni Desen Matbaası, s. 93; Ayiter, Kılıçoğlu, 1993, s. 262; Gönensay, S., Birsen, K. (1963). *Miras hukuku*. (İkinci Baskı). İstanbul: Ahmet Sait Matbaası, s. 306.

³² Kılıçoğlu, 2013, Miras, s. 292.

³³ “Mirasçılar arasında, tereke borçlarından müteselsil sorumluluk prensibi ile miras ortaklığının amacına ulaşılması mümkünken, mirasçılarının ferdî mülkiyet sahibi olmalarını geciktiren ve bu yüzden de çeşitli uyumsuzluklara yol açan elbirliği prensibinin Türkiye gerçekleri ile bağdaşmadığı kanısındayız.” Bkz. Şener, 1988, Miras, s. 758.

de atanmış mirasçı olabilirken; tüzel kişiler, devlet hariç sadece atanmış mirasçı olabilirler³⁴.

Vasiyet alacaklıları, yükleme lehtarları, mirastan feragat edenler, mirası reddedenler, mirastan çıkarılanlar ve mirastan yoksun bulunanlar miras ortaklığında yer almaz³⁵. Dolayısıyla bu kişiler terekede yer alan haklara sahip olmadıkları gibi borçlardan da sorumlu olmazlar. Kural bu şekilde olmakla beraber, bu kuralın bazı istisnaları da mevcuttur. Bu açıdan miras ortaklığının üyelerinin durumlarını ayrıntılı incelemekte fayda vardır.

1.4.1. Yasal ve atanmış mirasçılar

1.4.1.1. Genel olarak

Türk Medenî Kanunu m. 580'e göre ise *“Mirasçı olabilmek için mirasbırakanın ölümü anında mirasa ehil olarak sağ olmak şarttır. Mirasın açıldığı anda sağ olan mirasçı sonradan ölürse, onun miras hakkı kendi mirasçlarına kalır.”* Bu şartları sağlayan yasal ve atanmış mirasçılar mirasın açılmasıyla birlikte mirası kazanırlar ve mirasbırakanın terekesine elbirliğiyle sahip olur.

Mirasbırakanın, sırasıyla altsoyu (TMK m. 495), anası, babası ve onların altsoyu (TMK m. 496), büyük anası, büyük babası ve onların altsoyu (TMK m. 497) ile sağ kalan eş (TMK m. 499) birlikte yasal mirasçılar olarak kabul edilmiştir. Mirasbırakanın evlilik dışı hısımları (TMK m. 498) ve evlatlığı da (TMK m. 500) belirli şartların varlığı hâlinde yasal mirasçı olarak kabul edilir. Mirasbırakanın hiçbir mirasçı bırakmadan ölmesi hâlinde ise, devlet mirasbırakanın yasal mirasçısı olur (TMK m. 501). Bu yasal mirasçılardan da eş, altsoy (evlatlık ve altsoyu da dâhil) ve ana-baba saklı paylı mirasçılardır. Bunların dışında kalan yasal mirasçılar, saklı pay sahibi değildir.

³⁴ Dural, Öz, 2015, s. 6; Serozan, Engin, 2014, s. 122.

³⁵ Öztan, 2012, s. 412; Schaufelberger, Keller, 2006, s. 668; Beusch-Liggenstorfer, C., Wehinger, C. (2011). Art. 602-606. Kostkiewicz, J. K., Nobel P., Schwander I., Wolf S. (Hrsg.). *OFK- Orell füssli kommentar (Navigator.ch) ZGB Kommentar Schweizerisches Zivilgesetzbuch. (Zweite Aufl.)*. Zürich. s. 861.

Atanmış mirasçılar, mirasbırakanın yapmış olduğu ölüme bağlı tasarruf sonucunda mirasçı sıfatına sahip olur³⁶. Mirasbırakanın ikameli bir ölüme bağlı tasarrufunun mevcut olduğu durumlarda ön mirasçı ve art mirasçının ikisi birden miras ortaklığına dâhil olamaz. Ön mirasçı miras ortaklığı içerisinde yer alır. Art mirasçı bu aşamada mirasçı sıfatına sahip değildir ve yalnızca beklenen hak sahibidir³⁷. Ön mirasçının ölümü ya da mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufunda ifade ettiği belirli olayların gerçekleşmesi durumunda art mirasçı ön mirasçının yerine geçerek mirasçı sıfatının sahibi olur³⁸.

Mirasçılık, mirasbırakanın bütün aktif ve pasif malvarlığına halef olmak demektir. Mirasçı olma hakkı da, münhasır olarak kişiye bağlı bir haktır, dolayısıyla devri mümkün değildir. Ancak mirasçılardan birinin ölmesi durumunda onun yerine halefiyet yoluyla kendi altsoyu geçer. Ölen mirasçı, söz konusu tereke payı ile ilgili olarak hangi hak ve yükümlülükler sahip ise, mirasçıları da aynı hak ve yükümlülükler sahip olur³⁹.

Belirli şartların varlığı hâlinde terekenin resmî tasfiyesi talep edilse bile mirasçılar mirasçı sıfatlarını kaybetmezler; bu durumda tasfiye arttığında mirasın açıldığı andan başlamak üzere miras ortaklığı kurulmuş olur⁴⁰.

743 sayılı Türk Medenî Kanunu'nda değişiklik yapan 3678 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi ile birlikte sağ kalan eşin mirasçı olmak yerine tereke üzerinde belirli bir oranda intifa hakkı sahibi olabilmesi olanağı ortadan kalkmıştır. Böylece sağ kalan eşin mirasçılığı ile ilgili tartışmalar da geride kalmıştır. O da diğer mirasçılar gibi tereke üzerinde elbirliğiyle hak sahibidir⁴¹. 01.01.2002'de yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nda da buna paralel bir düzenleme yapılmış ve sağ kalan eşe intifa hakkı verilmemiştir. Sağ kalan eşin mirasçılığı ile ilgili Türk

³⁶ Serozan, Engin, 2014, s. 124.

³⁷ Akkanat, 2004, s. 163; Beusch-Liggenstorfer, Wehinger, 2011, s. 861.

³⁸ Schaufelberger, Keller, 2006, s. 669.

³⁹ Ayiter, 1961, s. 70; Akkanat, 2004, s. 163; Abt, D., Weibel, T. (2007). *Erbrecht*, Basel, s. 1199.

⁴⁰ Antalya, 2009, s. 419. Ancak tasfiye süresince mirasçıların tasarruf yetkilerinin güçlü bir şekilde sınırlandırıldığı kabul edilmektedir. Bkz. Abt, Weibel, 2007, s. 1198.

⁴¹ Sağ kalan eş, 3678 sayılı kanundan önceki dönem itibarıyla birinci zümre ile birlikte miras olduğunda mülkiyet hakkını seçmişse ortaklığa dâhil kabul ediliyordu. 23 Kasım 1990 itibarıyla 3678 sayılı Kanun ile Medenî Kanun'da değişiklik yapılmış ve mirasta kanunî intifa hakkı sahibi olabilme imkânı ortadan kalkmıştır. Bu tarihten sonra vuku bulan ölümler sonucu intikal eden miraslarda kanunî intifa hakkı söz konusu olmamıştır. Bkz. İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 536; Oğuzman, 1991 s. 8.

Medenî Kanunu'nda bazı önemli düzenlemeler de mevcuttur. Buna göre sağ kalan eş ile mirasbırakan arasındaki evlenmenin mutlak (TMK m. 147) ya da nisbi butlan (TMK m. 159) sebebiyle geçersiz olduğunun mahkeme kararıyla tespit edilmesi ya da mirasbırakanın hayatta iken açmış olduğu boşanma davasını mirasçılardan devam ettirerek boşanmayı sağlamaları (TMK m. 181/II) durumunda ortada bir evlilik kalmayacağı için eşlere evlilik sebebiyle tanınan mirasçılık hakkı da ortadan kalkar⁴².

Kendisine belirli mal vasiyeti yapılan kimse, küllî halef değildir. O sadece kendisine vasiyet edilen şeyi mirasçılardan isteme hakkına sahiptir. Şahsî bir hakka sahip olan vasiyet alacaklısı miras ortaklığına dâhil değildir⁴³. Vasiyet alacaklısının yasal mirasçı olmasında dahi vasiyet, aynî bir etki doğurmaz. Bu ihtimalde yasal mirasçı, miras payından başka kendisine vasiyet edilmiş bulunan malvarlığı değerinin kendisine ayrı olarak verilmesi konusunda diğer mirasçılara karşı bir alacak hakkına sahip olur⁴⁴. Yine aynı şekilde yüklenme lehdarları da bu ortaklık içerisinde yer almaz⁴⁵.

1.4.1.2. Mirasçılık sıfatını kaybedenlerin durumu

Türk Medenî Kanunu'nda yazılı olan bazı durumların gerçekleşmesi hâlinde, mirasçılık sıfatı hiç kazanılamamakta ya da mirasın açıldığında kazanılmakla birlikte daha sonra yitirilmektedir. Mirasçılık sıfatının yitirilmesi olarak ifade edilen bu durumlar, mirasçılıktan çıkarılma, mirastan yoksun bulunma, mirastan feragat etme ve mirası ret etmedir⁴⁶.

1.4.1.2.1. Mirasçılıktan çıkarılanlar

Türk Medenî Kanunu'nun 510. maddesine göre mirasbırakan belirli durumların gerçekleşmesi hâlinde ölüme bağlı bir tasarrufla saklı paylı mirasçısını

⁴² Akkanat, 2004, s. 60.

⁴³ Ayiter, 1961, s. 75.

⁴⁴ Akkanat, 2004, s. 60.

⁴⁵ Serozan, Engin, 2014, s. 100.

⁴⁶ Şener, E. (1976). Mirasçılık sıfatının yitirilmesi ve benzeri haller. *YKD*, C. II, S. 2, s. 81.

mirasçılıktan çıkarabilmektedir⁴⁷. Böyle bir durumda, mirasçılıktan çıkarılan kimseye düşecek olan miras payı, mirasbırakan başka türlü bir tasarrufta bulunmuş olmadıkça, mirasbırakandan önce ölmüş gibi, mirasçılıktan çıkarılanın varsa altsoyuna, yoksa mirasbırakanın yasal mirasçılarına kalır. Bu sonuç, sadece mirasçılıktan tam çıkarma hâli için geçerlidir. Bununla birlikte, mirasbırakanın TMK m. 510'daki fiillerden birini gerçekleştirmiş bulunan mirasçısını saklı payının tamamı için mirasçılıktan çıkarması şart değildir; mirasbırakan dilerse saklı payının bir kısmı için geçerli olmak üzere mirasçılıktan çıkarma hakkını kullanabilir⁴⁸.

Mirasçılıktan çıkarma, mirasbırakana, saklı paylı mirasçısını mirastan uzaklaştırma imkânı veren bir ölüme bağlı tasarruftur⁴⁹. Bu bakımdan saklı paylı olmayan bir mirasçının mirastan çıkartılması, teknik anlamda mirasçılıktan çıkarma olmayıp alelâde bir mirastan uzaklaştırmadır⁵⁰. Dolayısıyla TMK m. 505'te saklı paylı mirasçılar arasında sayılmayan yasal mirasçılardan birinin, mirasçı olmayacağına belirtilmesi veya onun payı üzerinde tasarrufta bulunulması mirasçılıktan çıkarma sayılmadığı için böyle bir tasarrufun mirasçılıktan çıkarma sebeplerinden birine dayanması gerekmez⁵¹. Dikkat edilmesi gereken bir husus da şudur: Mirasçılıktan çıkarma, genellikle kusurlu bir hareketin sonucu olduğu için temyiz kudretinden yoksun olanlar ve küçükler mirasçılıktan çıkarılamaz⁵².

Bir tür özel hukuk cezası niteliğinde olan mirasçılıktan tam çıkarma hâlinde çıkarılan kişi mirasçılıktan doğan haklardan yararlanamaz. Öte yandan mirasçılıktan kaynaklanan sorumluluklardan da kurtulmuş olur⁵³. Bu bakımdan, mirasçılıktan çıkarılan kimseler görünüşte mirasçı olmalarına rağmen gerçekte mirasçılık sıfatlarını yitirdikleri için miras ortaklığına dâhil olamazlar⁵⁴. Miras açıldığında görünürde mirasçı olan bu kişiler çıkarma tasarrufunun ortaya çıkması

⁴⁷ TMK m. 510'a göre, mirasbırakana veya mirasbırakanın yakınlarından birine karşı ağır bir suç işleyen veya mirasbırakana veya mirasbırakanın ailesi üyelerine karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerini önemli ölçüde yerine getirmeyen saklı paylı mirasçı ölüme bağlı bir tasarrufla mirasçılıktan çıkarılabilir. Şener, 1976a, *Mirasçılıktan Iskat*, s. 85; Dural, Öz, 2015, s. 211.

⁴⁸ Şener, 1976a, *Mirasçılıktan Iskat*, s. 85; Dural, Öz, 2015, s. 211.

⁴⁹ Dural, Öz, 2015, s. 204.

⁵⁰ Kocayusufoğlu, N. (1987). *Miras hukuku*. (Üçüncü Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 306.

⁵¹ Dural, Öz, 2015, s. 205; İmre, Erman, 2013, s. 246.

⁵² Oğuzman, 1991, s. 214; Şener, 1976a, *Mirasçılıktan Iskat*, s. 84.

⁵³ Serozan, Engin, 2014, s. 429; Şener, 1976a, *Mirasçılıktan Iskat*, s. 100; Yağcı, K. (2013). *Cezai mirasçılıktan çıkarma (cezai iskat)*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 339; Schaufelberger, Keller, 2006, s. 669.

⁵⁴ Şener, 1988, *Miras*, s. 762.

ile birlikte tereke üzerindeki zilyetliklerini gerçek mirasçılara devretmekle yükümlüdür⁵⁵. Kısmî mirasçılıktan çıkarma hâlinde ise, saklı paylı mirasçının saklı payı azalır, fakat mirasçılık sıfatı ve dolayısıyla miras ortaklığı üyeliği devam eder⁵⁶.

Mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufuyla mirasçılıktan çıkarılan kişi genel iptal sebeplerine veya mirasbırakanın mirasçılıktan çıkarma sebebinde açık bir hataya düşmüş olmasına dayanarak çıkarmanın iptalini isteyebilir. Hangi sebeple iptal davası açılmış olursa olsun, davanın olumlu sonuçlanması hâlinde mirasçılıktan çıkartılan kişi tekrar mirasçı sıfatını kazanır ve miras payının tamamını alır⁵⁷. Bunların dışında mirasta çıkarılan kişi çıkarma tasarrufunda sebebin gösterilmediği ya da gösterilen sebebin yetersiz olduğu gerekçesiyle tenkis davası açarak saklı payını alabilir. Burada ilk durumdan farklı olarak mirasçı, miras payının tamamına değil, yalnızca saklı payına kavuşmuş olmaktadır⁵⁸.

Kanunda, mirasbırakana, bu cezalandırıcı çıkarmanın yanı sıra bir de koruyucu çıkarma hakkı tanınmıştır⁵⁹. TMK m. 513'te "*borç ödemedен aciz sebebiyle mirasçılıktan çıkarma*" olarak ifade edilen bu çıkarmada mirasbırakan, hakkında borç ödemedен aciz belgesi bulunan altsoyunu, saklı payının yarısı için mirasçılıktan çıkarabilmektedir. Ancak mirasçılıktan çıkarılanın bu payının, onun doğmuş ve doğacak çocuklarına özgülenmesi gerekmektedir. Görüldüğü üzere koruyucu çıkarma ile korunmak istenen saklı pay sahibi değil, onun altsoyudur⁶⁰. Bu tür bir mirasçılıktan çıkarma sonucunda, mirasçılıktan çıkarılanın payının yarısı altsoyuna geçse de, mirasçılıktan çıkarılan, payının diğer yarısı için mirasçılık sıfatını devam ettirir⁶¹. Bu sebeple miras ortaklığından da çıkmış olmaz.

⁵⁵ Ayiter, 1961, s. 79.

⁵⁶ Dural, Öz, 2015, s. 205; İmre, Erman, 2013, s. 254; Şener, 1976a, Mirasçılıktan Iskat, s. 99; Berki, Ş. (1954). Türk miras hukukunun esasları. *AÜHFD*, C, XI, S. 3-4 s. 186; Yağcı, 2013, s. 359

⁵⁷ Serozan, Engin, 2014, s. 434; Dural, Öz, 2015, s. 214; Şener, 1976a, Mirasçılıktan Iskat, s. 101.

⁵⁸ İmre, Erman, 2013, s. 257; Dural, Öz, 2015, s. 214.

⁵⁹ Serozan, Engin, 2014, s. 435; Dural, Öz, 2015, s. 216; Şener, 1976a, Mirasçılıktan Iskat, s. 95.

⁶⁰ Şener, 1976a, Mirasçılıktan Iskat, s. 96.

⁶¹ Dural, Öz, 2015, s. 217; Şener, 1976a, Mirasçılıktan Iskat, s. 98.

1.4.1.2.2. Mirastan yoksun bulunanlar

Mirastan yoksunluk ifadesinden, genel olarak mirasçı olabilme ehliyetine sahip olan bir kimsenin, kanunda belirtilen sebeplerden biri gerçekleştiği için, belirli bir mirasbırakan yönünden miras hukukuna ilişkin bir talep ileri sürebilme ehliyetsizliği anlaşılmaktadır⁶². TMK m. 578'deki fiillerden birini gerçekleştirmiş bulunan kişiler mirastan yoksun bulunmaları sebebiyle mirasçılık sıfatını yitirir ve dolayısıyla miras ortaklığına giremez⁶³. Tıpkı mirasçılıktan çıkarmada olduğu gibi yoksun bulunan kimsenin miras payı da, TMK m. 579 gereğince mirasbırakandan önce ölmüş gibi kendi altsoyuna geçer. Altsoyun bulunmaması hâlinde yoksun kalanın payı, mirasbırakanın diğer mirasçılara geçer. Atanmış mirasçının mirastan yoksun olması durumunda ise mirasbırakan ikameli bir tasarruf yapmış yani yedek mirasçı atanmışsa, yapılan kazandırma yedek mirasçıya geçer. Bu şekilde bir tasarruf bulunmuyorsa, atanmış mirasçı lehine yapılan kazandırma TMK m. 581'in kıyasen uygulanması sonucu hükümsüz olur ve bundan yasal mirasçılar yararlanır⁶⁴.

Mirastan yoksun bulunanlar da mirasçılıktan çıkarılanlar gibi görünüşte mirasçı olup gerçekte mirasçı olmadıkları için mirasın açılması anında tereke üzerinde zilyet iseler bu zilyetliklerini gerçek mirasçılara devretmekle yükümlüdür⁶⁵. Ancak mirastan yoksunluk, miras bırakanın affıyla ortadan kalkacağı için mirasbırakan sağlığında böyle bir fiili gerçekleştiren mirasçısını affetmişse bu kimse mirasçılık sıfatını kaybetmiş olmaz ve miras ortaklığına dâhil

⁶² Dural, Öz, 2015, s. 368.

⁶³ TMK m. 578'e göre:

1. Mirasbırakanı, kasten ve hukuka aykırı olarak öldüren veya öldürmeye teşebbüs edenler,
2. Mirasbırakanı kasten ve hukuka aykırı olarak sürekli şekilde ölüme bağlı tasarruf yapamayacak duruma getirenler,
3. Mirasbırakanın ölüme bağlı bir tasarruf yapmasını veya böyle bir tasarruftan dönmesini aldatma, zorlama veya korkutma yoluyla sağlayanlar ve engelleyenler,
4. Mirasbırakanın artık yeniden yapamayacağı bir durumda ve zamanda ölüme bağlı bir tasarrufu kasten ve hukuka aykırı olarak ortadan kaldıranlar veya bozanlar mirasçı olamayacakları gibi; ölüme bağlı tasarrufla herhangi bir hak da edinemezler.

⁶⁴ Dural, Öz, 2015, s. 377.

⁶⁵ Ayiter, 1961, s. 79.

olur (TMK m. 578/II). Bunun için mirasbırakanın af sırasında ayırt etme gücüne sahip olması gerekli ve yeterlidir⁶⁶.

Mirastan yoksunluk, mirasçılıktan çıkarmadan farklı olarak mirasbırakanın bir ölüme bağlı tasarrufuyla değil, kendiliğinden gerçekleşir⁶⁷. Aynı zamanda mirastan yoksunluk, saklı paylı olsun veya olmasın ve ister yasal ister iradi mirasçı olsun tüm mirasçılar hakkında uygulanabilen bir özel hukuk cezası olması yönüyle mirasçılıktan çıkarmadan daha kapsamlıdır. Suçun yöneldiği kişilerin çevresi bakımından ise mirastan yoksunluk mirastan çıkarmaya göre daha sınırlıdır. Zira mirastan yoksunluk sebepleri incelendiğinde suçun yalnız mirasbırakana yönelik olduğu görülmektedir. Bundan başka mirastan yoksunlukta af mümkünken mirasçılıktan çıkarmada af mümkün değildir⁶⁸.

1.4.1.2.3. Mirastan feragat edenler

Türk Medenî Kanunu m. 528/I gereğince, mirastan feragat sözleşmesi, mirasbırakan ile muhtemel mirasçı arasında yapılan ve muhtemel mirasçının ilerideki miras payından tamamen veya kısmen ivazlı ya da ivazsız olarak vazgeçmesini öngören miras sözleşmesidir⁶⁹.

Muhtemel mirasçı, mirastan feragat sözleşmesi ile mevcut bir hakkından değil, beklenen bir hakkından ve mirasçı olmaktan feragat etmektedir⁷⁰. Dolayısıyla feragat sözleşmesi mirasçılık sıfatının kazanılmasına daha en baştan engel olmaktadır⁷¹.

Mirastan feragat sözleşmesi, miras hakkından vazgeçen mirasçı açısından ölüme bağlı bir tasarruf değil, bilakis sağlararası bir hukukî işlemdir. Ancak, mirasbırakan açısından ölüme bağlı tasarruf niteliğindedir⁷². Mirastan feragat,

⁶⁶ Serozan, Engin, 2014, s. 517; Oğuzman, 1991, s. 260.

⁶⁷ Dural, Öz, 2015, s. 376; Serozan, Engin, 2014, s. 431; Şener, E. (1976). Mirasçılık sıfatının yitirilmesi ve benzeri haller. *YD*, C. II, S. 3, s. 113; Berki, 1954, *Miras Hukukunun Esasları*, s. 188.

⁶⁸ Serozan, Engin, 2014, s. 431; Şener, 1976b, *Mirastan Mahrumiyet ve Feragat*, s. 102.

⁶⁹ İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 259.

⁷⁰ Dural, Öz, 2015, s. 195; İmre, Erman, 2013, s. 199; İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 259; Serozan, Engin, 2014, s. 439; Kocayusufoğlu, 1987, s. 301; Gençcan, 2011, *Miras Hukuku*, s. 429.

⁷¹ İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 260.

⁷² İmre, Erman, 2013, s. 196.

taraflar arasında bir anlaşmanın varlığını gerektirdiği için ancak miras sözleşmesi ile yapılabilir, vasiyetnameye konu olamaz⁷³.

Yapılan sözleşme karşılıksız veya bir edim mukabilinde olabilir. Feragatin hukuksal sonucu olarak mirastan ivazlı veya ivazsız feragat eden mirasçı, TMK m. 528/II gereğince mirasçılık sıfatını ve bu sığfata bağılı tüm hakları kaybeder, mirasbırakanın borçlarından sorumlu olmaktan da kurtulur.

Mirastan feragat saklı payı olsun olmasın tüm mirasçılarla yapılabilecek bir sözleşmedir. Ancak mirastan feragat pratik önemini saklı paydan feragat hâlinde gösterir. Çünkü mirasbırakan, sağlararası veya ölüme bağılı tasarruflarıyla yapacağı kazandırmalarla saklı payı bulunmayan mirasçısına düşecek payı bertaraf etme imkânına zaten sahiptir. Mirasbırakan, saklı payı bulunmayan uzak yasal mirasçısıyla mirastan feragat sözleşmesini olsa olsa, olası mirasçısının dışlanması garantilemek için yapar⁷⁴.

İvazsız feragat sözleşmesinde mirasçı, mirastan feragatin karşılığında sağlararası bir edim elde etmez. İvazlı feragat sözleşmesinde ise mirasçı feragatinin karşılığında sağlararası bir edim elde eder. Bu ihtimalde bir nevi mirasçılığın mirasbırakana satılması söz konusudur⁷⁵. İki mirastan feragat sözleşmesi arasında, feragatin altsoya etkisi ve bazı hâllerde mirasbırakanın borçlarından sorumlu olma hususlarında farklılık bulunmaktadır.

Eğer mirastan feragat sözleşmesi ivazlı olarak yapılmışsa, aksi kararlaştırılmış olmadıkça, feragat eden mirasçının altsoyu da mirasbırakana mirasçı olamaz. (TMK m. 528/III). Buna karşılık, ivazsız feragat altsoyu etkilemez; dolayısıyla feragat edenin altsoyu, mirasçılık sıfatını elde edebilir.

⁷³ Dural, Öz, 2015, s. 195-196; Serozan, Engin, 2014 s. 438-439. Bu durum 11.02.1959 tarih ve 16/14 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı ile de açıkça ifade edilmiştir. Karara göre, “*Kanunumuza göre, mirastan feragat mukavelesi, miras sözleşmesinin bir nevidir. Bu itibarla mirastan feragat mukavelesinin bütün miras mukaveleleri gibi resmi vasiyetname şeklinde yapılması icap eder. Bunun sonucu olarak mirastan feragat mukavelesi, hariçten düzenlenip noterden onama şeklinde yapılamaz. Resmi senet düzenleme şeklinde yapılması gerekir.*” Bkz. Özdemir, H. (2012). Mirasçılarının mirastan borçlarından dolayı sorumluluğu. *EÜHFD*, C. XVI, S. 1-2, s. 197.

⁷⁴ Serozan, Engin, 2014, s. 438.

⁷⁵ Serozan, Engin, 2014, s. 438.

Kural olarak mirastan tam feragat hâlinde, feragat eden, mirasçı mirasçılık sıfatını kaybedeceği için mirasbırakanın borçlarından da sorumlu olmaz. Keza feragat eden, mirasbırakan öldüğünde miras paylaşımı için çağrılmaz⁷⁶. İvazsız feragat açısından bu kural kesin olmakla birlikte ivazlı feragat açısından bu kurala bir istisna getirilmiştir⁷⁷. TMK m. 530'da, belirli şartların bulunması hâlinde, mirastan feragat eden mirasçının, mirasbırakanın borçlarından sorumlu olması öngörülmüştür. Buna göre mirasın açılması anında tereke, borçları karşılayamıyorsa ve borçlar mirasçılar tarafından da ödenmiyorsa, feragat eden ve mirasçıları, alacaklılarına karşı feragat için ölümünden önceki beş yıl içinde mirasbırakandan almış oldukları karşılıktan, mirasın açılması anındaki zenginleşmeleri tutarında sorumludur. Görüldüğü üzere feragat eden mirasçının sorumluluğu ikinci dereceden bir sorumluluktur; yani feragat eden ancak, alacaklıların kısmen veya tamamen diğer mirasçılar tarafından tatmin edilememiş olmaları durumunda sorumlu tutulabilir. Söz konusu sorumluluk talî olmasının yanı sıra aynı zamanda sınırlıdır. Bu sınır, hem ölümden önceki beş yıllık zaman yönünden hem de talep anındaki zenginleşilen miktar yönündendir⁷⁸.

Mirastan feragat payın tamamı hakkında olabileceği gibi bir kısmı için de söz konusu olabilir⁷⁹. Kısmî feragatte, feragat eden mirastan daha az pay almakla ya da saklı payın korunmasından yoksun olmakla beraber, mirasçılık sıfatı devam ettiği için, onun diğer mirasçılarla birlikte mirasbırakanın borçlarından kişisel ve müteselsil sorumluluğu devam eder⁸⁰.

Mirastan ivazlı feragat ile ilgili bir başka düzenleme de TMK m. 573 ve 574'te yer almaktadır. Buna göre mirasbırakan, mirastan feragat eden mirasçıya sağlığında terekenin tasarruf edilebilir kısmını aşan edimlerde bulunmuşsa, diğer mirasçılar bunun tenkisini isteyebilir. Mirastan feragat eden, tenkis sebebiyle terekeye bir malı veya bir değeri geri vermekle yükümlü olduğu takdirde; dilerse tenkise tâbi değeri geri verir, dilerse almış olduklarının tamamını terekeye geri vererek mirastan feragat etmemiş gibi miras paylaşımına katılır. Bu hâlde feragat

⁷⁶ Özdemir, 2012, s. 198; Serozan, Engin, 2012, s. 439.

⁷⁷ Berki, Ş. (1968). Türk Medeni Kanununda mirasçılarının mesuliyeti. *AÜHFĐ*, C. XXV, S. 3-4, s. 114.

⁷⁸ Dural, Öz, 2015, s. 201; Özdemir, 2012, s. 198.

⁷⁹ Oğuzman, 1991, s. 169; İmre, Erman, 2013, s. 199.

⁸⁰ Özdemir, 2012, s. 198.

edene seçimlik bir hak tanınmıştır. Feragat edenin ikinci ihtimali seçmesi hâlinde yeniden mirasçı sıfatını kazanması söz konusu olur ve feragat eden, miras ortaklığına dâhil olur⁸¹.

Mirastan feragatin belli bir kişi lehine yapılmış olduğu hâllerde, bu kişinin herhangi bir sebeple mirasçı olamaması durumunda TMK m. 529 gereğince, feragat hükümsüz kalır. Feragatin belli bir kişi lehine yapılmadığı durumlarda en yakın ortak kökün altsoyu lehine yapıldığı varsayılır ve bunların herhangi bir sebeple mirasçı olamaması durumunda feragat yine hükümsüz olur. Mirastan feragatin hükümsüz kalmasının sonucu olarak da feragat eden mirasçı sıfatını kazanır ve miras ortaklığına dâhil olur⁸².

1.2.1.2.4. Mirası reddedenler

Mirasın reddinin düzenlendiği TMK m. 605'e göre iki çeşit ret bulunmaktadır. Buna göre ret, mirasçının iradesinden kaynaklanıyorsa gerçek ret; kanunun koyduğu bir karineden kaynaklanıyorsa hükmi ret söz konusu olur⁸³.

Mirasın gerçek reddi, mirasçılık sıfatını kazanmış olan mirasçının kendi iradesi ile bu sığfata son vermesini ve miras ortaklığından nihaî olarak çıkmasını ifade eder⁸⁴. TMK m. 606'ya göre yasal mirasçılar, mirasçı olduklarını daha sonra öğrendikleri ispat edilmedikçe mirasbırakanın ölümünü öğrendikleri tarihten; atanmış mirasçılar ise mirasbırakanın tasarrufunun kendilerine resmen bildirildiği tarihten itibaren üç ay içerisinde mirası reddedebilir⁸⁵. Ret beyanında herhangi bir gerekçe gösterilmesi gerekmez⁸⁶.

⁸¹ Ayiter, 1961, s. 80; Şener, 1988, Miras, s. 762.

⁸² Şengün, 1971, s. 649; Ayiter, 1961, s. 79; Şener, 1988, Miras, s. 762.

⁸³ Dural, Öz, 2015, s. 410; Turan Başara, G. (2012). Türk hukuku bakımından mirasın kazanılmasında kabul edilen prensipler ve mirası ret hakkı. *Erzurumluoğlu Armağanı*, Ankara: Anıl Matbaacılık, s. 147.

⁸⁴ Ayiter, 1961, s. 75; Dural, Öz, 2015, s. 410.

⁸⁵ Devletin mirası reddedip edemeyeceği ise tartışmalıdır. Sorumluluğu zaten terekeden eline geçen malla sınırlı olduğu için onun mirası reddedemeyeceğini kabul etmenin amaca daha uygun olacağı görüşü için bkz. Serozan, Engin, 2014, s. 566.

⁸⁶ Dural, Öz, 2015, s. 411.

Gerçek ret, mirasçılık sıfatını kazanmak istemeyen mirasçıya tanınmış bir haktır⁸⁷. Bu sebeple ret ancak mirasın intikali, yani mirasbırakanın ölümünden sonra yapılabilir. Ret sonucunda, mirasın açıldığı tarihten itibaren mirasçılık sıfatı kaybedilir; dolayısıyla reddeden mirasçı, mirası hiç iktisap etmemiş gibi olur⁸⁸.

Ret beyanının yapılabileceği yasal süre içerisinde mirasçının durumu bozucu koşula bağlı bir iktisap olarak kabul edilebilir⁸⁹. Mirasın reddedilebileceği bu sürede mirasçılıktan doğan hak ve borçlar askıda kalır; bu geçici askı döneminde mirasçıya takip de yapılamaz⁹⁰. Mirası ret süresinin geçmesi üzerine, yasal ve atanmış mirasçıların mirası iktisapları kesinleşir ve “geçici mirasçılığın” yerini “kesin mirasçılık” alır⁹¹.

Yasal mirasçılardan biri mirası reddederse onun payı, miras açıldığı zaman kendisi sağ değilmiş gibi hak sahiplerine intikal eder. Buna göre, eğer mirası reddeden yasal mirasçının altsoyu varsa, halefiyet ilkesi gereğince onun miras payı altsoyuna geçer (TMK m. 611/I). Reddeden mirasçının altsoyunun bulunmaması hâlinde ise reddolunan miras payı yatay şişme prensibine göre diğer yasal mirasçılara geçer⁹². Mirası reddeden atanmış mirasçının payı ise, mirasbırakanın arzusunun başka türlü olduğu anlaşılmadıkça, mirasbırakanın en yakın mirasçılarına kalır (TMK m. 611/II). Görüldüğü üzere mirası reddeden mirasçı miras ortaklığından çıkmaktadır.

Miras payının tamamının değil de salt belirli bir oranının reddine imkân tanınıp tanınmayacağı hususunda netlik yoktur. Alman ve Fransız hukuklarında kabul edilmeyen bu imkâna bizde sıcak bakılmaktadır⁹³. Bu durumun kabulü hâlinde reddeden mirasçının, miras payı üzerinde miras hukuku kaynaklı hakları hâlâ mevcut olduğundan mirasçılık sıfatının kaybından söz edilemez. Ancak, belirli tereke değerlerine ilişkin kısmî ret kesin olarak kabul edilmemektedir. Örneğin,

⁸⁷ Aslan, M. (2011). Mirasçılarının vergi borçlarından sorumluluğu. *MHAD*, C. XVII, S. 3-4, s. 134.

⁸⁸ Oysa mirasçılıktan çıkarılma, mirastan yoksunluk ve mirastan feragat durumunda mirasçılık sıfatı hiç doğmamıştır. Bkz. Ayiter, 1961, s. 79.

⁸⁹ Ayiter, 1961, s. 75; Dural, Öz, 2015, s. 411; Şener, 1976c, Mirasın Reddi, s. 75; Serozan, Engin, 2014, s. 565; Şener, 1988, Miras, s. 763.

⁹⁰ Özdemir, 2012, s. 191.

⁹¹ Baygın, 2005, s. 54; Akkanat, 2004, s. 66.

⁹² İmre, Erman, 2013, s. 348; Turan Başara, 2012, s. 168.

⁹³ Kocayusufpaşaoğlu, 1987, s. 605-606; İmre, Erman, 2013, s. 313; Dural, Öz, 2015, s. 412.

miras payının kesirli bir bölümüne ilişkin ret geçerli kabul edilirken, taşınırın ret edilip taşınmazın kabul edildiği bir ret geçerli değildir⁹⁴.

Türk Medenî Kanunu m. 605/II'de ise, "*hükmî ret*" kurumu düzenlenmiştir. Bu hükme göre, "*Ölümü tarihinde mirasbırakanın ödemedен aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise, miras reddedilmiş sayılır.*" Hükmî ret bir karine olduğu için şartlar gerçekleşmişse reddin geçerli sayılabilmesi için mirasçılardan ret beyanında bulunmaları gerekmez⁹⁵. Hükmî rette de gerçek rette olduğu gibi mirasçılık sıfatı sona erer.

Mirasın reddinin hukukî sonucu mirasçılık sıfatının kaybedilmesi ve mirasbırakanın borçlarından sorumluluğun kalkmasıdır. Hem gerçek rette hem de hükmî rette aynı sonuç geçerlidir⁹⁶. Mirasçılardan mirası reddetmeleri hâlinde artık mirasçılar hakkında takip yapılamaz. Mirasbırakan hakkında kesinleşmiş bir mahkeme kararı bulursa dahi durum değişmez. Mirasçılar, mirası reddetmiş olduklarını belirterek borçlu olmadıkları yolunda itiraz edebilir⁹⁷. Ancak TMK m. 618'de istisnâ bir düzenlemeye yer verilmiştir. Buna göre: "*Ödemedен aciz bir mirasbırakanın mirasını reddeden mirasçılar, onun alacaklılarına karşı, ölümünden önceki beş yıl içinde almış oldukları ve mirasın paylaşılmasında geri vermekle yükümlü olacakları değer ölçüsünde sorumlu olurlar.*"

Türk Medenî Kanunu'ndaki mirası reddeden mirasçılardan denkleştirme tutarındaki sorumluluklarını düzenleyen hükümde bazı sınırlandırmalar göze çarpmaktadır. Öncelikle, olağan eğitim giderleri ve çeyiz kazandırmaları açısından mirasçılardan, mirasbırakanın alacaklılarına karşı sorumlulukları söz konusu değildir (TMK m. 618/II). Zira bu değerlerin terekeye dâhil edilmesi mümkün olmaz⁹⁸. İkinci olarak, bu sorumluluk iyiniyetli davalı mirasçılar için elde kalan zenginleşmeyle

⁹⁴ Serozan, Engin, 2014, s. 570; Dural, Öz, 2015, s. 412.

⁹⁵ Dural, Öz, 2015, s. 419; Serozan, Engin, 2014, s. 577.

⁹⁶ Şener, E. (1976). Mirasçılık sıfatının yitirilmesi ve benzeri haller. *YD*, C. II, S. 4, s. 93.

⁹⁷ "(...) Borçlular hakkında murisleri için verilen menî müdahale kararının infazı yönünden icra takibi yapılmış olup, borçlular mirası reddettiklerini bu nedenle haklarında takip yapılamayacağını beyan etmişler ve ibraz ettikleri belgelerle bu hususu kanıtlamışlardır. Mirası ret durumunda mirasçılar hakkında muris için alınmış ilama dayalı takip yapılamayacağından..." (Y. 12. HD., T. 10.09.2002, E. 2002/16011, K. 2002/17219; Yıldırım, H. (2010). Borçlunun ölümü halinde mirasçılardan takip edilmesi. *İBD*, C. LXXXIV, S. 3, s. 1659-1660)

⁹⁸ Berki, 1968, Mesuliyet, s. 113.

sınırlı bir sorumluluktur (TMK m. 618/III). Reddeden mirasçılarının bu sorumluluğu aynı zamanda ikincil bir sorumluluktur. Yani, reddeden mirasçılarının bu sorumluluğu ancak terekeden tatmin sağlanamadığı takdirde ve bu tatminin sağlanabileceği ölçüde olur⁹⁹.

1.4.2. Ceninin durumu

Çocuk TMK m. 28/II gereğince hak ehliyetini, sağ doğmak koşuluyla, ana rahmine düştüğü andan itibaren elde eder. Bunun bir uzantısı olarak da TMK m. 582'de ceninin, sağ doğmak koşuluyla mirasçı olacağı kabul edilmiştir. Görüldüğü üzere, ceninin hak ehliyeti ve mirasçı olma hakkı sağ doğmak şartına bağlı olarak ertelenmiştir. O halde cenin, miras ortaklığına henüz dâhil değildir. Cenin ortaklığa ancak doğum anında dâhil olmaktadır ve mirasçılıktan doğan haklarını da bu zamanda elde etmektedir. Fakat ceninin mirasçılık hakkına ilişkin hükümler mirasbırakanın ölüm anına kadar geriye yürür¹⁰⁰. Anlaşıldığı üzere ceninin mirasçılığı sağ doğma geciktirici koşuluna bağlıdır¹⁰¹.

Cenin yasal temsilcisi temsil yoluyla ceninin mirasa ilişkin haklarını kullanabilir. Ayrıca ceninin çıkarları gerektiriyorsa TMK m. 426 gereğince kendisine bir kayyım atanması söz konusu olabilir.

Mirasta hak sahibi olabilmek için, mirasbırakanın ölümünde hiç olmazsa cenin olarak bulunmak şart olmakla birlikte, art mirasçı veya art vasiyet alacaklısı tayini şeklindeki ölüme bağlı tasarruflar sayesinde mirasbırakana cenin olarak dahi mevcut olmayan bir kişinin mirasçı veya vasiyet alacaklısı olarak tayin edilmesi mümkün kılınmıştır (TMK m. 583). Ancak unutulmamalıdır ki, bu şekilde tayin edilen art mirasçının en geç ön mirasçının öldüğü tarihte doğmuş, hiç olmazsa cenin olarak mevcut olması gerekir (TMK m. 525/I).

⁹⁹ Serozan, Engin, 2014, s. 585.

¹⁰⁰ Şener, 1988, Miras, s. 761; Şengün, 1971, s. 648.

¹⁰¹ Ayiter, 1961, s. 73.

1.4.3. Gaibin durumu

Türk Medenî Kanunu'nun 32. maddesine göre, "*Ölüm tehlikesi içinde kaybolan veya kendisinden uzun zamandan beri haber alınamayan bir kimsenin ölümü hakkında kuvvetli olasılık varsa, hakları bu ölüme bağlı olanların başvurusu üzerine mahkeme bu kişinin gaipliğine karar verebilir*". TMK m. 33'e göre ise, "*Gaiplik kararının istenebilmesi için, ölüm tehlikesinin üzerinden en az bir yıl veya son haber alma tarihinin üzerinden en az beş yıl geçmiş olması gerekir*".

Gaiplik kararının hükümleri, son haber gününe veya ölüm tehlikesinin olduğu güne kadar yürür. Dolayısıyla mirasın açıldığı gün ile gaiplik kararının kesinleştiği tarih arasındaki dönemde gaip miras ortaklığına dâhildir. Ancak gaiplik kararının kesinleşmesiyle birlikte, ölüm tehlikesi veya son haber gününden itibaren geçerli olmak üzere, gaibin miras ortaklığındaki üyeliği ortadan kalkar. Bu hâlde gaip hiç mirasçı olmamış gibi mirasbırakanın diğer mirasçılarının payları belirlenecektir. Gaibin miras payı TMK m. 586 gereğince resmen yönetilir¹⁰².

Gaiplik kararı kesinleştikten sonra gaibe miras payı düşerse, gaip ölmüş olsaydı bu pay kendisine düşecek olan kişiler, TMK m. 587 gereğince ayrıca bir gaiplik kararı alınmasına gerek olmaksızın, bu payı talep edebileceklerdir.

1.5. Miras Ortaklığının Özellikleri

1.5.1. Kanundan doğması

Mirasbırakanın ölümüyle birlikte mirasçılar, tereke malları üzerinde kanun hükmü gereğince elbirliğiyle hak sahibi olurlar.

Miras ortaklığı bir rastlantı ortaklığıdır. Bu ortaklık, mirasçılar arasında kişisel bir ilişkinin bulunmasını gerektirmeyen, kanundan dolayı kendiliğinden oluşan bir ilişki yaratır. Mirasçılar arasında genellikle hısımlıktan doğan bir bağlılık mevcuttur;

¹⁰² Hakkında gaiplik kararı alınmış olan mirasçıya kayyım tayin edilmez; kendisine düşecek olan pay kanun hükmü gereğince tereke hâkimliğince yönetilir. Bkz. Berki, Ş. (1975), *Miras hukuku*. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, s. 135.

fakat bu zorunlu değildir. Önemli olan miras ortaklığında mirasçılarının ilişkilerinin terekeden kaynaklanıyor olmasıdır¹⁰³.

Mirasçılarının bu ortaklık içerisinde yer alabilmeleri için, diğer elbirliği ortaklıklarında olduğu gibi bir sözleşmenin bulunması gerekmez. Zira bu ortaklık mirasçılarının iradelerinden bağımsız olarak kanun hükmü dolayısıyla kendiliğinden kurulur¹⁰⁴.

1.5.2. Geçici olması

Miras ortaklığı, geçici bir ortaklıktır. Bunun anlamı, ortaklığın paylaşma tamamlanıncaya kadar devam etmesi ve paylaşmanın tamamlanmasıyla sona ermesidir¹⁰⁵.

Miras ortaklığının özünde birlikte hak sahipliğinden bireysel hak sahipliğine geçiş vardır. Miras ortaklığında ortaklar, diğer elbirliği ortaklıkları hâllerinde olduğu gibi ortaklaşa bir amacı gerçekleştirmek üzere bir araya gelmiş kişiler değillerdir. Böyle bir amaç olmadığı için hepsinin eğilimi ortaklığın bir an önce bozulup bireysel hak sahipliğine kavuşmak yönündedir. Bunu sağlayacak yol da mirasın paylaşılmasıdır. Dolayısıyla kanunda miras ortaklığı, paylaşımına kadar sürecek geçici bir süre ortaklık olarak düzenlenmiştir¹⁰⁶.

Türk Medenî Kanunu'nda terekenin mirasçılara intikali ve mirasçılar arasındaki ortaklık ilişkisi istisnaî bir rejim olarak kabul edilmiş, bu geçici dönemin bir an önce sona ermesini kolaylaştırmak amacıyla da bazı istisnaî düzenlemeler getirilmiştir. Terekede taşınmazlar olsa bile paylaşmanın adî yazılı şekilde yapılabileceğine ilişkin TMK m. 676 hükmü bunlardan birisidir¹⁰⁷.

¹⁰³ Kılıçoğlu, 2013, Miras, s. 291; Ayiter, Kılıçoğlu, 1993, s. 263; Aybay, A. (2002). *Miras hukuku dersleri*. İstanbul: Maltepe Üniversitesi Yayınları, s. 102.

¹⁰⁴ Gençcan, 2011, Miras Hukuku, s. 1223; Aybay, 2002, s. 102; Ayan, 2009, Miras, s. 244; Kılıçoğlu, 2013, Miras, s. 291; Antalya, 2009, s. 419.

¹⁰⁵ Antalya, 2009, s. 419; Gençcan, 2011, Miras Hukuku, s. 1223, Şener, 1988, Miras, s. 763.

¹⁰⁶ Aybay, 2002, s. 102.

¹⁰⁷ Kılıçoğlu, 2013, Miras, s. 291.

Miras ortaklığının geçici olmasının bir sonucu olarak; TMK m. 642'ye göre mirasçılardan her biri, sözleşme veya kanun gereğince ortaklığı sürdürmekle yükümlü olmadıkça, her zaman mirasın paylaşılmasını isteyebilir. Dolayısıyla her mirasçı devredilemeyen ve zamanaşımına uğramayan bir paylaşmayı isteme hakkına sahiptir. Paylaşmayı isteme hakkının kullanılmasıyla birlikte diğer mirasçılar bunun gereklerini yerine getirmek zorundadır¹⁰⁸.

Kural, mirasçılardan her birinin paylaşmayı her zaman talep edebilecekleri olmakla birlikte, paylaşmanın sözleşme veya kanun hükmü gereğince ya da hâkim kararıyla belirli bir süre için talep edilememesi söz konusu olabilmektedir. Miras ortaklığının paylaşma ile sona ermesi başlığı altında bu konuya detaylı olarak ileride değinilmiştir¹⁰⁹. Şimdiden şu kadarını belirtmek gerekir ki, kaynağı ne olursa olsun paylaşmayı geciktiren bir hâlin bulunması durumunda belirli bir süre için miras ortaklığının devam etmesi zorunludur.

1.5.3. Tüzel kişiliğinin bulunmaması

Miras ortaklığı diğer bazı ortaklıklardan farklı olarak tüzel kişiliğe sahip değildir¹¹⁰. Zira terekeye dâhil hakların sahibi mirasçılardır ve bu haklar mirasçılar dışında bir kimse tarafından kullanılamaz. Bunun sonucu olarak, bu ortaklıkta bir organ yoktur. Dolayısıyla miras ortaklığının organlar vasıtasıyla temsilinden söz edilemez. Ortaklık için yapılacak işlemler bütün mirasçıların katılımı veya onayı ile yapılır. Mirasçıların bu işlemlerle uğraşamamaları veya aralarında anlaşmazlık çıkması hâlinde ise, herhangi bir mirasçının talebi üzerine, yetkili merciler tarafından terekeye bir temsilci atanabilir. Tayin olunacak temsilci miras ortaklığı ad ve hesabına terekeyi idare eder ve gerekli işlemleri yapar¹¹¹.

¹⁰⁸ Ayan, 2009, Miras, s. 244; Ayiter, Kılıçoğlu, 1993, s. 263; Serozan, Engin, 2014, s. 638.

¹⁰⁹ Bkz. aşa. § 3.1.

¹¹⁰ “(...) *Hükmi şahsiyeti bulunmayan ortaklık mirasın açılmasıyla kendiliğinden doğar ve mirasın taksimine kadar devam eder.*” (Y. 2. HD, 27.04.2009, 5387-8056: Gençcan, 2011, Miras Hukuku, s. 1223).

¹¹¹ İmre, Erman, 2013, s. 429; Şener, 1988, Miras, s. 763; Gençcan, 2011, Miras Hukuku, s. 1222; Ayan, 2009, Miras, s. 244; İnan, Ertas, Albas, 2012, s. 542; Köprülü, B. (1985). *Miras hukuku dersleri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, s. 398.

Miras ortaklığının tüzel kişiliği ve dolayısıyla bir organı ve tüzüğü bulunmadığından, ticarî yaşamda da önemli bir rolü yoktur. Bu sebeple de miras ortaklığının kurulduğuna dair bir ilân verilmesi ya da miras ortaklığının herhangi bir yere tescil edilmesi gerekmez¹¹². Bu ortaklık bankada hesap sahibi olamaz, ticari senet düzenleyemez. Terekeye dâhil taşınmazların tapuya kaydı da miras ortaklığı adına değil, mirasçılarının her birinin adına düşülür. Yine tüzel kişiliğinin bulunmamasının bir sonucu olarak miras ortaklığının taraf ehliyeti yoktur. Dolayısıyla miras ortaklığı, davacı ya da davalı olamaz ve kendisi cebri icra takibine geçemeyeceği gibi, kendisine karşı da cebri icra takibi yapılamaz¹¹³. Tüm bu tasarrufların mirasçılar tarafından birlikte yapılması ve mirasçılarının tümüne karşı yapılması gerekir¹¹⁴.

1.5.4. Ortakların tereke üzerinde elbirliğiyle hak sahibi olmaları

Hukukumuzda göre, mirasbırakanın ölümü anında birden fazla mirasçısı bulunduğu takdirde, bu mirasçılar tereke üzerinde elbirliğiyle hak sahibi olurlar. Mirasbırakan sağlığında ölüme bağlı tasarrufuyla aksine bir tasarrufta bulunmuş olsa bile, bunun bir önemi yoktur. Mirasın paylaşılmasından önce, mirasçılarının tereke üzerinde elbirliği ile hak sahibi olmaları kanundan doğan bir prensiptir¹¹⁵.

Elbirliği mülkiyeti, Roma ve İslâm hukukunda olmayan bir müessesedir¹¹⁶. Germen (Cermen) Hukukuna dayanan modern kanunlarda ise birlikte mülkiyetin şekillerinden birini elbirliği mülkiyeti (gesamthandprinzip) oluşturmaktadır¹¹⁷. Elbirliği mülkiyeti, aralarında ortaklık bağı bulunan kimselerin, bu ortaklıkları

¹¹² Kılıçoğlu, 2013, Miras, s. 293; Ayiter, Kılıçoğlu, 1993, s. 264.

¹¹³ Serozan, Engin, 2014, s. 617.

¹¹⁴ “(...) İştirak halinde bulunan haklar üzerinde mirasçı kural olarak tek başına tasarrufta bulunamaz. Bütün mirasçılarının birlikte ve müştereken hareket etmeleri zorunludur. Miras ortaklığının tüzel kişiliğinin bulunmaması nedeniyle açılacak davalarda mirasçılarının hepsinin davaya katılması veya ortaklığın mümessil tarafından temsil edilmesi gerekir.” (Y. 16. HD, E. 2005/4741, K. 2005/2267: Erişim, Kazancı İçtihat Bankası, ET. 20.12.2014).

¹¹⁵ İmre, Erman, 2013, s. 425; Şener, O. H. (2013), Tereke temsilcisi atanmasına ilişkin ilke ve esaslar. *YÜED*, C. VIII, Özel Sayı, s. 2553.

¹¹⁶ Ertuş, Ş. (2008). *Yeni Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre eşya hukuku*. (Sekizinci Baskı). İzmir: Barış Yayınları Fakülteler Kitabevi, s. 272.

¹¹⁷ Sungurbey, İ. (1989). Elbirliğiyle (iştirak halinde) mülkiyetin ne olduğu ve elbirliği ilişkisinin yaşamsal gücü, *YD*, Özel Sayı, s. 256; Ayiter, 1961, s. 5.

sebebiyle bir mala birlikte malik olmalarıdır¹¹⁸. Burada, birden fazla kimsenin, ortaklık münasebeti sebebiyle mülkiyet konusu şey üzerinde payları tayin edilmeden birlikte malik olmaları söz konusudur¹¹⁹.

Elbirliği mülkiyetini daha açık bir şekilde ifade etmek gerekirse; söz konusu mülkiyet biçiminde ortakların üzerinde tasarruf edebilecekleri belirlenmiş payları yoktur ve her birinin mirasçılıktan doğan hakları ortaklığa giren malların tamamına yayılmıştır¹²⁰. Dolayısıyla terekede bulunan her şey bütün mirasçılarındır¹²¹. Bu yüzden de mirasçılardan hiç biri yalnız başına ortaklık konusu olan hakkı etkileyecek işlemler yapamaz¹²².

Birlikte mülkiyetin diğer bir çeşidi olan paylı mülkiyette, malikler arasındaki birlik, bu mülkiyet dolayısıyla ortaya çıkar. Elbirliği mülkiyetinde ise ortaklık mülkiyetten önce vardır ve mülkiyete elbirliği mülkiyeti vasfını bu ortaklık vermektedir. Paylı mülkiyet yaratılması hususunda kişilerin iradesi rol oynayabilir. Oysa elbirliği ortaklıklarının meydana gelmesi için kanunun tayin ettiği belli bir durumun mevcut olması gerekir. Dolayısıyla birlikte mülkiyetin normal ve genel şekli paylı mülkiyettir; elbirliği mülkiyeti ise kanunda belirtilen belli hâllere mahsus istisnaî bir mülkiyettir¹²³. Kişiler arasında kanunda belirtilen durumlar gerçekleşmeksizin bir elbirliği ortaklığının kurulması mümkün değildir. İşte miras ortaklığı da kanun da yer alan istisnaî hâllerden birisidir¹²⁴.

¹¹⁸ Ayiter, 1961, s. 5; Göktürk, H. A. (1937). *Miras hukuku*. Ankara: Siyasal Bilgiler Okulu Neşriyatı, s. 125.

¹¹⁹ Her bir mirasçının mirastan ne oranda pay alacağı paylaşmadan önce bellidir. Ancak, mirasçılardan bu paylarına "gizli pay/uyuyan pay" denilmektedir. Çünkü bu paylar miras ortaklığının devamı süresince haricen tasarruf edilemez. Bu pay kısacası bir "paylaşım hasılası payı" olabilir. Mirasçının işte ancak bu paylaşım hasılası payı belirli şartların varlığı hâlinde el atılmaya ya da devredilmeye mümkün hâle gelebilmektedir. Bkz. Göktürk, 1937, s. 126; Serozan, Engin, 2014, s. 102.

¹²⁰ Esener, T., Güven, K. (2012). *Eşya hukuku*. (Beşinci Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları, s. 188; Ertuş, 2008, s. 273.

¹²¹ Serozan, Engin, 2014, s. 100.

¹²² Tekinay, S. S. (1989). *Eşya hukuku C. I*. (Beşinci Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi s. 631; Oğuzman, M. K., Seliçi, Ö., Oktay-Özdemir, S. (2014) *Eşya hukuku*. (On yedinci Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 341.

¹²³ Tekinay, 1989, s. 633; Ayiter, Kılıçoğlu, 1993, s. 261.

¹²⁴ Kanunda elbirliği ortaklığının kurulduğunun kabul edildiği diğer hâller: karı koca mal rejimlerinden genel mal ortaklığı (TMK m. 257) ve bu ortaklık içinde edinilmiş mallarda ortaklık (MK m. 258), aile malları ortaklığı (TMK m. 373) ve adi ortaklıktan (TBK m. 520) ibarettir. Bkz. Oğuzman, Seliçi, Oktay-Özdemir, 2014, s. 342; Ertuş, 2008, s. 272; Esener, Güven, 2012, s. 189. Elbirliği hâlinde hak sahipliğinin uygulamada en çok rastlanan hâli ise miras ortaklığıdır. Miras ortaklığını, diğer elbirliği

Mülkiyet hakkı, teknik anlamda daha ziyade maddî mallar üzerinde söz konusu olur. Hâlbuki terekede yalnızca maddî mallar bulunmamaktadır. Maddî malların yanı sıra alacak hakları, mülkiyet dışındaki aynî haklar, fikrî haklar, borçlar ve benzerleri de terekeye dâhildir. Bunlar üzerinde mülkiyet hakkından söz etmek güçlük ve karışıklığa sebep olmaktadır. Mirasçıların terekeye dâhil taşınır ve taşınmazlar üzerinde elbirliği hâlinde mülkiyet hakları, terekedeki maddî olmayan mallar (hak ve alacaklar) üzerinde de elbirliği hâlinde hak ve alacakları vardır. Bu sebeple, miras ortaklığı içerisindeki mirasçılar arasındaki ilişkiyi Medenî Kanunumuzun ifade ettiği gibi “*elbirliği hâlinde mülkiyet*” ilişkisi olarak nitelendirmek, bunun tam bir ifadesi olmayıp ancak bir kısmının belirtilmesi anlamı taşır. Buradaki durumu ve bunun nitelik ve kapsamını tam olarak gösterebilmek için, tereke malları üzerinde mirasçıların “*elbirliği hâlinde hak sahibi*” olduklarını, buradaki ilişkinin de “*elbirliği hâlinde hak sahipliği*” olduğunu söylemek daha uygun olur¹²⁵.

Elbirliği hâlinde hak sahipliği, hukukî bir kurum değil; hukukî bir prensiptir¹²⁶. Elbirliği hâlinde hak sahipliği ilişkisinin başlıca özelliklerinden birisi, hak sahipleri arasında çok sıkı bir ilişki kurmasıdır. Öyle ki, miras ortaklığının sona ermesinden önce hiçbir ortağın gerek belirli mallar üzerinde, gerek terekenin tümü üzerinde belli ve somut bir payı bulunmamaktadır; her ortağın hakkı, hakkın konusunu oluşturan şeyin bütünü üzerindedir¹²⁷. Bunun yanı sıra, mirasbırakanın ölümü ile malvarlığı bir bütün olarak mirasçılara geçmiş olmasına rağmen mirasçılar buradaki eşya, hak ve alacakların her biri üzerinde ayrı ayrı elbirliği hâlinde hak sahibidirler¹²⁸.

Mirasçılarının tek başlarına hareket edememeleri onlar arasında geçerli olan elbirliği ortaklığı rejiminin en belirgin özelliğidir¹²⁹. Bu ortaklıkta kararların

---

ortaklıklarından ayıran en önemli fark, mal ortaklığı, aile malları ortaklığı ve adi ortaklık tarafların anlaşmasından (hukukî işlem) doğduğu hâlde, miras ortaklığı mirasbırakanın ölümü (hukukî olay) ile kendiliğinden doğar. Bkz.; İmre, Erman, 2013, s. 427; Tekinay, 1989, s. 632; Sirmen, A. L. (2013). *Eşya hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 331.

¹²⁵ İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 536; İmre, Erman, 2013, s. 427, 428.

¹²⁶ İmre, Erman, 2013, s. 426.

¹²⁷ İmre, Erman, 2013, s. 426.

¹²⁸ İmre, Erman, 2013, s. 429.

¹²⁹ Serozan, Engin, 2014, s. 618.

alınmasında oybirliği gerekir, çoğunluk kararıyla iş görülemez. Şayet bir değerlendirme söz konusu olacaksa hep birlikte yapılması gerekir¹³⁰.

Elbirliği ortaklığındaki birlikte tasarruf prensibi TMK m. 702/II'de: “*Kanunda veya sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça gerek yönetim, gerek tasarruf işlemleri için ortakların oybirliği ile karar vermeleri gerekir.*” şeklinde ifade edilmiştir. Bu prensip gereğince mirasçılardan tereke ile ilgili tasarruflarda oybirliğini sağlamaları gerekir. Mirasçılardan birinin diğerlerinin rızalarını almadan yaptığı hukukî işlemler geçerli değildir. Yargıtay uygulamaları da bu doğrultudadır¹³¹.

Tereke malları üzerinde haklı zilyet olarak tek başına tasarruf işlemi, tasarruf yetkisizliği nedeniyle etkisiz sayılan bir mirasçının aynı mallar konusundaki taahhüt işlemi geçerlidir ve kendisini bağlar¹³². Zira başkasına ait bir malın satılabileceği (satım borçlanması için tasarruf yetkisinin aranmadığı) bir hukuk düzeninde, elbirliğiyle sahip olunan mal evleviyetle satılabilir. Fakat bu işlemin sonuçları mirasçı için ağır olur. Zira bu mirasçı, yerine getirmeye söz verdiği edimi ortaklarının olurluğunu sağlamadan yerine getiremeyeceği için, alacaklısına karşı ya sözleşmeye aykırılık tazminatıyla ya da ortaklarını yetkisiz temsil etmekten dolayı culpa in contrahendo tazminatıyla sorumlu olur¹³³. Şahsî bir amaçla hareket

¹³⁰ Bir görüşe göre mirasçılar oybirliği ile karar alarak o andan itibaren miras ortaklığı adına yapılacak belirli işlemlere ilişkin kararların oybirliği yerine oyçokluğu ile alınmasını mümkün kılabilirler. Bkz. Schaufelberger, Keller, s. 672.

¹³¹ “(...) Elbirliği mülkiyetinde gerek yönetim ve gerekse tasarruf işlemleri için ortakların oy birliği ile karar vermeleri gerekmektedir.” (Y. 8. HD. T. 14.10.2002 E. 2002/7194 K. 2002/7317: Sapanoğlu, S. (2011). *Miras paylaşma ve miras payının devri sözleşmeleri*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 54.); “(...) Tereke iştirak hâlinde mülkiyet hükümlerine tabi bulunduğu göre Hacer'in yalnız başına satışı da geçersizdir. O itibarla müdahillerden muris Fatma'ya ait mirasçılık belgesi istenmesi ve davaya girmeyen mirasçı var ise bunların da davaya katılması suretiyle mirasçılar adına tescile karar verilmesi gerekir.” (YHGK. T. 7.2.1996 E. 1995/ 8-1001, K. 1996/41: Sapanoğlu, 2011, s. 58.)

¹³² Birlikte tasarruf ilkesi borçlandırıcı işlemlerde dikkate alınmaz. Dolayısıyla tasarruf işlemi niteliğini taşımayan miras payının devri (miras payının üçüncü kişiye devri) ve satış vaadi sözleşmelerinin yapılması da mümkündür. Bkz. Sapanoğlu, 2011, s. 63.

¹³³ Burada şöyle bir ayırım yapılır: Eğer mirasçı satımı kendi adına yapmışsa, alacaklısına karşı TBK m. 112 sözleşmeye aykırılık (ifa imkânsızlığı) kurallarına göre sorumlu olur. Kendi adına değil de diğer mirasçılardan yetkisiz temsilcisi sıfatıyla gerçekleştirmişse de TBK m. 47 çerçevesinde culpa in contrahendo sorumluluğuna tâbi olur. Bkz. Serozan/Engin, 2014, s. 620, 621; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, 2014 s. 345. Hemen belirtmek gerekir ki, doktrindeki hâkim görüşe göre, culpa in contrahendo sorumluluğu hâllerinde de sözleşme sorumluluğu hükümleri kıyasen uygulanır. Bu yönde bkz. Demircioğlu, H. R. (2009). *Güven ssası uyarınca sözleşme görüşmelerindeki kusurlu davranıştan doğan sorumluluk (culpa in contrahendo sorumluluğu)*, Ankara: Yetkin Yayınları, s. 278-280; Güvenç, Ö. (2015). Culpa in contrahendo sorumluluğu bağlamında sözleşme görüşmelerinin kesilmesi. *GÜHFD*, C. XVIII, S. 3-4, s. 396. Culpa in contrahendo sorumluluğuna ilişkin detaylı bilgi için ayrıca bkz. Demircioğlu, 2009, s. 178 vd.

ederek terekede yer alan bir mala zarar veren mirasçı miras ortaklığına karşı da tazminat borcu ile sorumlu olur¹³⁴. Yalnız, burada gözden kaçırılmaması gereken bir özellik vardır. Taşınmazlara ilişkin bir işlemin söz konusu olması hâlinde; üçüncü kişinin salt tasarrufta bulunanın hak sahibi olduğuna ilişkin tapu dışı güveni (örneğin mirasçılık belgesine güveni) korunmaz¹³⁵. Çünkü taşınmazlar açısından özel olarak korunan güven, TMK m. 1023'e göre sadece tapu siciline yönelik güvendir¹³⁶. Şöyle ki, açıklık ilkesine bağlı olarak tutulan bu gibi sicillerin yansıttığı bilgilerin herkesçe bilindiği varsayıldığı için herhangi bir uyuşmazlıkta bu konuda mâzur görülebilir bir bilgisizlik veya yanlış bilgi öne sürülemez¹³⁷. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu bir kararında taşınmazlar açısından korunan güvenin tapu siciline duyulan güven olduğu ve sahte mirasçılık belgesi gibi sicil dışı bir unsura güvenilerek iyiniyetle hak kazanılamayacağına ifade etmiştir¹³⁸. Doktrinde de mirasçılık belgesinin miras hukukunda aynî etkiler doğurucu bir etkisinin bulunmadığı ve üçüncü kişilerin belgeye güveninin korunmayacağı kabul edilmektedir¹³⁹.

Her ne kadar TMK m. 640/II ve buna karşılık gelen mehaz kanun ZGB Art. 602/II'de elbirliği ilkesinin yalnızca tereke ile ilgili tasarruf işlemlerinde geçerli olduğu ifade edilmiş olsa da doktrinde ve uygulamada tasarruf işlemlerinden başka yönetim ve temsilde de elbirliği ilkesinin uygulanması gerektiği kabul edilmektedir¹⁴⁰.

Mirasçıların oybirliğini gerektiren tasarruf ve yönetim işlemlerinin sayısı oldukça fazladır. Her türlü aynî hakkın ve alacak hakkının kurulması, değiştirilmesi, devredilmesi veya kaldırılması, terekeye ilişkin dava açılması, tereke alacaklarının

¹³⁴ Schaufelberger, Keller, 2006, s. 669.

¹³⁵ Ayan, M. (2013). *Medeni hukuka giriş*. (Sekizinci Baskı). Konya: Mimoza Yayıncılık, s. 167-168.

¹³⁶ Dural, M., Sarı, S. (2014). *Türk özel hukuku C. I temel kavramlar ve Medeni Kanun başlangıç hükümleri*. (Dokuzuncu Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 225; Altaş, H. (2014). *Medeni hukuk başlangıç hükümleri*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 342.

¹³⁷ Edis, S. (1989). *Medeni hukuka giriş ve başlangıç hükümleri*. (Dördüncü Baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, s. 267; Oğuzman, M. K., Barlas, N. (2014). *Medeni hukuk*. (Yirminci Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 247.

¹³⁸ Bkz. YHGK, T. 26.01.1994, E. 1993/1-702, K. 1994/9: YKD, C. XX, S. 5, 1994, s. 711-714.

¹³⁹ Bkz. Kocayusufoğlu, 1987, s. 591; Erişgin, N. (2003). Birlikte mirasçıların mirasbirakanın banka tasarrufu üzerindeki tasarruf yetkisi. *AÜHFD*, 2003, C. LII, S. 3, s. 127-128.

¹⁴⁰ Schaufelberger, Keller, 2006, s. 670-671; Abt, Weibel, 2007, s. 1202; Tuor, P., Schnyder, B., Schmid J., Rumo-Jungo, A. (2009). *Das Schweizerische Zivilgesetzbuch begründet von Peter Tuor*, (Dreizehnte Aufl.). Zürich, Basel und Genf, s. 748.

tahsili için icra takibi yapılması, tereke borçlusunu temerrüde düşürmek için ihtarname tebliğ edilmesi, yenilik doğuran hakların kurulması, kullanılması, kaldırılması, taşınmazın bakımı, ortaklığa ilişkin tüm yetkilendirmeler, hep oybirliğini gerektiren işlerdendir¹⁴¹. Aynı şekilde mirasın paylaşılması da bir tasarruf işlemi sayılacağı için tüm mirasçıların katılımı ile gerçekleştirilmek zorundadır¹⁴².

Elbirliğiyle hak sahipliği, tereke mallarından elde edilen tabî veya hukukî semereler üzerinde geçerli olduğu gibi, terekedeki malların elden çıkarılması sonucu kazanılan ikame değerler üzerinde de geçerlidir¹⁴³. İkame prensibi gereğince şekil ve nitelik değiştiren haklar da terekeye dâhil olur. Örneğin; terekede yer alan bir taşınmazın kamulaştırılması veya tereke eşyasına üçüncü bir şahıs tarafından zarar verilmesi hâlinde, kamulaştırma bedeli veya zararın tazmini hakları terekeye girer. Bozulma tehlikesi gösteren şeylerin satılması hâlinde bunların bedelleri terekeye ait olur; yine aynı şekilde mirasbırakanın sağlığında yaptığı bir trampa sözleşmesinin ölümünden sonra yerine getirilmesi sebebiyle verilecek mal terekeden çıkar, alınacak mal ise onun yerine geçer¹⁴⁴.

Türk Medenî Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden önceki dönemde elbirliği mülkiyeti söz konusu değildi. Bu tarihten önce ölmüş olan bir kişinin terekesi paylı mülkiyet şeklinde mirasçılarına intikal etmekteydi. Mirasçıların her biri kendi payının tescilini isteyebilmekte ve paylaşma genel hükümler uyarınca yapılmaktaydı. Dolayısıyla, önceki Medenî Kanun'un yürürlük tarihinden önce açılan miras davalarında bu husus dikkate alınmalıdır¹⁴⁵.

¹⁴¹ Serozan, Engin, 2014, s. 618, 619; Berki, 1975, Miras, s. 135; Schaufelberger, Keller, 2006, s. 670. YHGK, T. 10.03.2004, E/K.. 1-150/138 kararında elbirliği mülkiyetine tâbi taşınmazın kiraya verilmesinde oy birliğinin aranması gerektiği ifade edilmiştir. Erişim: Kazancı İçtihat Bankası, ET. 20.12.2014.

¹⁴² Sapanoğlu, 2011, s. 57; Şengün, 1971, s. 653.

¹⁴³ Ayan, 2009, Miras, s. 243.

¹⁴⁴ Şener, 1988, Miras, s. 759-760; İmre, Erman, 2013, s. 428.

¹⁴⁵ Sapanoğlu, 2011, s. 58. "(...) *Mirasbırakanın Medeni Kanunun yürürlüğe girmesinden önce ölmüştür. Dolayısıyla terekesi üzerinde iştirak hâlinde mülkiyet söz konusu olmayacağı için temsilci atanması isteminin reddi gerekir.*" (YHGK 13.4.1968 2/1334-241: İnal, N. (2005). *Miras davaları*. Ankara: Adalet Yayınevi, s. 716.) Aynı doğrultuda verilmiş diğer Yargıtay kararı için bkz. Y. 2. HD 5.2.1976 535-883: İnal, 2005, s. 720.

Elbirliği hâlinde hak sahipliği ilkesi, her konuda elbirliğiyle ve oybirliğiyle hareket etme zorunluluğu gerektirmesi sebebiyle eleştirilmektedir. Miras meselelerinde kimi zaman mirasçılar arasında anlaşmazlık bulunabileceğinden, her birinin yapmak isteyeceği işlemlere diğerleri karşı gelebilmektedir. Dolayısıyla terekenin menfaatine olsa bile, bir konuda karar almak ve herhangi bir işlem yapmak zorlaşmaktadır¹⁴⁶. Ancak bu sıkı rejimi biraz olsun yumuşatabilmek amacıyla kanunda bazı düzenlemeler de yapılmıştır. Her mirasçının ortaklığa temsilci atanmasını isteyebilme hakkı (TMK m. 640/III), terekedeki hakların korunmasını isteyebilme hakkı (TMK m. 640/IV-702/IV), paylaşma yapılmadan önce de miras payının devredilebilmesine imkân sağlanması (TMK m. 677), mirasın paylaşılmasının kural olarak her zaman istenebilmesi (TMK m. 642) ve elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesini talep hakkı (TMK m. 644) bu düzenlemeler arasındadır^{147, 148}.

---

¹⁴⁶ İmre, Erman, 2013, s. 444; Oğuzman, Seliçi, Oktay-Özdemir, 2014, s. 350.

¹⁴⁷ Serozan, Engin, 2014, s. 622-624.

¹⁴⁸ Bu başlık altında, miras ortaklığında geçerli olan elbirliği ortaklığı rejiminden ne anlaşılması gerektiği ve başlıca özellikleri kısaca ifade edilmeye çalışılmış olup elbirliğiyle hak sahipliğinin, mirasçılarının terekedeki hak ve yetkileri ile davalı ve davacı olmaları hususundaki etkilerine ilişkin detaylı açıklamalar “*Miras Ortaklığının Hükümleri*” başlıklı ikinci bölümde yapılacaktır.

2. BÖLÜM

MİRAS ORTAKLIĞININ HÜKÜMLERİ

2.1. Mirasçıların Tereke Üzerindeki Hak ve Yetkileri

2.1.1. Mirasçıların taahhüt ve tasarruf işlemleri

Herkes kendisine miras yoluyla intikal eden hakları, belirli bir bedel karşılığında ya da bedelsiz olarak istediği kişiye devretmekte özgürdür. Bundan başka, daha miras paylaşılmadan, yani terekedeki mallar ve haklar her bir mirasçının malvarlığında, tek başına tasarruf edebileceği bir şekilde yer almadan önce, söz konusu miras paylarının devrine de Türk Medenî Kanunu'nda imkân tanınmıştır¹⁴⁹.

Türk Medenî Kanunu'nda miras paylarının devri meselesi iki farklı ihtimal çerçevesinde düzenlenmiştir. Bu ihtimallerden ilki TMK m. 677'de düzenlendiği üzere mirasbırakanın ölümünden yani mirasın açılmasından sonra, fakat paylaşmadan önce miras payının devredilmesidir. İkinci ihtimal ise TMK m. 678'de düzenlendiği üzere mirasbırakan hayattayken, yani miras açılmadan önce, muhtemel mirasçının beklenen miras payını devretmesidir.

2.1.1.1. Mirasın açılmasından önce yapılan işlemler

Miras ortaklığı, mirasın açılmasıyla ortaya çıkar. Dolayısıyla henüz miras açılmadan yapılan işlemlerde örneğin miras payının devredilmesinde miras ortaklığı için geçerli olan ilkeler uygulanmaz¹⁵⁰. Ancak mirasın açılmasından sonra yapılan sözleşmeler ile bağlantılı olması sebebiyle, ayrıca miras payının devrine ilişkin açıklamamızın bütünlüğünün bozulmaması amacıyla pay üzerinde mirasın açılmasından önce yapılan bazı işlemleri de ele almayı gerekli görmekteyiz.

¹⁴⁹ Çakırca, S. İ. (2007). Miras payının devri sözleşmeleri. *Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan*, C. II, İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 1819.

¹⁵⁰ Serozan, Engin, 2014, s. 630.

2.1.1.1.1. Beklenen miras payının devri

Açılmamış bir miras üzerindeki miras payının devri, bir kişinin henüz kendisine mirasçı olacağı kimse yaşıyorken, ileride doğması muhtemel mirasçılık hakkını devretmesidir¹⁵¹. Bu gibi hâllerde, devrin konusu mevcut ve kazanılmış bir hak değildir; aksine ileride kazanılması umut edilen bir haktır, diğer bir deyişle beklenen bir haktır¹⁵².

Mirasbırakan henüz hayatta iken muhtemel mirasçılarının bu tür işlemlere girişmelerinin ahlaken tartışmalı olduğu açıktır¹⁵³. Bu sebeple hukuk sistemimizde beklenen miras payının devri ancak belirli şartların varlığı hâlinde geçerli kabul edilmektedir¹⁵⁴. Buna göre Türk Medenî Kanunu'nun 678. maddesi uyarınca, mirasçılarının henüz açılmamış miras hakkında diğer mirasçılar ya da üçüncü kişiler ile yapacakları sözleşmeler ancak mirasbırakanın katılması veya izninin bulunması hâlinde geçerlidir¹⁵⁵. Kanunda da ifade edildiği üzere, mirasbırakanın sözleşmeye katılması veya izin vermesi, sözleşmenin geçerlilik koşuludur¹⁵⁶. Kanunda belirtilen katılma veya izin ifadelerinden mirasbırakanın hiçbir tereddüte yer vermeyecek şekilde mutabakatını anlamak gerekir. Katılma veya izin miras sözleşmesi şeklinde olabileceği gibi, alelâde yazılı şekilde de olabilir¹⁵⁷. Ancak mirasbırakanın mutabakatının katılma veya izin şeklinde gerçekleşmesi, sonuçları bakımından farklılık arz eder. Mirasbırakanın katılması yolu ile devir sözleşmesinin

¹⁵¹ Dural/Öz, 2015, s. 378. İsviçre Federal Mahkemesinin, 06.02.2002 tarihli, beklenen miras hakkının devri sözleşmelerinin konusu ile ilgili verdiği bir karar (BGE 128 III 163) gereğince, miras payı üzerindeki sözleşmelerin terekenin tamamını kapsamaması gerekmektedir. Bu karar ile açılmamış miras payının devri sözleşmelerinin bünyesinde bulundurduğu riziko unsuru artırılmıştır. Kararın ayrıntılı incelemesi için bkz. Yıldırım, M. F. (2004). Beklenen miras hakkının devri sözleşmesi konusunda iki gelişme. *AÜHFD*, C. LIII, S. 1, Ankara, s. 126 vd.

¹⁵² İmre, Erman, 2013, s. 560.

¹⁵³ Kocayusufoğlu, 1987, s. 543.

¹⁵⁴ İmre, Erman, 2013, s. 558 vd.; Çakırca, 2007, s. 1834.

¹⁵⁵ Şu anda yürürlükte bulunan 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'ndan önce yürürlükte olan 743 sayılı Türk Kanunu Medenîsi'nde beklenen miras hakkının devrine ilişkin düzenleme 613. maddede idi. Bu düzenlemede kaynak kanuna uygun olarak "iştirak ve muvafakatin" bulunması gerektiği ifade edilmekteydi. Dolayısıyla da iştirak ve muvafakat birlikte aranmaktaydı. Ayrıntılı bilgi için bkz. Yıldırım, M. F. (1995). Açılmamış bir terekedeki miras hakkının devri sözleşmesi. *YD*, S. 1-2, s. 109 vd.; Yıldırım, 2004, İki Gelişme, s. 118; Dural, Öz, 2015, s. 379.

¹⁵⁶ Mirasbırakanın katılması veya izninin bulunmaması sebebiyle geçersiz olan sözleşmelerde, TMK m. 678/II'ye göre sözleşme gereğince yerine getirilmiş olan edimlerin geri verilmesi istenebilir. Esasen sebepsiz zenginleşme oluşturacak bu kazanımlar açısından TBK m. 82'deki zamanaşımı süresi değil, TBK m. 146'daki genel zamanaşımı süresi uygulanacaktır. Bkz. Dural, Öz, 2015, s. 381; Çakırca, 2007, s. 1840.

¹⁵⁷ İmre, Erman, 2013, s. 561.

düzenlenmesi hâlinde, mirasbırakan devir sözleşmesinin tarafı durumundadır ve devir sözleşmesinin her iki tarafına karşı da bağlanmış bulunmaktadır. Buna göre devir sözleşmesine miras bırakanın katılması hâlinde lehine temlik yapılan kişi, mirasbırakan tarafından, miras sözleşmesi ile mirasçı olarak atanmaktadır; dolayısıyla mirasın açılması anında tereke malları üzerinde mülkiyet hakkına sahip olur¹⁵⁸. Buna karşılık, mirasbırakanın izninin alınması suretiyle devir sözleşmesinin düzenlenmesi hâlinde mirasbırakan, miraspayını devreden ile devralan arasında kurulan sözleşmede taraf durumunda değildir. Bunun sonucunda, mirasbırakan herhangi bir borç ve yükümlülük altına girmez. Mirasbırakanın izni ile miras payını devreden ve devralan arasında kurulan sözleşmenin hüküm doğurması sağlanır¹⁵⁹.

Beklenen miras payının devri sözleşmesi, borç ilişkisine (borçlar hukukuna) ait hüküm ve sonuları doğurur. Mirasın açılmasından önce yapılan bir devir sözleşmesinin miras hukukuna ilişkin bir hükmü yoktur. Lehine devir yapılan kimse, bununla miras hakkı veya aynî bir hak iktisap edemez¹⁶⁰. Bu sebeple devreden mirasçı, miras açıldığı anda mirasçı sıfatının sahibi ve miras ortaklığının üyesi olur. Miras payını devralan kişinin sahip olduğu hak, sadece beklenen miras hakkını iktisap etmiş bulunan mirasçının miras payına düşen tereke mallarını bu mirasçıdan talep etmekten ibaret olan bir alacak hakkıdır¹⁶¹.

Beklenen miras payının devri sözleşmesinin şekline ilişkin olarak ilgili kanun maddesinde bir düzenlemede bulunulmamıştır. Ancak TMK m. 677'deki mirasın açılmasından sonra gerçekleşen miras payının devri işlemleri açısından öngörülen şekil kurallarının burada da örnek alınacağı kabul edilmektedir. Buna göre devreden ve devralan arasındaki devir sözleşmesinin, şayet tarafların her ikisi de müstakbel mirasçı ise adi yazılı şekilde; devralan o sırada mirasçı olabilecek

¹⁵⁸ İmre, Erman, 2013, s. 561.

¹⁵⁹ Sapanoğlu, 2011, s. 250; İmre, Erman, 2013, s. 561-562.

¹⁶⁰ İmre, Erman, 2013, s. 563; Sapanoğlu, 2011, s. 252.

¹⁶¹ Özakman, H. C. (1984). *Miras payının devrine ilişkin sözleşmeler*. İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları, s. 234-235; İmre, Erman, 2013, s. 562; Sapanoğlu, 2011, s. 252.

pozisyonda bulunmayan bir kişiyse noterde düzenleme şeklinde yapılması gerekir¹⁶².

2.1.1.1.2. Beklenen miras payının rehni

Açılmamış bir miras üzerindeki miras payının rehne konu olup olamayacağı meselesi tartışmalıdır. Bir görüş, TMK m. 954'de, alacaklar ve devri mümkün olan haklar üzerinde rehin kurulmasına imkân veren hükmün açılmamış miras paylarına da uygulanabileceğini ifade etmektedir¹⁶³. Baskın olan diğer bir görüşe göre ise; beklenen miras payının sağladığı imkân soyut şekilde rehnin konusu olmaya elverişli bulunmamaktadır. Çünkü ortada rehne konu olacak bir hak değil, bir beklenti mevcuttur. Bu beklentinin gerçek bir maddî değeri de yoktur. Zira mirasbırakan yaşamı süresince, bu beklentinin aksine tasarruflarda bulunabilir¹⁶⁴.

2.1.1.2. Mirasın açılmasından sonra yapılan işlemler

2.1.1.2.1. Miras payının devri

Mirasın açılması üzerine mirasçılar bir bütün halinde tereke mallarının sahibi olurlar. Bu hak terekenin paylaşılması tamamlanıncaya kadar sürer. İşte mirasın açılması ile mirasın paylaşılması arasındaki bu dönemde elbirliği hâlinde hak sahipliği esas olduğu için, ne tereke malları üzerinde, ne de miras payları üzerinde hiçbir mirasçının tek başına tasarruf edememesi gerekir. Bu işlemler mirasçıların ancak oybirliği ile yapılabilecekleri işlemlerdir. Bu prensip uyarınca da, mirasın paylaşımından önce terekeye ilişkin hakların başkasına devredilememesi gerekir¹⁶⁵.

Kural bu şekilde olmakla beraber bu durumun mirasçılar için bazı önemli sakıncaları vardır. Bu sakıncaların başında, bazı durumlarda mirasın açılması ve paylaşılması arasındaki dönemin oldukça uzun sürmesi sebebiyle mirasçıların

¹⁶² Serozan, Engin, 2014, s. 631; Dural, Öz, 2015, s. 380; İmre, Erman, 2013, s. 562-563.

¹⁶³ Şener, 1988, Miras, s. 794.

¹⁶⁴ Dural, Öz, 2015, s. 381; İmre, Erman, 2013, s. 565; Çakırca, 2007, s. 1842.

¹⁶⁵ İmre, Erman, 2013, s. 544; Sapanoğlu, 2011, s. 232; Dural, Öz, 2015, s. 381.

terekedeki malları işletememeleri ve bunlardan yararlanamamaları gelir¹⁶⁶. Bunun yanı sıra ekonomik sıkıntı içerisinde bulunup, paylaşmanın sonuna kadar beklemeye malî durumu uygun olmayan mirasçılarının bir an önce terekedeki haklarını paraya çevirmek istemeleri vardır. Bu gibi gerekçelerle Türk Medenî Kanunu'nda mirasçılar arasında geçerli olan elbirliği ilkesine istisna teşkil eden bir düzenlemeye yer verilmiştir¹⁶⁷.

Türk Medenî Kanunu'nun 677. maddesine göre *“Terekenin tamamı veya bir kısmı üzerinde miras payının devri konusunda mirasçılar arasında yapılan sözleşmelerin geçerliliği yazılı şekle bağlıdır. Bir mirasçının üçüncü kişiyle yapacağı böyle bir sözleşmenin geçerliliği, noterlikçe düzenlenmesine bağlıdır. Sözleşme bu kişiye paylaşmaya katılma yetkisi vermez; sadece paylaşma sonunda bir mirasçıya öngülenen payın kendisine verilmesini isteme hakkı sağlar.”* Görüldüğü üzere hükümde miras payını devralacak kişinin diğer bir mirasçı olması ya da payın mirasçı olmayan bir kimseye devredilmesi dikkate alınarak bir ayırım yapılmıştır. İki durum arasındaki farklılık, miras payının devri sözleşmesinin şekli, hükümleri ve doğurduğu sonuçlar yönüyledir.

Miras Payının Bir Diğer Mirasçıya Devri

Türk Medenî Kanunu m. 677'nin ilk fıkrası, miras payı üzerinde mirasçıların kendi aralarında yaptıkları sözleşmelerin şekline ilişkin bir düzenlemeye yer vermekle birlikte, bu sözleşmenin hükümlerine, başka bir deyişle devreden mirasçının durumuna ilişkin özel bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Ancak baskın görüşe göre; miras payının devri sözleşmesi, mirasçılar arasında yapıldığında devreden miras payı derhal devir oranında azalır ve devralanın miras payı da bu oranda artar. Eğer miras payının tamamının devri söz konusuysa devreden mirasçı, miras ortaklığından çıkar¹⁶⁸. Bu görüşün temel kaynağı miras payının mirasçı olmayan kişiye devri hâlinde bu kişiye paylaşım hakkı vermeyen TMK m. 677/II hükmüdür. Bu hükmün zıt anlamından, miras payının diğer bir mirasçıya

¹⁶⁶ İmre, Erman, 2013, s. 544.

¹⁶⁷ Dural, Öz, 2015, s. 382; Çakırca, 2007, s. 1821.

¹⁶⁸ Sapanoğlu, 2011, s. 237; Dural, Öz, 2015, s. 372; Özakman, 1984, s. 144; Genç Arıdemir, 2012, s. 159; İmre, Erman, 2013, s. 552; Çakırca, 2007, s. 1828. Sungurbey, 1989, s. 266.

devri hâlinde, devralanın paylaşmaya katılacağı dolayısıyla da devir sözleşmesinin yapılması ile devralanın miras payına sahip olacağı çıkarılmaktadır¹⁶⁹. Ancak, tarafların bunun aksini öngörmelerinin de mümkün olabileceği kabul edilmektedir. Buna göre, böyle bir sözleşmenin konusu tarafların iradelerine bağlı olarak devreden mirasçının, tasfiye payı ve taksim payı olabileceği gibi elbirliği hâlinde hak sahipliğinin devri de olabilir¹⁷⁰. Birinci durumda ileride inceleneceği üzere, miras payının mirasçı olmayan kişilere devri hâline benzer şekilde, aynî etkili bir devir söz konusu olmaz. Dolayısıyla da devir sözleşmesinde tarafların iradeleri incelenerek buna göre bir yorum yapmak gerekir.

Mirasçılar arasında yapılan miras payının devri sözleşmeleri ile devralanın söz konusu miras payını derhal kazanıyor olması için “*devir sözleşmesinin aynî etkisi*” ve “*geniş anlamda miras payının devri*” gibi ifadeler kullanılmaktadır¹⁷¹. Sözleşmenin “*aynî*” niteliğiyle kast edilen, devreden devir konusu pay üzerindeki hakkına doğrudan etki yapması ve devralanın bu pay içerisinde yer alan her hak türüne derhal hak sahibi olmasıdır. Zira terekede aynî haklar dışında haklar da bulunabilmektedir¹⁷².

Payını devreden veya devralan mirasçının yasal ya da iradî mirasçı olması devrin hükümleri ve tarafların sorumlulukları açısından herhangi bir farklılık yaratmaz¹⁷³. Ancak, yasal mirasçılar arasında yapılan miras payının devri sözleşmelerinde tarafların aynı zümre içinde mirasçı olmaları gerekir. Taraflar farklı zümrelerde yer alıyorsa, örneğin, birinci zümrede yer alan bir mirasçı kendi payını ikinci zümrede yer alan bir mirasçıya devretmişse, artık mirasçılar dışındaki üçüncü bir kişiye devir yapılmış gibi kabul edilir ve bu duruma ilişkin hüküm uygulanır¹⁷⁴.

Devreden, miras payının tamamını bir mirasçıya devredebileceği gibi birden fazla mirasçıya tek bir sözleşmeyle ya da müteaddit sözleşmelerle kısım kısım da

¹⁶⁹ Dural, Öz, 2015, s. 372; Çakırca, 2007, s. 1828; İmre, Erman, 2013, s. 553.

¹⁷⁰ İmre, Erman, 2013, s. 555; Bolatoğlu, B. (1984). *Miras açıldıktan sonra miras hakkının devri sözleşmesi*. Ankara: Kazancı Matbaacılık Sanayii, s. 92; Çakırca, 2007, s. 1824, 1829.

¹⁷¹ Özakman, 1984, s. 144; Genç Arıdemir, 2012, s. 157; Bolatoğlu, 1984, s. 90.

¹⁷² Dural, Öz, 2015, s. 372, dn. 325; Genç Arıdemir, 2012, s. 157.

¹⁷³ Özakman, 1984, s. 144; Çakırca, 2007, s. 1827.

¹⁷⁴ Ayan, 2009, Miras, s. 246.

devredebilir. Fakat hemen ifade etmek gerekir ki; mirasçı payının tamamını, birden fazla kez devredemez. Zira bu durumda birinci devir sözleşmesinin kurulması ile devreden mirasçının miras payı devralan mirasçıya intikal eder. Dolayısıyla devreden mirasçının bu anlamda yaptığı sonraki sözleşmeler tasarruf yetkisi bulunmaması sebebiyle geçersiz olur. Keza yine mirasçının miras payı oranını aşacak şekilde kısım kısım devri söz konusu ise sonraki tarihli miras payının devri sözleşmesi, miras payını aştığı ölçüde geçersizdir¹⁷⁵.

Aynî etkili miras payının devri sözleşmesinde devreden ve devralan mirasçılar açısından bazı hukukî sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Bunlardan en önemlisi, devreden mirasçının elbirliği halindeki hak sahipliğinin sona ermesine paralel olarak, kendisine bu sebeple tanınan hak ve yetkilerin de sona ermesidir. Buna göre, miras payının tamamını¹⁷⁶ devreden mirasçının tereke konusu malları kullanma ve onlardan yararlanma hakkı, terekeyi yönetme hakkı, tereke mallarına ilişkin hukukî işlemleri yapma hakkı sona erer¹⁷⁷. Aynı şekilde mirasçı olması sebebiyle doğan ve mirasçının tek başına kullanabileceği haklar da devir sözleşmesi ile ortadan kalkar. Örnek olarak; ölüme bağlı tasarrufun iptalini isteme hakkı, mirasın paylaşılmasını isteme hakkı bu haklar arasındadır¹⁷⁸. Miras payını devralan mirasçı, zaten miras ortaklığının bir üyesi olması sebebiyle mirasçılık sıfatına bağlanan haklara bizzat sahip olduğu için devre bağlı olarak bu haklarında herhangi bir artış söz konusu olmaz. Ancak, hakların sayısı ve kullanım biçimleri aynı kalmakla birlikte kapsamaları devralınan miras payı oranında genişler¹⁷⁹.

¹⁷⁵ Özakman, 1984, s. 145; Bolatoğlu, 1984, s. 93; Genç Arıdemir, 2012, s. 174.

¹⁷⁶ 4721 sayılı TMK' den önce yürürlükte bulunan 743 sayılı MK'nin miras payının devri sözleşmesine ilişkin 612. maddesinde, terekenin bir kısmı üzerindeki miras payına ilişkin devir sözleşmesinin yapılabileceği yönünde bir ifade bulunmamaktaydı. Bu dönemde Yargıtay daireleri ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu arasında da miras payının tamamını kapsamayan devirlerin geçerliliği ile ilgili görüş birliğine varılamamıştı. 24.05.1985 tarihli, 1984/2 Esas ve 1985/5 Karar numaralı İçtihadî Birleştirme Kararı ile uygulamadaki görüş ayrılıkları giderilmiş ve terekedeki münferit bir maldaki miras payının devrine ilişkin hukukî işlemlerin de miras payının devri olarak nitelendirilebileceği kabul edilmiştir. Sözleşmenin mirasbırakanın tüm malvarlığını kapsamamasına gerek olmadığına dair yakın tarihli kararlar için bkz.: Y. 2. HD. T. 26.04.2005, E. 2005/2181, K. 2005/6811 (Kaçak, N. (2006). *Yeni içtihatlarla yeni miras hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 521-522) Y. 2. HD. 02.12.2003, E./K. :10646/ 16205 (Gençcan, Ö. U. (2004). *4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 2411)

¹⁷⁷ Genç Arıdemir, 2012, s. 165.

¹⁷⁸ Sapanoğlu, 2011, s. 237; Genç Arıdemir, 1984, s. 167.

¹⁷⁹ Özakman, 1984, s. 149. Tenkis davası açısından ise durum tartışmalıdır. Doktrinde bir görüş, herhangi bir ayırım yapmaksızın tenkis davası açma hakkının miras payının devri ile birlikte devralan geçtiğini kabul etmektedir. Bkz. Dural, Öz, 2015, s. 372. Bunun tam karşısında yer alan diğer bir görüş ise; tenkis

Devreden mirasçının, mirasçılığına ve elbirliği hâlinde hak sahibi olmasına bağlı bulunmayan hak ve yetkileri ise devre rağmen varlığını sürdürür. Bu haklardan bir kısmı, hak sahiplerinin sosyal gereksinimlerini karşılamak maksadıyla, bir kısmı da mirasbırakanla yakınlığı sebebiyle mevcuttur. Ana ve baba veya büyük ana ve büyük babası ile yaşayıp emeklerini veya gelirlerini aileye özgüleyen ergin altsoyun tazminat alacağı (TMK m. 641), ceninin annesinin muhtaç olması hâlinde doğuma kadar sürecektir geçim giderleri (TMK m. 643), mirasbırakanla birlikte yaşayanların üç aylık bakım ve geçim giderleri (TMK m. 645) birinci gruba, haksız fiili sonucu ölen kişinin yakınlarının destekten yoksun kalma tazminatı (TBK m. 53), manevi tazminat (TBK m. 56) isteme hakları ikinci gruba girer¹⁸⁰. Benzer şekilde, miras payını devreden mirasçı, aynı zamanda vasiyet alacaklısı ise payını devretse de vasiyet alacağını talep edebilme yetkisini kaybetmez¹⁸¹.

Miras payını devralan, devraldığı miras payı üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilir. TMK m. 677'nin uygulanabilmesi açısından devralan mirasçının devraldığı payı ya da kendi payı şeklinde bir ayırım yapmaya gerek yoktur¹⁸².

Devredenin, mirasçılık sıfatına bağlı haklarında olduğu gibi, mirasçılık sıfatına bağlı borçları da devirle birlikte büyük ölçüde sona erer. Örneğin TMK m. 646/III'te yer alan tereke mallarına zilyet olan veya mirasbırakana borçlu bulunan mirasçıların, paylaşma sırasında bu konuda eksiksiz olarak bilgi verme yükümlülükleri bu türdendir¹⁸³. Devreden mirasçının mirasbırakanın alacaklılarına karşı tereke borçlarından dolayı kişisel ve müteselsil sorumluluğu ise devam eder¹⁸⁴. Miras payını devreden mirasçının, mirasbırakanın borçlarını ödemesi

---

talebinin mirasçılık sıfatı ile yakından ilgili olması sebebiyle mirasçının şahsına bağlı olduğunu ve hiçbir şekilde devralana geçmeyeceğini kabul etmektedir. Bu görüşteki yazarlara göre miras payını devralan saklı paylı mirasçı ise açacağı bir tenkis davasında devirden önceki miras payına göre saklı payının hesap edilmesi gerekir. Bkz. Özakman, 1984, s. 186; Genç Arıdemir, 2012, s. 170-171. Bu iki görüşü birleştiren bir görüşe göre ise devir sözleşmesi ile miras payını devralan, mirasbırakanın saklı paylı bir mirasçısı ise kendi payından başka devraldığı miras payı bakımından da tenkis talebinde bulunabilir. Ancak, devralan saklı paylı mirasçı değilse, devredenin saklı payını devraldığını öne sürerek tenkis talebinde bulunamaz. Bkz. İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 382.

¹⁸⁰ Genç Arıdemir, 2012, s. 171-173.

¹⁸¹ Genç Arıdemir, 2012, s. 173.

¹⁸² Özakman, 1984, s. 188.

¹⁸³ Özakman, 1984, s. 154.

¹⁸⁴ Bu konuda bkz. aşa. 2.2.

hâlinde devralan mirasçıya rücu edip edemeyeceği hususunda Türk Medenî Kanunu'nda bir hüküm bulunmadığı için devir sözleşmesindeki mirasçılardan irade beyanlarına göre bir sonuca varmak gerekir¹⁸⁵.

Miras Payının Mirasçı Olmayan Üçüncü Bir Kişiyeye Devri

Mirasçılardan biri ile mirasçı olmayan üçüncü bir kişi arasında yapılan miras payının devri sözleşmesine ilişkin düzenleme TMK m. 677/II'de yer almaktadır. Hükme göre mirasçılar arasında yapılan miras payının devri sözleşmesinden farklı olarak, bu sözleşmenin geçerliliği, noterlikçe düzenlenmesine bağlıdır¹⁸⁶.

Hüküm ayrıca, mirasçılar arasındaki pay devirlerinden farklı olarak, payın üçüncü kişiye devri hâlinde devralan kişinin durumunu da düzenleme konusu yapmıştır. Buna göre, “...Sözleşme bu kişiye paylaşmaya katılma yetkisi vermez; sadece paylaşma sonunda mirasçıya özümlenen payın kendisine verilmesini isteme hakkını sağlar.” O hâlde; miras payının mirasçı olmayan bir kişiye devredilmesi hâlinde bu devir aynî etkiyeye sahip değildir, devir alacaklısı, sadece mirasın paylaşıldıktan sonra devredene düşen kısmı isteme hususunda bir alacak hakkı kazanır. Bu bakımdan miras payının üçüncü kişiye devri, tasarruf işlemi değil, aksine borçlandırıcı bir işlemdir¹⁸⁷. Sözleşmede bunun aksinin kararlaştırılması da mümkün değildir¹⁸⁸.

Mirasçı olmayan kişinin devir sözleşmesi ile kazandığı talep hakkı, şahsî bir hak olup; diğer mirasçılara karşı ileri sürülemez. Payını devreden mirasçı, devre rağmen mirasçılık sıfatını muhafaza eder ve miras ortaklığının üyesi olarak kalmaya devam eder¹⁸⁹. Bu sebeple devralan, devreden mirasçılık sıfatına bağlı

¹⁸⁵ Bolatoğlu, 1984, s. 99; Genç Arıdemir, 2012, s. 172.

¹⁸⁶ Açılmış bir mirastaki miras payının devrine ilişkin TMK m. 677 hükmünü eMK'nın 612. maddesi karşılamakta idi. Bu maddede miras payının mirasçı olmayan üçüncü bir kişiye devri sözleşmesinin şekline dair bir hüküm yoktu; ancak bu durumda da mirasçılar arasında yapılan miras payının devri sözleşmesinde yer alan adi yazılı şekil şartı kıyasen uygulanmaktaydı. Miras payı içerisinde tapulu bir taşınmaz bulunduğu takdirde ise resmî şekil aranmaktaydı. TMK m. 677/II ile Kanundaki belirsizlik ve boşluk doldurulmuş, tüm devirler açısından resmî şekil öngörülmüştür. Bu hüküm karşısında, üçüncü kişilerle yapılan devir sözleşmelerinin konusu miras payı içerisinde yer alan taşınmazın tapulu veya tapusuz olmasının da bir önemi kalmamıştır.

¹⁸⁷ Sapanoğlu, 2011, s. 245.

¹⁸⁸ Dural, Öz, 2015, s. 386.

¹⁸⁹ Bolatoğlu, 1984 s. 63; Sapanoğlu, 2011, s. 245.

haklarını iktisap edemez. Örneğin, mirasın paylaşılmasına katılamaz; paylaşma, tenkis, miras sebebiyle istihkak, denkleştirme davalarını açamaz; terekenin korunması tedbirlerine başvuramaz¹⁹⁰.

Üçüncü kişinin devir sözleşmesinden doğan talep hakkı, mirasın paylaşılması sonucunda devreden mirasçının payına düşen tereke mallarının kendisine devrinin veya mülkiyetlerinin naklinin sağlanmasına ilişkindir¹⁹¹. Devralanın talep hakkının karşılığı, devreden mirasçının da bu sözleşmeden doğan aslî borcunu oluşturur. Miras payının devrine ilişkin bu sözleşme, alacağın devri mahiyetinde olmadığı için TBK m. 183 ve 186'nın bu konuda uygulanma imkânı yoktur¹⁹².

Miras payının üçüncü kişiye devri sözleşmesinin tarafı olan mirasçı, devre rağmen mirasçı olarak kalmaya devam ettiği için tereke borçlarından sorumluluğu da devam eder. Devralan, devir konusu paya ait borçlar haricindeki tereke borçlarından sorumlu değildir. Devir konusu paya ait borçlar açısından ise söz konusu borçlardan kimin sorumlu tutulacağına dair taraflar arasında bir anlaşma varsa, bu husus anlaşmaya göre belirlenir¹⁹³.

Üçüncü kişilere yapılan miras payı devrinin aynî etkili sonuç doğurmaması sebebiyle, devreden payı üzerindeki tasarruf yetkisi ortadan kalkmamaktadır. Dolayısıyla devreden, aynı pay için birden fazla sözleşme yapabilme imkânına sahiptir. Bu sözleşmeler arasında önce yapılmış sonrakilere üstünlüğü yoktur. Önemli olan devreden mirasçının bu sözleşmeden doğan borcunu yerine getirmesidir. İfa gerçekleştikten sonra devreden mirasçı, diğer sözleşmelerle yüklendiği borcu yerine getiremeyeceğinden, sözleşmeye aykırılığın ve borcunu ifa etmemesinin sonuçlarına katlanır¹⁹⁴.

---

¹⁹⁰ Çakırca, 2007, s. 1830; Dural, Öz, 2015, s. 386; Genç Arıdemir, 2012, s. 229.

¹⁹¹ Hatemi, H. (2014). *Miras hukuku*. (Beşinci Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 145.

¹⁹² İmre, Erman, 2013, s. 549.

¹⁹³ Özakman, 1984, s. 232

¹⁹⁴ Bolatoğlu, 1984, s. 200.

2.1.1.2.2. Miras payının rehni

Mirasın açılmasından sonra, fakat paylaşmadan önce bir miras payı, içerisine hangi tereke mallarının ve ne miktarda gireceği belli olmadığı için somut değildir. Bu sebeple aynî bir hak oluşturacak şekilde rehin sözleşmesine konu olamaz. Gerçekten, soyut nitelikteki bir miras payı, ne taşınmaz rehni için gerekli olan tapuya tescil, ne taşınır rehni için gerekli teslim, ne de alacak rehni için gerekli olan belirliliğe sahip olma özelliklerini taşır¹⁹⁵. Bununla birlikte doktrinde yer alan bir görüşe göre, yazılı şekilde yapılması şartıyla, mirasın paylaşılmasından sonra hüküm ifade edecek şekilde mirasçı, kendi payına düşecek tereke malları için rehin kurma taahhüdünde bulunabilir¹⁹⁶. Diğer bir görüşe göre ise, mirasın paylaşılmasından sonra rehin kurma taahhüdünü içeren bir sözleşmenin özellikle taşınmazlar bakımından ipotek kurma borcu doğuracağı kabul edilemez. Zira ipoteğin tapuda düzenlenen resmi bir senede dayanması gerekir¹⁹⁷.

2.1.1.2.3. Miras payının haczi

Henüz paylaşma yapılmamış bir terekedeki miras payının devredilmesinin mümkün olması, miras payının haczinin de mümkün olmasını gerektirir. Nitekim TMK m. 648'de açıkça miras payının haczinden bahsedilmektedir¹⁹⁸. Miras payının haczi ve paraya çevrilmesine ilişkin olarak İcra ve İflas Kanunu'nun 94. ve 121. maddeleri uygulanır¹⁹⁹.

Miras payının, mirasçının alacaklıları tarafından haczi, ancak mirasın paylaşılmasından veya tasfiyesinden sonra mirasçıya düşecek olan tereke mallarına ilişkin olabilir. Dolayısıyla alacaklılar her ne kadar borçlu mirasçının miras payını haczettirebiliyor olsalar da, miras paylaşılmadan veya tasfiye edilmeden haczedilen malların satılarak paraya çevrilmesini sağlayamazlar. Ancak

¹⁹⁵ Dural, Öz, 2015, s. 386-387; Çakırca, 2007, s. 1833.

¹⁹⁶ İmre, Erman, 2013, s. 555; Bolatoğlu, 1984, s. 101.

¹⁹⁷ Dural, Öz, 2015, s. 387.

¹⁹⁸ İmre, Erman, 2013, s. 556; Dural, Öz, 2015, s. 387.

¹⁹⁹ Elbirliği hâlinde tasarruf edilen malların haczine ve hacizli miras payının paraya çevrilmesine ilişkin olarak bkz: Kuru, B., Arslan, R., Yılmaz, E. (2012). *İcra ve iflas hukuku*. (Yirmi altıncı Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları, s. 244-245, 323-324; Pekcanitez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M., Özekes, M. (2012). *İcra ve İflâs Hukuku*. (Onuncu Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları, s. 297.

alacaklılar, TMK m. 648 uyarınca hâkimden paylaştırmaya kayyım atamasını isteyebilir ve paylaşırma sonucunda haczedilen payın sahibine düşen tereke mallarının sattırılmasını talep edebilirler²⁰⁰. Alacaklıların, tüm bu haklardan faydalanabilmeleri için, icra takibine başlamış olmaları yeterli olmayıp, mutlaka mirasın paylaşılmasından önce miras payını haczettirmiş olmaları gereklidir²⁰¹.

Payına haciz koyulan mirasçının ortaklık malları üzerindeki tasarruf ve idare yetkisi kısıtlanmış olur. Şöyle ki, borçlu mirasçı diğer mirasçıların onayı olsa bile icra merciinin onayı olmadan tasarrufta bulunamaz. Ayrıca ortaklık malları üzerinde tüm mirasçıların onayı ile yapılacak işlemlerde onay verecek olan makam, borçlu mirasçı değil, icra merciidir²⁰². Ancak, miras ortaklığına bir temsilci atanmışsa, temsilci bütün mirasçılar adına işlem yapabilir²⁰³.

2.1.2. Mirasçıların terekedeki haklara ilişkin kullanma ve yararlanma hakları

Miras ortaklığı devam ederken mirasçılar, tereke üzerinde el birliğiyle hak sahibi olduklarından, terekedeki haklara paylara bölünmüş olarak değil, bölünmez ve bütün olarak sahiptir. Terekede yer alan mülkiyet haklarında TMK m. 701-703 arasındaki “*elbirliği mülkiyeti*” başlığı altındaki hükümler uygulanır. Mülkiyet dışındaki haklara ilişkin kanunda açık bir düzenleme olmadığı için mirasta elbirliği mülkiyetini düzenleyen TMK m. 701-703 hükümleri örnekseme yoluyla bu haklara da uygulanır²⁰⁴.

Miras ortaklığında geçerli olan elbirliği ile hak sahipliği ilkesinin bir sonucu olarak terekede yer alan malların kullanılması ve yararlanılması elbirliği ile olur. Dolayısıyla tereke mallarının kullanılması ve faydalanılması müşterektir ve bütün mirasçılara aittir. Bu hak, terekenin idaresinde birlikte hareket esasına dayanır²⁰⁵. Terekede yer alan telefon, otomobil, televizyon gibi şeyler mirasçılar tarafından

²⁰⁰ 14.04.1943 gün ve 48/15 sayılı İBK bu durumu açıkça ortaya koymuştur. Bkz. İmre, Erman, 2013, s. 557.

²⁰¹ Baygın, 2005, s. 185.

²⁰² Mirasçının alacaklılarının borçluyu icra yolu ile değil de iflas yolu ile takip etmesi hâlinde, mirasın paylaşılması veya tasfiyesi ile borçluya düşecek miras payı iflas masasına girer ve müflis borçluya ait haklar iflas masasına intikal eder. Bkz: İmre, Erman, 2013, s. 557.

²⁰³ İmre, Erman, 2013, s. 556; Çakırca, 2007, s. 1834.

²⁰⁴ Dural, Öz, 2015, s. 451-452.

²⁰⁵ İmre, Erman, 2013, s. 434; İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 537.

kullanılabilir. Bundan başka mirasbırakanın banka mevduatının kullanılması da tüm mirasçılar tarafından birlikte olur²⁰⁶.

Terekede gelir getiren malların bulunması hâlinde ise bu malların gelirlerinin terekeye eklenmesi yoluyla bu mallardan yararlanılır. Terekeye eklenen bu gelirlerin zaman zaman miras payları nispetinde mirasçılara dağıtılması da mümkündür. Örnek olarak; tereke içerisinde yer alan sebze, meyvelerden her mirasçı faydalanabilir²⁰⁷. Doktrinde, bu şekilde yapılan semere paylaşımları kısmî paylaşım sayılmaktadır²⁰⁸. Bununla birlikte, mirasçılar arasında tam ve kesin bir hesaplaşma istemi mirasın paylaşılması sırasında mümkündür. Ürünlerden hiç faydalanmayan veya diğer mirasçılara oranla az faydalanan mirasçılar buna ilişkin taleplerini ileride gerçekleştirecek bir paylaşma davasında belirtebilirler. Paylaşmadan önce bir anlaşmazlık çıkması hâlinde, bu sorun yetkili mercilere de bildirilebilir²⁰⁹.

Mirasçılar, kullanma ve yararlanmanın ne şekilde gerçekleştirileceği konusunda aralarında anlaşabilirler. Gerek kullanma gerek yararlanma konusunda fiilî bir durum yaratılarak bir kısım mirasçıların malları kendi hâkimiyetleri altına alıp diğer mirasçılarının kullanma ve yararlanmalarına engel olmaları kabul edilemez. Böyle bir durumda bu mirasçılara karşı diğer mirasçılar, hukukî koruma yollarına müracaat edebilirler²¹⁰. Hatta şartları varsa, kendilerinin kullanmalarını ve yararlanmalarını haksız bir şekilde engelleyen bu kişilerden ecrimisil bile isteyebilirler²¹¹. Yargı kararlarında, haksız kullanımda bulunan mirasçıya karşı

²⁰⁶ Erişgin, 2003, s. 132; “ (...) Mevduat hesabının paylaşılması konusunda tüm mirasçılarının birlikte hareket etmeleri veya miras ortaklığına temsilci atamaları veya MK.nun 584/a maddesi doğrultusunda iştirak hâlinde mülkiyetin müşterek mülkiyete dönüştürülmesi hakkında mahkemeden karar alınması gerekmektedir. Açıklanan koşullardan hiçbiri gerçekleşmeden, bir kısım mirasçılarının, tereke unsuru mevduat hesabından yasal mirasçılık paylarını talep etmeleri dinlenemez.” Y. 11. HD., T. 18.10.1999, E. 1999/5916, K. 1999/7956; Erişim: Hukuktürk Hukuk Bilgi Bankası, ET: 20. 02.2015; Aynı doğrultuda bkz. Y. 11. HD., T. 27.03.1995, E. 1995/1248, K. 1995/2496; Şener, 2013, Tereke Temsilcisi, s. 2555.

²⁰⁷ Şener, 1988, Miras, s. 767.

²⁰⁸ Ayiter, Kılıçoğlu, 1993, s. 269-270; Ayan, 2009, Miras, s. 249; İmre, Erman, 2013, s. 435, dn. 19; Serozan, Engin, 2014, s. 620.

²⁰⁹ İmre, Erman, 2013, s. 435.

²¹⁰ Şengün, 1971, s. 659. Mirasçılardan birinin tereke konusu bir malı şahsî amaçlarıyla kullanması hâlinde, bu mirasçının diğer mirasçılara karşı tazminat borcu doğar. Bkz. Abt, Weibel, 2007, s. 1200.

²¹¹ Şener, 1988, Miras, s. 767; Ayan, 2009, Miras, s. 249.

talepte bulunulabilmesi için “kullanmadan men ihtarnamesi” koşulu aranmaktadır²¹².

2.1.3. Mirasçıların tereke yönetimine katılmaları

Türk Medenî Kanunu'nun 640/II ve 702/II maddeleri gereğince; her mirasçı terekenin yönetimine katılma hakkına sahiptir. Bu konuda ilke olarak “birlikte yönetim” esası geçerlidir. Dolayısıyla terekeye ilişkin kararların oybirliği ile alınması gerekir²¹³. Keza, miras ortaklığında geçerli olan birlikte yönetim esası gereğince terekedeki mallardan yararlanma, bu malları yönetip koruma ve bu malların idaresi, “*hep gönül, görüş ve ağız birliğini*” gerektirir²¹⁴. Bu ortaklıkta çoğunluk kararıyla iş görülemez.

Her ne kadar mirasçıların terekenin yönetim işlerinde oybirliği ile karar almalarının gerektiği kabul edilse de, olağan koruma fiilleri ve bu doğrultuda gerçekleştirilen onarımlar, ürünlerin toplanması, bozulacak olan tereke mallarının satılması, acele yapılması gereken işlerin ifası gibi “*olağan idarî işler*” in her mirasçı tarafından yalnız başına da yapılabileceği kabul edilmektedir²¹⁵. Bu tür işlerde her bir mirasçı tabîi sayılan bir temsil yetkisine sahiptir ve bu yetkiye dayanarak terekenin idarî işlerini yapabilir²¹⁶. Hangi işlerin olağan, hangilerinin olağan olmayan idarî işlemler olduğunun belirlenmesinde kıstas, işin tereke mallarının değerlerinin korunması amacıyla yapılıp yapılmadığıdır. Buna göre, olağan idarî iş sayılıp her mirasçının yalnız başına yapabileceği işlemler, terekeye ait malların değerlerinin korunmasına ilişkin işlemlerdir. Bunun dışındaki diğer idari işler ise olağan sınırını aşan idarî işler sayılır ve bu işlemlerin mirasçılar tarafından birlikte yapılması gerekir²¹⁷. Örneğin; tereke mallarının işletilmesi, kiraya verilmesi, alacakların tahsili, yenilik doğuran hakların kullanılması, taşınmaz üzerinde inşaat

²¹² Kılıçoğlu, 2013, Miras, s. 296.

²¹³ Ayan, 2009, Miras, s. 248.

²¹⁴ Serozan, Engin, 2014, s. 618.

²¹⁵ Y. 3. HD., T. 6.11.2003, E. 2003/13090, K. 2003/13274 (Erişim: Kazancı İçtihat Bankası, ET. 06.06.2015; Şener, 1988, Miras, s. 766; Ayiter/Kılıçoğlu, 1993, s. 269; İmre/Erman, 2013, s. 435; Akkanat, 2004, s. 169. Bu görüşün aksine bir görüş, mahiyeti ne olursa olsun, terekeye ilişkin her türlü kararın oy birliğiyle alınması gerektiğini savunmaktadır. Bkz. Ayan, 2009, Miras, s. 248.

²¹⁶ Ayiter, Kılıçoğlu, 1993, s. 269; İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 537.

²¹⁷ Ayiter, Kılıçoğlu, 1993, s. 269; Şener, 1988, Miras, s. 766.

yapılması gibi işler ve büyük onarımlar olağan sınırını aşan idarî işlerdendir ve tüm mirasçılarının onayıyla yapılabilir²¹⁸.

Tereke mallarının yönetiminde gerekli olan rıza, özel bir şekle tâbi değildir; aynı şekilde rızanın açık veya örtülü olması da mümkündür. Ayrıca mirasçılarının aynı anda beyanda bulunmuş olmalarına da gerek yoktur, verilmiş olan bir karara sonradan da katılabilirler²¹⁹.

Olağan idarî işlerin dışındaki her bir idarî iş için oybirliğiyle karar alınması yerine mirasçılar, isterlerse terekenin yönetilmesi işini bir temsilciye de bırakabilirler. Ayrıca mirasçılar, temsilcinin yetki alanını belirleyebilir ve gerektiğinde temsilcinin yetkilerini sınırlayabilir²²⁰. Terekenin yönetilmesi için bir temsilcinin atanması hâli Türk Medenî Kanunu'nun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulamasına İlişkin Tüzük m. 55'te özel olarak düzenlenmiştir. Buna göre, terekedeki mallar, alacaklar ve borçlar miras ortaklığı temsilcisi tarafından tutulan deftere göre temsilcinin yönetimine verilir.

2.1.4. Mirasçılarının terekeye ilişkin bilgi edinme ve hukukî durumlarını güvence altına alma hakları

Mirasçılarının birlikte hareket etme zorunluluğu terekeye ilişkin hakların kullanılması hakkındadır. Bununla birlikte mirasçılardan herbiri diğer mirasçılardan bağımsız olarak, fakat diğer mirasçılarının haklarına zarar gelmemesi koşuluyla, terekenin aktifleri hakkında bilgi alabilir; miras ortaklığının işlemlerine ilişkin belgelerin incelenmesini isteyebilir. Örneğin herbir mirasçı, mirasbırakanın banka hesabına ilişkin bilgilerin edinilmesini ilgili bankadan talep edebilir²²¹. Aynı şekilde her bir mirasçının kendi hakları veya hukukî durumunun teminat altına alınmasına yönelik talepler bakımından da tek başına hareket etme yetkisine sahip olduğu

²¹⁸ İmre, Erman, 2013, s. 435; Serozan, Engin, 2014, s. 619.

²¹⁹ Antalya, 2009, s. 422; İmre, Erman, 2013, s. 435.

²²⁰ Ayan, 2009, Miras, s. 248; Şener, 1988, Miras, s. 766; İmre, Erman, 2013, s. 435-436; İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 537.

²²¹ Meier-Hayoz, A., Forstmoser, P. (2003). Die auskunftsrechte von erben gegenüber banken. *Jusletter*, September, s. 11. Hatta mirasbırakan sağlığında bir bankayla sözleşme ilişkisine girmeksizin sadece ekonomik bir hakkın sahibi olsa bile saklı paylı mirasçılarının bankadan bu hususta bilgi edinme haklarının bulunduğu kabul edilmektedir. Bkz. Hamm, M., Brusa, Y. (2013). Auskunftsrechte von erben wirtschaftlich berechtigter gegenüber Schweizer banken. *Der Schweizer Treuhänder*, 1-2, s. 3.

kabul edilmektedir. Buna göre, her bir mirasçı terekeye temsilci atanmasını, terekenin deftere geçirilmesi ve mühürlenmesini, terekenin resmi defterinin tutulmasını, haklarının korunması için gerekli tedbirlerin alınmasını tek başına talep etmeye yetkilidir²²².

2.2. Mirasçıların Tereke Borçlarından Müteselsil ve Kişisel Sorumluluğu

Mirasçılarının sorumluluğuna ilişkin TMK m. 641/I deki düzenlemeye göre, mirasçılar tereke borçlarından müteselsilen ve TMK m. 599/II hükmü gereğince de kişisel olarak sorumludur.

2.2.1. Mirasçılarının müteselsil sorumluluğu

Türk Medenî Kanunu'nda ifade edilmiş olan tereke borçlarından sorumluluk yalnızca küllî halef olan yasal ve atanmış mirasçılar hakkında geçerlidir. Vasiyet alacaklılarının ise borçlardan herhangi bir sorumlulukları söz konusu değildir²²³.

2.2.1.1. Müteselsil borçluluk kavramı ve özellikleri

Müteselsil borçluluk, mahiyeti itibariyle bölünebilen bir edimin birden fazla borçlusundan her birinin edimin tamamını ifa etmekle yükümlü bulunduğu, buna karşılık alacaklının edimi borçlulardan dilediği birinden talep etmeye yetkili olduğu, ancak borçlulardan birinin ifası oranında diğer borçluların da alacaklıya karşı borçtan kurtuldukları bir birlikte borçluluk türüdür²²⁴. Tanımından hareketle, müteselsil sorumluluğun bazı özellikleri ortaya koyulabilir.

İlk olarak, müteselsil borçlulardan her biri edimin tamamını ifa etmekle yükümlüdür. Bu, edimin borçlular arasında bölünememesinden ileri gelen zorunlu bir hâl değildir; aksine edim bölünebilir nitelikte olduğu hâlde yine de her bir mirasçı borcun tamamını ifa etmekle yükümlüdür²²⁵. Bundan başka, mirasçılar

²²² Beusch-Liggenstorfer, Wehinger, 2011, s. 863; Akkanat, 2004, s. 169.

²²³ İmre, Erman, 2013, s. 453; Şener, 1988, Miras, s. 777.

²²⁴ Akıntürk, T. (1971). *Müteselsil borçluluk*. Ankara: Sevinç Matbaası, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, s. 35.

²²⁵ Akıntürk, T., Ateş Karaman, D. (2014). *Borçlar hukuku genel hükümler özel borç ilişkileri*. (Yirmi üçüncü Baskı). İstanbul: Beta Yayınları, s. 149.

mirasbırakanın borçlarını kendi aralarında nasıl paylaşmış olurlarsa olsun, alacaklının karşısında her biri borcun tamamından sorumludur. Zira alacaklı tarafından kendisine başvurulmuş bir mirasçı, borçtan sorumluluğunun talî olduğunu ve dolayısıyla da önce diğer mirasçılara başvurulması gerektiğini ileri sürerek borcu ifa etmekten kaçınmaz. Mirasçılardan sorumlu olduğu borcun tamamen ifasına kadar devam eder²²⁶.

İkinci olarak, alacaklı muaccel olmuş bir alacağının tamamını veya bir kısmını borçlu mirasçılardan herhangi birinden talep etme yetkisine sahiptir. Bu açıdan mirasçılardan atanmış ya da yasal mirasçı olmaları, miras paylarının az veya çok olması yahut saklı paylı mirasçı olup olmamaları arasında herhangi bir fark bulunmaz²²⁷. Bununla birlikte, alacaklının dilediği borçludan borcun ifasını talep etmekte serbest olması, onun ifayı borçlulardan ancak seçeceği birinden talep edebileceği anlamına gelmez. Zira alacaklı borcun tamamını veya bir kısmını borçlulardan birinden veya birkaçından talep edebileceği gibi, tümünden de talep edebilir. Aynı şekilde alacağının bir kısmı için mirasçılardan birine başvurmuş olan alacaklı, kalan kısım için diğer mirasçılara başvurabileceği gibi aynı mirasçıya da tekrar başvurabilir²²⁸.

Mirasbırakan her ne kadar yapacağı bir ölüme bağlı tasarrufla vasiyet borçları açısından tüm mirasçılardan değil, yalnızca belirli bir mirasçının ya da mirasçılardan sorumlu tutulmasını düzenleyebilirse de, tereke borçlarının ödenmesini bazı mirasçılara yükleyerek, bu borçların alacaklılarına karşı tüm mirasçılardan müteselsil sorumluluğunu ortadan kaldıramaz²²⁹. Mirasbırakanın, bir borcu sadece belli bir mirasçısına veya bazı mirasçılara yükleyen ölüme bağlı tasarrufu, mirasın paylaşılmasına ilişkin bir beyan sayılır ve iç ilişkide sonuç doğurur; alacaklının TMK m. 641/1 hükmü gereğince, dilediği mirasçıya borcun

²²⁶ Akıntürk, 1971, s. 154; Özdemir, 2012, s. 202; Baygın, 2005, s. 67, 69; Dural, Öz, 2015, s. 443; Akıncı, Ş. (2013). *Borçlar hukuku bilgisi*. (Yedinci Baskı). Konya: Sayram Yayınları, s. 263; Göktürk, 1937, s. 129; “(...) Mirasçılar mirasın borçlarından dolayı üçüncü kişilere karşı müteselsil sorumludurlar. Alacak tamamen karşılanıncaya kadar müteselsil sorumluluk devam etmektedir.” (YHGK, 04.07.2007, 447-457; Gençcan, 2011, Miras Hukuku, s. 714, 715).

²²⁷ Öztan, 2012, s. 420; Ayan, 2009, Miras, s. 251; Berki, Ş. (1980). Eski ve yeni hukukumuzda miras sistemleri. *AÜHF D*, C. XXV, S. 3-4, s. 233.

²²⁸ Serozan, Engin, 2014, s. 634; Akıntürk, 1971, s. 38-40; Özdemir, 2012, s. 202; Baygın, 2005, s. 67; Akıncı, 2013, s. 263.

²²⁹ Dural, Öz, 2015, s. 458; Serozan, Engin, 2014, 635.

ödenmesi için serbestçe başvurabilmesi imkânını sona erdirmez²³⁰. Çünkü miras hukukunda alacaklıları koruyan bu düzenleme emredici niteliktedir; dolayısıyla alacaklıların söz konusu hakları mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufuyla son bulmaz²³¹.

Müteselsil sorumluluğun üçüncü bir özelliği borçlulardan birinin borcu ifa etmesiyle diğer borçluların bu oranda alacaklıya karşı borçtan kurtulmalarıdır (TBK m. 166/I). Bu sonucun doğması için, alacaklıyı tatmin eden mirasçının bunu kastetmiş olması şart değildir. Bu netice kendiliğinden gerçekleşir²³².

Miras hukukunda müteselsil sorumluluğun ne şekilde uygulanacağı özel olarak düzenlenmediği için, mirasçılarının sorumluluğuna TMK m. 5 aracılığıyla TBK m. 162 vd. hükümleri uygulanır. Bu bakımdan burada TBK m. 162/II anlamında, kanundan doğan bir teselsül söz konusudur²³³.

Mirasçılar terekede bulunan haklara elbirliği ile sahip bulunmakta iken, borçlardan sorumlulukları elbirliği şeklinde değil, müteselsildir. Dolayısıyla mirasçılar, terekedeki borçlar açısından müteselsil borçlu sıfatına sahip olmalarına rağmen, terekedeki alacaklar açısından müteselsil alacaklı sıfatına sahip değildir. Bu sebeple borçlu, mirasçılardan birine yaptığı ödeme ile borcundan kurtulamaz²³⁴. Aynı zamanda terekeye dâhil bir alacağın takibini tüm mirasçılarının elbirliği ile yapmaları gerekir²³⁵. Bu durum doktrinde bazı yazarlar tarafından eleştirilmiştir²³⁶.

2.2.1.2. Mirasçılarının müteselsil sorumluluğunun kapsamı

743 sayılı eski Medenî Kanun döneminde mirasçılarının hangi borçlardan dolayı müteselsil sorumluluğunun bulunacağı hususu tartışmalı idi. Ancak 4721

²³⁰ Dural, Öz, 2015, s. 458; Kocayusufpaşaoğlu, 1987, s. 739; Baygın, 2005, s. 70.

²³¹ Özdemir, 2012, s. 206.

²³² Akıntürk, 1971, s. 40.

²³³ Dural, Öz, 2015, s. 15.

²³⁴ Kocayusufpaşaoğlu, 1987, s. 699; Şener, 1988, Miras, s. 777.

²³⁵ İmre, Erman, 2013, s. 453; Gündoğdu, B. (2009). Miras hukukunda sorumluluk. *Yaklaşım Dergisi*, Yıl 17, Sayı 94, Şubat, s. 89; Ayiter, Kılıçoğlu, 1993, s. 270; Baygın, 2005, s. 66.

²³⁶ Bkz. Ayiter, 1961, s. 145; Ayiter, Kılıçoğlu, 1993, s. 270; Baygın, 2005, s. 66; Berki, 1954, Miras Hukukunun Esasları, s. 205; Serozan, Engin, 2014 s. 634.

sayılı TMK'nin yürürlüğe girmesinden sonra müteselsil sorumluluğun kapsamına ilişkin sorun büyük ölçüde çözülmüştür.

4721 sayılı TMK m. 641/l, karşılığı olan EMK m. 582'den farklı olarak, “*müteveffanın borçlarından*” değil, “*tereke borçlarından*” söz etmektedir. Tereke borçları kavramı, müteveffanın borçları kavramından daha geniştir. Çünkü tereke borçları ifadesi, sadece mirasbırakandan intikal eden borçları değil, terekeye karşı ileri sürülebilecek her türlü borcu kapsar. Görüldüğü üzere, 4721 sayılı kanunda müteselsil sorumluluğun kapsamı genişletilmiş ve mirasçılar sadece küllî halefiyet gereği intikal eden borçlardan değil, terekeye karşı ileri sürülebilecek miras hukuku kaynaklı her türlü borçtan, özellikle de intikal borçlarından müteselsil olarak sorumlu tutulmuştur²³⁷. EMK döneminde müteveffanın borçlarından sorumluluğun müteselsil olacağı belirtildiği için bir görüşteki yazarlar intikal borçları açısından kanunda bir boşluk bulunduğunu ve kıyas yoluyla bu borçlar hakkında da müteselsil sorumluluğun olacağını kabul etmekte idi²³⁸. Bu görüşün aksi görüşteki yazarlar ise, kanundaki düzenlemeden hareketle mirasbırakanın borcu kapsamına girmeyen borçlarda müteselsil sorumluluğun değil, elbirliği hâlinde sorumluluğun geçerli olacağını öne sürmekteydi²³⁹.

Mirasçılar öncelikli olarak mirasbırakanın borçlarından müteselsil olarak sorumludurlar. Mirasbırakanın borçlarından, mirasbırakan hayattayken doğan ya da “*tohumu atılmış olan borçları*” anlaşılır²⁴⁰. Daha açık bir ifadeyle mirasbırakanın borçları mirasbırakandan kalma borçlardır; yani mirasbırakanın küllî halefi olan mirasçılara halefiyet yoluyla geçen kişisel borçlarıdır²⁴¹. Bu borçların kaynağı önemsizdir. Daha açık bir ifadeyle bunlar, mirasbırakanın sözleşmeden doğan borçları olabileceği gibi, mirasçılar sebepsiz zenginleşme veya haksız fiilinden doğan borçlarından da sorumludur²⁴². Mirasçılarının müteselsil sorumluluğu,

²³⁷ Dural, Öz, 2015, s. 457; Özdemir, 2012, s. 201; Baygın, 2005, s. 43; Genç Arıdemir, 2012, s. 184-185, dn. 111.

²³⁸ İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 543; Antalya, 2009, s. 428, Öztan, 2012, s. 423; İmre, Erman, 2013, s. 457.

²³⁹ Ayiter, Kılıçoğlu, 1993, s. 271; Ayan, 2009, Miras, s. 251; Ayiter, 1961, s. 154; Gönensay, Birsen, 1963, s. 312.

²⁴⁰ Serozan, Engin, 2014, s. 632.

²⁴¹ Serozan, Engin, 2014, s. 95.

²⁴² İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 543; Serozan, Engin, 2014, s. 632; Özdemir, 2012, s. 201.

mirasbırakanın sağlığında muaccel olmuş borçları için geçerli olduğu gibi, mirasın açılmasından sonra muaccel olacak borçlarında da geçerlidir²⁴³.

Mirasçılar mirasbırakanın borçlarının yanında mirasın açılması ile ortaya çıkan “*intikal borçlarından*” da müteselsil olarak sorumludurlar. İntikal borçları, mirasbırakanın sağlığında henüz doğmamış olup mirasın açılmasıyla bağlantılı olarak mirasçıların şahsında doğan borçlardır²⁴⁴. Bu borçlar, mirasbırakanın ölümünden sonra tereke aleyhine ortaya çıkmaktadır²⁴⁵. TMK m. 507’de düzenlenen cenaze masrafları, terekenin mühürlenmesi ve yazım giderleri, mirasbırakan ile yaşayan ve onun tarafından bakılan kimselerin üç aylık bakım giderleri ile mirasbırakanın özel olarak bir vasiyet borçlusu atamamış olması hâlinde vasiyet borçları (TMK m. 600), vasiyeti yerine getirme görevlisine ve terekenin resmi yöneticisine ödenecek ücretler (TMK m. 550/IV, 592/IV) bu neviden borçlar arasındadır²⁴⁶. Bunlara ilave olarak, mirasbırakan öldüğünde henüz eğitim ve öğrenimlerini tamamlamamış olan veya engelliliği bulunan çocuklara yapılacak olan ödeme (TMK m. 674/II), mirasçılar arasında ceninin bulunması hâlinde muhtaç olan anaya doğuma kadar sağlanacak olan geçim giderleri (TMK m. 643/II), ana ve baba veya büyük ana ve büyük baba ile birlikte yaşayıp emeklerini veya gelirlerini aileye özgüleyen ergin çocuk ve torunlara verilecek tazminat²⁴⁷ (TMK m. 641/II) da intikal borcu olarak zikredilebilir²⁴⁸.

İntikal borçlarının bazıları değişik bir sorumluluk rejimine tâbi tutulmuş olabilir. Örneğin borçların bazıları salt terekeden karşılanırken, bazısı en son sırada (terekede bir artık kalırsa) ödenir, kimi ise mirasçılardan birinin kişisel borcu

²⁴³ Dural, Öz, 2015, s. 458; Serozan, Engin, 2014, s. 637.

²⁴⁴ Serozan, Engin, 2014, s. 633.

²⁴⁵ Baygın, 2005, s. 33.

²⁴⁶ Baygın, 2005, s. 34; Dural, Öz, 2015, s. 457; Serozan, Engin, 2014, s. 633. TMK m. 645’te mirasbırakan ile birlikte yaşayanların hakları konusunda bu maddeye karşılık gelen mehaz kanun ZGB Art. 606’dan farklı bir düzenleme yapılmıştır. Zira ZGB Art. 606’da mirasbırakan ile birlikte yaşayan ve onun mirasçısı olan kişilerin mirasbırakanın ölümünden sonraki bir aylık bakım geçim giderleri için talepte bulunabilecekleri düzenlenmişken, TMK m. 645’te mirasbırakan ile birlikte yaşayan yakınlarının mirasbırakanın ölüm tarihinden başlayarak üç aylık bakım ve geçim giderlerinin terekeden karşılanmasını talep edebilecekleri düzenlenmiştir. Görüldüğü üzere TMK m. 645’te “mirasçı” ifadesi kullanılmadığı için mirasbırakanın mirasçısı olmayan yakınları da bu haktan faydalanabilir.

²⁴⁷ Ergin altsoyun denkleştirme alacağı, birlikte yaşamın, mirasbırakanın ölümüyle sona erdiği hâllerde intikal borcu, mirasbırakanın ölümünden farklı sebeplerle sona erdiği hâllerde ise mirasbırakanın borcu olarak kabul edilmektedir. Bkz. Baygın, 2005, s. 40-41.

²⁴⁸ Serozan, Engin, 2014, s. 633; Baygın, 2005, s. 34.

sayılabilir²⁴⁹. Dolayısıyla söz konusu borçlarla ilgili olarak öncelikle kanundaki düzenlemeye bakılmalıdır. Kanunda aksi belirtilmemişse mirasçılardan o borçtan kişisel ve müteselsil olarak sorumlu olduğunu kabul etmek gerekir.

Mirasçılardan sorumluluğu sadece asıl borç ile sınırlı değildir; işlenmiş ve işleyecek faizleri de kapsar²⁵⁰. Ancak mirasbırakan hakkında borç ödemediği aciz belgesi alınmış ise, söz konusu belgede yazılı alacak miktarı için faiz işlemez (İİK m. 143/IV). Dolayısıyla aciz belgesinde yazılı alacak için borçlunun mirasçılardan da faiz istenemez²⁵¹.

2.2.1.3. Mirasçılardan müteselsil sorumluluğunun süresi

Mirasçılardan tereke borçlarından müteselsil ve kişisel sorumluluğu mirasın geçişi ile başlar ancak alacaklının mirasçılardan aleyhine takipte bulunabilmesi için TMK m. 606'da ifade edilen üç aylık sürenin ret yapılmaksızın geçirilmiş bulunması gerekir²⁵². Müteselsil sorumluluk miras ortaklığının devamı süresince ve hatta mirasın paylaşılmasından sonra belirli bir süre daha devam eder. Buna göre mirasçılardan arasındaki teselsül, paylaşmanın gerçekleştiği tarihin veya daha sonra yerine getirilecek borçlarda muacceliyet tarihinin üzerinden beş yıl geçmesiyle sona erer (TMK m. 681/II). Görüldüğü gibi mirasçılardan borçlardan müteselsil sorumlulukları daimi olmayıp, geçicidir²⁵³.

Beş yıllık sürenin başlayabilmesi için terekenin tamamının paylaşılması yani tam taksim şarttır. Terekede yer alan bazı mal veya hakların paylaşılması yani

²⁴⁹ Serozan, Engin, 2014, s. 633.

²⁵⁰ Şener, 1988, Miras, s. 778; İmre, Erman, 2013, s. 453.

²⁵¹ Alacaklı her ne kadar aciz belgesi sahibi borçlunun mirasçılardan aciz belgesindeki alacak miktarı için faiz isteyemezse de, İİK m. 143/V gereğince borçlu ile birlikte müşterek borçlu olan kişiler ya da borçlunun kefilleri varsa bu kişilerden faiz isteyebilir. Ayrıca her ne kadar 12.2.1941 tarih ve 5/4 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında, iflas usulü ile tasfiye edilen terekenin borçları hakkında faiz işlemeyeceği kabul edilmiş olsa da, İcra İflas Kanunu'nun 196. maddesi 25.11.1988 tarih ve 3494 sayılı Kanunla değiştirilmiş ve iflas masasına giren alacaklarda faizin işlemeye devam etmesi esası kabul edilmiştir. Bunun sonucu olarak, sözü edilen İçtihadı Birleştirme Kararı'nın bu husustaki hükmünün geçerliliği kalmamıştır. Dolayısıyla, iflas usulü ile tasfiye edilen bir terekenin borçları hakkında da faiz durmaz; işlemeye devam eder.

²⁵² İmre, Erman, 2013, s. 453.

²⁵³ Berki, 1975, Miras, s. 141.

objektif kısmî taksim hâlinde beş yıllık süre işlemeye başlamaz²⁵⁴. Ancak, mirasın neredeyse tamamının paylaşılmış olup, geride paylaştırmaya dâhil edilmemiş önemsiz bir takım mal veya hakların kalması durumunda, beş yıllık sürenin işlemeye başladığını kabul etmek gerekir. Özellikle mirasbırakana ait maddî değeri bulunmayan ya da az olan ancak hatıra ve manevî değeri üstün olan şeylerin paylaştırmaya dâhil edilmemiş olması halinde de miras ortaklığı sona erer²⁵⁵.

Beş yıllık sürenin başlangıcı, kural olarak mirasın elden paylaşıldığı veya paylaşma sözleşmesinin ifa edildiği gündür²⁵⁶. Paylaşma sözleşmesinin yapılmış olması beş yıllık sürenin başlaması için tek başına yeterli değildir. Çünkü paylaşma sözleşmesi aynî etkili olmayıp, borçlandırıcı bir işlemdir²⁵⁷. Paylaşma sözleşmesinin ifa edilmesiyle birlikte beş yıllık süre işlemeye başlar. Mirasçılarının mirasın paylaşılması hususunda anlaşamayıp paylaşma davası açmaları hâlinde, beş yıllık süre, bu dava sonucunda verilen hükmün kesinleşmesiyle işlemeye başlar²⁵⁸.

Mirasın paylaşılmasından başka miras ortaklığını sona erdiren diğer hâllerde de beş yıllık süre ortaklığın sona erdiği andan itibaren işlemeye başlar. Örneğin TMK m. 644'te yer alan miras ortaklığının paylı mülkiyete dönüştürülmesinde durum böyledir²⁵⁹.

Mirasçılarının müteselsil sorumluluğu için öngörülen beş yıllık süre, zamanaşımı süresi olarak değil, hak düşürücü süre olarak kabul edilmektedir. Bu sebeple söz konusu süre, kesindir ve durması veya kesilmesi söz konusu değildir²⁶⁰. Tereke alacaklıları ise Türk Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca tâbi oldukları zamanaşımı süreleri geçmedikçe alacaklarını mirasçılardan talep ve dava

²⁵⁴ İmre, Erman, 2013, s. 589. Bununla birlikte, mirasçılarının paylaşma dışı kalan tereke malları hakkında adı şirket veya müşterek mülkiyet gibi miras ortaklığından farklı bir ortaklık biçimi kararlaştırılmış olmaları hâlinde de tam taksimin söz konusu olduğu kabul edilir. Bkz: Aral, F. (1979). *Türk medeni hukukunda mirasın taksimi davası*. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, s. 40.

²⁵⁵ Aral, 1979, s. 40; İmre, Erman, 2013, s. 589.

²⁵⁶ Kılıçoğlu, A. (1989). *Miras taksim sözleşmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları, 1989, s. 113.

²⁵⁷ Kocayusufpaşaoğlu, 1987, s. 728; Oğuzman, 1991, s. 337.

²⁵⁸ Aral, 1979, s. 144.

²⁵⁹ Dural, Öz, 2015, s. 461.

²⁶⁰ İmre, Erman, 2013, s. 590; Kılıçoğlu, 1989, Taksim, s. 113.

edebilirler²⁶¹. Zira sözü edilen beş yılın geçmesi, sadece mirasçılar arasındaki teselsül ortadan kaldırır; fakat tereke borcunun sona ermesi sonucunu doğurmaz²⁶².

Paylaşmanın üzerinden beş yıl geçmesinden sonra tereke borçlarından mirasçılar ne şekilde sorumlu olacağına ilişkin kanunda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu sebeple, müteselsil sorumluluk sona erince ne olacağı doktrinde tartışmalıdır. Bir görüşe göre, mirasçılar bu durumda elbirliğiyle sorumlu olurlar²⁶³. İkinci bir görüşe göre, mirasçılar, aralarında bir anlaşma varsa bu anlaşmaya göre, böyle bir anlaşma yoksa miras payları oranında sorumlu olurlar²⁶⁴. Daha çok kabul gören üçüncü bir görüşe göre ise, mirasçılar iç ilişkide nasıl bir düzenleme yapmış olurlarsa olsunlar, beş yıl geçtikten sonra, alacaklıya karşı miras payları oranında sorumlu olurlar²⁶⁵. Zira tereke üzerinde el birliğiyle hak sahipliği kalmamışken, beş yılın sonunda tereke borcunun elbirliğiyle sorumluluğa konu olması gerekçesiz ve tutarsızdır. Keza, alacaklıların taraf olmadıkları ve rızalarının da bulunmadığı bir paylaşırma anlaşmasından etkilenmeleri de doğru değildir. Mirasçıların paylaşırma anlaşmaları ancak rücu açısından önem taşır²⁶⁶.

Miras payını mirasçılardan birine devretmiş olan mirasçının müteselsil sorumluluğunun ne kadar süre daha devam edeceği hususu doktrinde tartışmalıdır. Bazı yazarlar müteselsil sorumluluğa ilişkin sürenin TMK m. 681'e

²⁶¹ Öztan, 2012, s. 425.

²⁶² "(...) MK'nın 616. (TMK m. 681) maddesi, miras taksim sözleşmesi yapanların mirasbırakanın borçları sebebiyle sorumluluklarını düzenlemekte olup, somut olayda davalı mirasçıların taksim sözleşmesi yaptıklarına ilişkin hiçbir savunmada bulunmadıkları gibi, bu yönde bir delil de ikame edilmediği anlaşılmaktadır. Bu durumda davada, MK m. 616 (TMK m. 681) maddesinin tatbik yeri bulunmadığı hâlde mahkemece mirasçıların terekenin borçlarından dolayı mesuliyetlerinin, yukarıda anılan yasa hükmü gereğince taksimden itibaren beş yıllık hak düşürücü süre ile sınırlandırılmadığı ve davanın bu süre geçirildikten sonra açıldığından bahisle reddi doğru olmadığı gibi, taksim sözleşmesi yapılmış olsaydı bile mirasçıların müteselsil sorumluluklarının taksimden itibaren beş yıl sonunda nihayete erip, bundan sonra sorumluluklarının payları oranında devam edeceğinin düşünülmemesi ve MK'nın 616. maddesi (TMK m. 681) hükümlerine, yanlış anlam verilmiş olması da kabul tarzı itibarıyla doğru bulunmamıştır..." (Y. 19. HD. T. 3.2.1997, E. 1996-4606, K. 1997-769: YKD., C. XXIII, S. 9, Eylül 1997, s. 1460-1461).

²⁶³ Strelbel, Die rechtliche Stellung der Gläubiger des Erblassers und der Erben nach dem Schweiz, Bern, 1916, s. 29 (Dural, Öz, 2015, s. 462' den naklen)

²⁶⁴ İmre, Erman, 2013, s. 591, 592; Antalya, 2009, 328, 329.

²⁶⁵ Kocayusufoğlu, 1987, s. 738; Oğuzman, 1991, s. 339; Dural, Öz, 2015, s. 447; Baygın, 2005, s. 79; Berki, 1968, Mesuliyet, s. 111.

²⁶⁶ Dural, Öz, 2015, s. 462.

gereğince paylaşmadan sonra beş yıl daha süreceğini kabul etmektedir²⁶⁷. Ancak bazı yazarlar bu beş yıllık süreyi devir sözleşmesinden itibaren beş yıl daha sürer şeklinde yorumlamaktadır ve devreden mirasçının sorumluluğunu bu süreyle sınırlandırmaktadır²⁶⁸.

2.2.1.4. Mirasçılarının müteselsil sorumlulukta alacaklılara karşı savunma imkânları

Müteselsil borçlu olan mirasçılardan her biri, edimin tamamını ifa etmekle yükümlü olduğu için alacaklı tarafından aleyhine yapılan bir takipte kendisinin borcun tamamından sorumlu olmadığını, diğer mirasçılara da başvurulması gerektiğini ileri süremez. Bununla birlikte her bir mirasçının sahip olduğu bazı savunma imkânlarından bahsedilebilir²⁶⁹. Gerçekten “borçlunun savunmaları” başlığını taşıyan TBK m. 164’e göre borcun ödenmesi kendisinden istenen mirasçının alacaklıya karşı iki türlü savunma imkânı vardır²⁷⁰.

Bunlardan ilki, borcun sebep veya konusundan doğan def’i ve itirazlardır. Bu def’i ve itirazlar, borcun doğmamış olduğu ya da sona ermiş bulunduğu hususlarına ilişkin olup ortak def’i ve itirazlardır²⁷¹. Örneğin, mirasbırakanın borcunu doğuran sözleşmenin, kanunun emredici hükümlerine, ahlâka, kamu düzenine, kişilik haklarına veya şekle aykırı olması ya da konusunun imkânsız olması sebebiyle kesin hükümsüz olduğunun, mirasbırakanın sözleşme yapıldığı esnada fiil ehliyetine sahip bulunmadığının, söz konusu borca ilişkin geciktirici koşulun gerçekleşmemiş olduğunun ileri sürülmesi borcun doğmamış olduğuna ilişkin savunmalardır. Borcun mirasçılardan birinin ifası ya da takasıyla kısmen veya tamamen sona erdiğinin, zamanaşımına uğradığının, kusursuz imkânsızlık sebebiyle sona erdiğinin, mirasbırakanın tamamen şahsî bir nitelikte borcu

²⁶⁷ Dural, Öz, 2015, s. 384; Bolatoğlu, 1984, s. 98-99.

²⁶⁸ Kocayusufoğlu, 1987, s. 557-558; Genç Arıdemir, 2012, s. 188-189; Özakman, 1984, s. 180; Baygın, 2005, s. 83.

²⁶⁹ Akıntürk, 1971, s. 164; İmre, Erman, 2013, s. 164.

²⁷⁰ Müteselsil borçluların alacaklıya karşı sahip olduğu savunma imkânları, bu maddenin karşılığı olan eski Borçlar Kanunu m. 143’te “müşterek borçlulara ait defiler” başlığı altında düzenlenmişti. Ancak madde başlığında kullanılan defi terimi, itiraz ve hatta kurucu yenilik doğuran hakların kullanılmasını da kapsayacak şekilde geniş yorumlanmaktaydı. Bkz: Akıntürk, 1971, s. 164-165; Kılıçoğlu, A. M. (2014). *Borçlar hukuku genel hükümler*. (On sekizinci Baskı). Ankara: Turhan Kitabevi, s. 751.

²⁷¹ Akıntürk, 1971, s. 165; Akıncı, 2013, s. 265.

olduğunun, bütün borçluların ibra edilmiş olduğunun, edimin alacaklının temerrüdü sebebiyle tevdi edilmiş olduğunun ileri sürülmüş olması da borcun sona ermiş olduğuna ilişkin savunmalardır²⁷². Ayrıca iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde, alacaklının kendi edimini ifa etmemiş olduğu (ödemezlik def'i) da ortak def'i olarak ileri sürülebilir²⁷³.

Mirasçılar, kanunun müteselsil borçlulara tanıdığı bu ortak def'i ve itirazların her birini ileri sürmek hakkına sahiptir ve ayrıca bunları ileri sürmekle de yükümlüdür. Dolayısıyla ortak def'i ve itirazların ileri sürülmesi hem hak hem de bir yükümlülüktür²⁷⁴. Zira bu durum TBK m. 164/II'de "*Ortak def'i ve itirazları ileri sürmeyen borçlu, diğerlerine karşı sorumlu olur*" şeklinde ifade edilmiştir.

Aleyhine takip yapılan mirasçı, alacaklıya karşı sahip oldukları bu ortak def'i ve itirazlardan haberdar değilse, bu takipten diğer mirasçıları haberdar etmesi ve savunma vasıtaları ile gerekli bilgileri onlardan öğrenmesi lehine olur. Aksi takdirde, aleyhine takip yapılan mirasçı diğer mirasçılara karşı yine sorumlu tutulabilir. Bu sorumluluk, rücu hakkını kaybetmek şeklinde kendini göstermektedir²⁷⁵.

Aleyhine takip yapılan mirasçı tarafından kendilerine haber verilen diğer mirasçılar, doğrudan doğruya davaya katılabilir ya da davaya girmeksizin, gerekli savunma vasıtalarını aleyhine takip yapılan mirasçıya verebilirler²⁷⁶.

Mirasçılarının her birinin sahip olduğu ikinci savunma imkânı, tereke alacaklısı ile aralarındaki hukukî bir ilişkiden doğan def'i ve itirazlardır. Bu savunma vasıtaları kişisel def'i ve itirazlar olarak ifade edilmektedir. Örneğin, aleyhine takipte bulunulan mirasçının, alacaklıya karşı kişisel bir alacağı dolayısıyla sahip olduğu takas def'i, alacaklı tarafından ibra edilmiş olduğuna veya kendisine süre

²⁷² Akıntürk, 1971, s. 166; Gönensay, Birsen, 1963, s. 310-311; Şener, 1988, Miras, s. 778; Eren, F. (2014). *Borçlar hukuku genel hükümler*. (On altıncı Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları, s. 1206.

²⁷³ Akıntürk, 1971, s. 165; Gönensay, Birsen, 1963, s. 310; Kılıçoğlu, 2014, s. 752.

²⁷⁴ Eren, 2014, Borçlar Genel, s. 1206; Akıncı, 2013, s. 265; İmre, Erman, 2013, s. 454; Gönensay, Birsen, 1963, s. 311; Kılıçoğlu, 2014, Borçlar Genel, s. 752.

²⁷⁵ Şener, 1988, Miras, s. 778; İmre, Erman, 2013, s. 454; Gönensay, Birsen, 1963, s. 311-312.

²⁷⁶ İmre, Erman, 2013, s. 454; Şener, 1988, Miras, s. 778.

verildiğine ilişkin def'ileri ve alacaklının kendisi lehine teselsülden feragat etmiş olduğuna ilişkin defi bu şekildedir²⁷⁷.

Kişisel def'i ve itirazlar hangi mirasçının şahsında doğmuşsa, bundan ancak o mirasçı faydalanabilir; diğer mirasçıların bu mirasçıya ait kişisel def'i ve itirazları ileri sürerek borcu ödemekten kaçınma hakları yoktur.²⁷⁸

Kişisel def'i ve itirazların ileri sürülmesi bu savunma vasıtalarına sahip mirasçı açısından bir yükümlülük niteliğinde değildir. Başka bir deyişle mirasçılar kişisel def'ilerini ileri sürüp sürmemekte serbest olup, bu def'i ve itirazların ileri sürülmemiş olması diğer mirasçılara karşı sorumluluk doğurmaz²⁷⁹.

Mirasçılardan birisi tarafından ileri sürülmüş olan def'i ve itirazlardan diğer mirasçıların yararlanıp yararlanamayacakları ve yararlanacaklarsa da bunun ne ölçüde olacağı hususu TBK m. 166 hükmüne göre belirlenir²⁸⁰.

2.2.1.5. Müteselsil sorumluluğun uygulanmadığı durumlar

2.2.1.5.1. Alacaklının rızası ile müteselsil borçluluğun ortadan kaldırılması

Tereke borçlarının mirasçılar tarafından paylaşılması mirasçılar arasındaki iç ilişkiye dair bir durum olduğu için, bu paylaşma, sadece mirasçılar arasında hüküm ifade eder²⁸¹. Ancak, TMK m. 681'e göre, mirasçılar tarafından yapılan borçların paylaşılması veya nakline ilişkin anlaşmaya alacaklının rıza göstermesi durumunda, mirasçıların rıza gösteren bu alacaklıya karşı olan borçları açısından müteselsil sorumlulukları sona erer.

²⁷⁷ Akıntürk, 1971, s. 169; Gönensay, Birsen, 1963, s. 310.

²⁷⁸ Eren, 2014, Borçlar Genel, s. 1207; Akıntürk, 1971, s. 169; Akıncı, 2013, s. 265; Serozan, Engin, 2014, s. 489.

²⁷⁹ Şener, 1988, Miras, s. 778; İmre, Erman, 2013, s. 454-455; Kılıçoğlu, 1989, Taksim, s. 270.

²⁸⁰ TBK m. 166: *"Borçlulardan biri, ifa veya takasla borcun tamamını veya bir kısmını sona erdirmişse, bu oranda diğer borçluları da borçtan kurtarmış olur. Borçlulardan biri, alacaklıya ifada bulunmaksızın borçtan kurtulmuşsa, diğer borçlular bundan, ancak durumun veya borcun niteliğinin elverdiği ölçüde yararlanabilirler. Alacaklının borçlulardan biriyle yaptığı ibra sözleşmesi, diğer borçluları da ibra edilen borçlunun iç ilişkideki borca katılma payı oranında borçtan kurtarır."*

²⁸¹ İmre, Erman, 2013, s. 588; Öztan, 2012, s. 420.

Mirasbırakanın alacaklıları, mirasçılarının gerçekleştirdiği borçların paylaşılması veya nakli anlaşmasını kabul edip etmemekte serbesttir. Mirasçılarının müteselsil sorumlulukları, anlaşmayı kabul edenlere karşı sona erer, kabul etmeyen alacaklılara karşı ise devam eder. Şayet bütün alacaklılar anlaşmayı kabul etmişlerse, bu takdirde müteselsil sorumluluk tamamıyla son bulur²⁸².

Alacaklıların TMK m. 681 uyarınca borcun bölünmesine veya nakline gösterecekleri rıza, açık veya zımnî olabilir. Alacaklının, mirasçılarının birinden sadece paylaşma sonunda kendisine düşecek miktar kadar borcun ifasını istemesi veya mirasçılara borcun hangi kısmının kime yüklendiğini sorması mirasçılar arasındaki paylaşmaya örtülü olarak rıza gösterdiği anlamına gelir²⁸³.

2.2.1.5.2. Mirasın paylaşılmasında kendisine rehnedilmiş bir tereke malı düşen mirasçının sorumluluğu

Mirasın paylaşılmasından sonra kendisine rehnedilmiş bir tereke malı düşen mirasçının sorumluluğu TMK m. 655'te düzenlenmiştir. TMK m. 655'e göre, *"Paylaşmada kendisine mirasbırakanın borçları için rehnedilmiş bir tereke malı düşen mirasçı, o malın güvence altına aldığı borcu üstelenmiş olur"*.

Mirasın paylaşılmasında kendisine rehnedilmiş bir tereke malı düşen mirasçının ve diğer mirasçılarının ne şekilde sorumlu olacağıyla ilgili olarak doktrinde iki farklı görüş mevcuttur. Bunlardan birincisine göre; TMK m. 655'teki özel hüküm uyarınca rehinli alacaklı, borcun paylaşılmasına razı olmasa bile paylaştırmadan itibaren rehin konusu alacağını sadece rehinli malın düştüğü mirasçıdan isteyebilecektir. Böylece TMK m. 655'e göre beş yıl beklemeye gerek olmadan, mirasın paylaşıldığı anda, rehinli mal kendisine bırakılmış olan mirasçı buna ilişkin tereke borcundan bizzat sorumlu tutulmakta, diğer mirasçılarının ise bu borçtan müteselsil veya kısmî sorumluluğu söz konusu olmamaktadır²⁸⁴.

²⁸² Kocayusufoşaoğlu, 1987, s. 736; İmre, Erman, 2013, s. 589;

²⁸³ Dural, Öz, 2015, s. 461.

²⁸⁴ Berki, 1968, Mesuliyet, s. 114,115; Dural, Öz, 2015, s. 462; Özdemir, 2012, s. 212.

İkinci görüşe göre ise, TMK m. 655'teki hüküm, mirasçılarının iç ilişkilerinde yürüyen bir karinedir. Borcun bu şekilde mirasçıya yüklenmesinin, alacaklıya karşı da geçerli olabilmesi için alacaklının buna rıza göstermesi gerekir. Aksi takdirde diğer mirasçılarının bu borçtan dolayı kişisel ve müteselsil sorumlulukları devam eder. Ancak mirasçılarının sorumluluğunun devam edebilmesi için rehinli alacaklı, borcun yüklenilmesine rızası olmadığını ve diğer mirasçılara başvurma hakkını saklı tuttuğunu TMK m. 888/II' ye göre bir yıl içinde yazılı olarak bildirmek zorundadır. Eğer bu süre içerisinde alacaklı rızasının bulunmadığını bildirmezse, borcun yüklenilmesine zımnen rıza göstermiş sayılır ve diğer mirasçılar sorumluluktan kurtulur²⁸⁵.

2.2.1.5.3. Mal vasiyetinin ifası borcundan sorumluluk

Mirasbırakan ölüme bağlı tasarrufunda, mal vasiyetinin ifasını mirasçılardan birine veya bazılarına yüklemiş olabilir. Bu takdirde sorumluluğun nasıl olacağı kanunda düzenlenmemiştir. Bu durumda, doktrin mirasbırakanın irade beyanına uygun olarak, mal vasiyetinin ifası borcundan yalnızca söz konusu mirasçı ya da mirasçılarının sorumlu olacağını ifade etmektedir²⁸⁶.

Mirasbırakanın mal vasiyeti borcunun ifasının belirli bir mirasçıya veya mirasçılara yüklenmesine dair bir irade beyanı mevcut değilse, diğer borçlarda olduğu gibi mirasçılarının kişisel ve müteselsil olarak sorumlulukları söz konusu olur²⁸⁷.

2.2.1.5.4. Mirasçılardan birinin terekeden alacaklı olması hâlinde diğer mirasçılarının sorumluluğu

Doktrindeki hâkim görüşe göre, tereke borçlarından dolayı müteselsilen sorumluluk, ancak mirasçılık sıfatı olmayan alacaklılara karşıdır. Alacaklılar arasında mirasçı da bulunuyorsa, söz konusu mirasçının alacağı için diğer

²⁸⁵ Ayiter, Kılıçoğlu, 1993, s. 302; Şener, 1988, Miras, s. 806; Baygın, 2005, s. 80-81.

²⁸⁶ İmre, Erman, 2013, s. 458.

²⁸⁷ İmre, Erman, 2013, s. 458; Ayiter, 1961, s. 155; Tuor, Schnyder, Schmid, Rumo-Jungo, 2009, s. 751.

mirasçılarının müteselsil sorumluluğu bulunmamaktadır²⁸⁸. Alacaklı mirasçının bu alacağı, mirasın paylaşımı sırasında göz önünde tutulur. Öncelikli olarak mirasçının alacak miktarı tereke mevcudu hesaplanırken terekeden indirilir ve paylaşmada alacaklının payına ilave edilir²⁸⁹. Bu çözüm, mirasçılar arasında iki kez hesaplama yapılması ve iki ayrı ihtilaf çıkmasının önüne geçmektedir²⁹⁰.

Mirasçılardan birinin terekeden alacaklı olması hâlinde diğer mirasçılarının müteselsil sorumluluğun bulunmayacağına ilişkin hâkim görüş, sağ kalan eşin mal rejiminden doğan katılma alacağı hususunda farklı bir tutum izlemektedir. Buna göre, edinilmiş mallara katılma rejiminin eşlerden birinin ölümüyle son bulması hâlinde sağ kalan eşin, katılma alacağı bakımından, diğer mirasçılarının müteselsilen sorumlu oldukları kabul edilmektedir. Dolayısıyla sağ kalan eş iç ilişkide kendisine miras payı oranına göre isabet eden borç miktarını tenzil ettikten sonra diğer mirasçı ve mirasçılara müteselsilen başvurabilir. Örneğin birinci zümre ile birlikte mirasçı olan eşin, yasal mal rejiminin tasfiyesi sonucunda belirlenen katılma alacağı 80 bin liradır. Ancak eş, mirasbırakanın borçlarından miras payı oranında ($\frac{1}{4}$) sorumlu olacağı için 80 bin liralık katılma alacağının $\frac{1}{4}$ 'ünden sorumlu olur. Dolayısıyla eşin, 80 bin liranın $\frac{1}{4}$ 'ü olan 20 bin lira üzerindeki alacağı sona erer. Geri kalan 60 bin lira için ise diğer mirasçılarının müteselsil sorumluluğu devam eder²⁹¹.

Tereke alacaklısı mirasçının, mirası reddetmesi durumunda, mirasçılık sıfatı geçmişe etkili olarak ortadan kalktığı için diğer mirasçılarının müteselsil sorumluluğu yeniden ortaya çıkar ve borcun tamamından sorumlulukları da geri döner. Bu

²⁸⁸ Dural, Öz, 2015, s. 458; Öztan, 2012, s. 424; Baygın, 2005, s. 68-69; İmre, Erman, 2013, s. 458; Özdemir, 2012, s. 202-203; Şener, 1988, Miras, s. 780. Aksi görüş için bkz. Antalya, 2009, s. 428.

²⁸⁹ Öztan, 2012, s. 424.

²⁹⁰ Dural, Öz, 2015, s. 459.

²⁹¹ Baygın, 2015, s. 69. Federal Mahkeme de bu konuda aynı görüşü benimsemektedir. Bkz. BGE 101 II 218, 220; Schaufelberger, Keller, 2006, s. 680; Abt, Weibel, 2007, s. 1233,1234. Federal Mahkeme bundan başka miras açıldığı anda mirasçılık sıfatına henüz sahip olmayıp daha sonra dava yoluyla hakkının varlığını ispatlayarak mirasçılık sıfatını kazanan kişilerin terekeden alacaklı olması hâlinde de diğer mirasçılarının müteselsil olarak sorumlu olacaklarını kabul etmektedir. Bkz. BGE 86 II 335; Schaufelberger, Keller, 2006, s. 680.

sebeple, mevcut mirasçılardan biri, daha önce borçtan kısmen kurtulmuş olduğunu iddia ederek borcun tamamını ödemekten kaçınmaz²⁹².

Bir mirasçının aynı zamanda vasiyet alacaklısı olması hâlinde, vasiyet alacaklılığının mirasçılık sıfatından ayrı bir nitelik taşıması ve kanunda özel hükümlerle düzenlenen bir kurum olması sebebiyle, vasiyet alacaklısı mirasçının bu hakkını ileri sürerken herhangi bir vasiyet alacaklısından farklı olmaması gerektiği kabul edilmektedir. Dolayısıyla bu durumda vasiyet alacaklısı mirasçı, alacağını muaccel olur olmaz diğer mirasçılara karşı müteselsilen ileri sürebilir²⁹³.

2.2.1.5.5. Mirasbırakanın vergi borçlarından sorumluluk

Mirasbırakanın vergi borçlarından dolayı mirasçıların Hazineye karşı olan sorumluluğu bakımından 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 12. maddesi genel kuraldan ayrılarak; mirasçıların "*miras payları oranında*" sorumlu olacaklarını kabul etmiştir²⁹⁴. Mirasbırakan adına kesilmiş cezalardan ise cezaların şahsîliği ilkesi gereğince mirasçıların herhangi bir sorumluluğu yoktur. Ancak gecikme zammı veya gecikme faizleri, ceza niteliğinde olmadığı için, bunların mirasçılar tarafından ödenmesi gerekir²⁹⁵.

Mirasbırakanın ölümü üzerine mirasçıların şahıslarında doğan veraset ve intikal vergileri ise tereke borcu niteliğinde değildir. Bu sebeple söz konusu vergi borcunun doğuşu ve ödenmesi, mirasçıların paylarına göre gerçekleşir; dolayısıyla bu borçtan dolayı mirasçıların müteselsil sorumluluğu söz konusu olmaz²⁹⁶.

²⁹² Baygın, 2005, s. 70.

²⁹³ Dural, Öz, 2015, s. 459; Öztan, 2012, s. 424.

²⁹⁴ Sosyal Güvenlik Kurumu'nun prim ve prime ilişkin alacakları vergi niteliğinde kamu alacaklarından sayılmamaları sebebiyle bu alacakların tahsilinde mirasçılar hakkında genel hükümler uygulanır. Dolayısıyla mirasçılar SGK prim ve prime ilişkin borçlarından kişisel olarak ve müteselsilen sorumlu tutulurlar. Bkz. Gür, S. (2010). Borçlunun ölümü halinde SGK prim alacaklarından dolayı mirasçıların sorumluluğu. *Yaklaşım Dergisi*, S. 215, Kasım, s. 243.

²⁹⁵ Altunkara, Ö. (2010). Gelir vergisi mükellefinin ölümü halinde mirasçıların sorumlulukları. *Yaklaşım Dergisi*, (E- Yaklaşım), S. 212, Ağustos; Aslan, 2011, s. 130.

²⁹⁶ Dural, Öz, 2015, s. 459; Serozan, Engin, 2014, s. 637.

Mirasçılarının mirasbırakanın ölümü sonrasında belirli süreler içerisinde yerine getirmek zorunda oldukları vergi hukuku kaynaklı birtakım bildirim, beyanname verme, muhafaza, ibraz gibi borçlardan da sorumlulukları mevcuttur²⁹⁷.

2.2.1.6. Mirasçılarının müteselsil sorumlulukta rücu hakları

Müteselsil sorumluluk mirasçı ile tereke alacaklıları arasındaki bir bağı ifade eder. Bu bakımdan mirasçılarının tereke alacaklılarına karşı müteselsil sorumluluğu şeklinde ortaya çıkan ilişkiyi dış ilişki olarak nitelendirmek mümkündür. Buna karşılık, mirasçılarının kendi aralarındaki ilişki, iç ilişki olarak ifade edilmektedir ve bu ilişkide, belirli şartların varlığı hâlinde mirasçılarının rücu hakkı söz konusu olabilmektedir²⁹⁸.

Müteselsil sorumluluğun bir sonucu olarak tereke alacaklıları, alacaklarının tamamı veya büyük bir kısmını tek bir mirasçıdan talep ve tahsil edebilir. Bunu ödemek zorunda kalan mirasçının, miras payına düşen borç miktarından fazlası için rücu imkânı vardır. Bu hüküm, mirasın paylaşılmasından sonra ödenmiş olan borçlar bakımından geçerli olduğu gibi, paylaşmadan önce yapılan ödemeler hakkında da geçerlidir²⁹⁹.

Rücu hakkının doğabilmesi bazı şartların gerçekleşmiş olmasına bağlıdır. Bu şartların neler olduğu, *“Paylaşma sözleşmesinde ödenmesi kendisine yükletilmemiş olan bir tereke borcunu veya üzerine aldığı miktardan fazlasını ödeyen mirasçı, diğer mirasçılara rücu edebilir.”* şeklindeki TMK m. 682 hükmü dikkate alınarak ortaya konulabilir.

²⁹⁷ Bu sorumluluklar kendilerini; ölüm halinde işi terk ve bildirimde bulunma, işe başlama bildiriminde bulunmaları, ölen mükellefin kazançları ile ilgili gelir, muhtasar ve katma değer vergilerine ilişkin beyannamelerin verilmesi, geçici verginin ödenmesi, veraset ve intikal vergisi beyannamesinin verilmesi gibi şekillerde göstermektedir. Bkz. Cenk, R. (2011). Mükellefin ölümü halinde mirasçılarının vergi hukuku açısından sorumlulukları. *Yaklaşım Dergisi, (E- Yaklaşım)*, S. 221, Mayıs. VUK m. 253 gereğince de defter tutmak mecburiyetinde olan bir kişinin ölümü halinde ona yüklenen mükellefiyetler mirası reddetmemiş yasal ve atanmış mirasçılara geçer. Bu yükümlülükler ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Balcılar, M. B. (2010). Mirasçılarının muhafaza ve ibraz ödevi. *Yaklaşım Dergisi, (E-Yaklaşım)*, S. 211, Temmuz.

²⁹⁸ İmre, Erman, 2013, s. 454.

²⁹⁹ İmre, Erman, 2013, s. 592.

Buna göre rücu hakkının doğabilmesi için ilk olarak, mirasçılardan birinin iç ilişkide kendisine düşen paydan fazla bir ödemede bulunmuş olması gerekir. Sadece kendi payı kadar ya da daha az miktarda ödeme yapan mirasçı diğer mirasçılara rücu edemez³⁰⁰. Rücu miktarının hesaplanmasında, tereke borçlarının ödenmesine ilişkin olarak, mirasçı tarafından ödenen faizler ve mahkeme masrafları da dikkate alınır ve bunlar da mirasçılar arasında bölüştürülür³⁰¹.

İkinci olarak, mirasçının alacaklıya karşı yapmış olduğu ifanın geçerli olması gerekir. İfanın geçerli olmasından, mirasçının ifayı asıl alacaklıya veya onun yerine ifayı kabule yetkili kimseye muteber bir şekilde ve usulüne uygun bir şekilde yapmış olması anlaşılır³⁰².

Son olarak da, alacaklının tatmin edilmiş olması gerekir. Bu itibarla, mirasçılardan birinin alacaklının ifa talebine muhatap olması ve hatta aleyhine açılmış olan davada ifaya mahkûm edilmiş olması, rücu hakkının doğabilmesi için yeterli değildir. Rücu hakkı ancak alacaklıya ifada bulunulduktan sonra doğabilir³⁰³.

Rücu ilişkisinde rücu eden mirasçıya karşı diğer mirasçılar, müteselsil borçlu konumunda değildirler³⁰⁴. Bu sebeple kendi miras payından fazla ödemede bulunan mirasçı, diğer mirasçılara ancak miras payları oranında başvurabilir. Ancak, kural bu olmakla birlikte, iki hâlde rücu ilişkisi farklı olabilmektedir. İlk olarak; mirasbırakanın ölüme bağlı bir tasarrufla, tereke borçlarının tamamının veya bir kısmının ödenmesini belirli mirasçılara bırakması hâlinde, rücu hakkı ölüme bağlı tasarrufta belirtildiği şekilde kullanılır³⁰⁵. İkinci olarak; TMK m. 682/II gereğince, mirasçılarının tümü anlaşarak tereke borçlarından sorumluluğun ne

³⁰⁰ Akıncı, 2013, s. 266; Akıntürk, 1971, s. 213; Kılıçoğlu, 2014, Borçlar Genel, s. 756; Eren, 2014, Borçlar Genel, s. 1210.

³⁰¹ İmre, Erman, 2013, s. 592.

³⁰² Kural olarak mirasçı alacaklıya yapacağı ifa ile borçtan kurtulur. Ancak bazı durumlarda alacaklıya yapılan ifa geçerli bir ifa sayılmaz ve ödemeyi yapan kişi rücu hakkına sahip olamaz. Örneğin, İİK m. 192 uyarınca iflasın açılmasından sonra müflis hiçbir ödeme kabul edemez. Müflise ödemede bulunan mirasçı, müflisin alacaklılarına karşı ancak masaya giren kıymet nispetinde borcundan kurtulacağı için yaptığı ödeme iflas masasında mevcut değilse yaptığı ödeme geçersiz olur. Bunun sonucunda rücu hakkına sahip olamaz. Bkz. Akıntürk, 1971, s. 213-214; Kuru, Arslan, Yılmaz, 2012, İcra İflas, s. 520-521; Pekcanitez, Atalay, Sungurtekin Özkan, Özekes, 2012, s. 690.

³⁰³ Akıntürk, 1971, s. 213.

³⁰⁴ Akıncı, 2013, s. 266.

³⁰⁵ Dural, Öz, 2015, s. 459; Öztan, 2012, s. 420.

şekilde olacağını düzenlemişlerse, rücu hakkı bu düzenlemeye uygun olarak kullanılır. Mirasçılarının borçlarının paylaşılmasına ilişkin yapacakları bu anlaşma, herhangi bir kısıtlamaya tabî değildir. Yani tereke borçları mirasçılara eşit veya miras payları oranında paylaştırılabileceği gibi, tüm borçları bir veya birden fazla mirasçının üstlenmesi de mümkündür³⁰⁶.

Ortak def'i ve itirazları ileri sürmeyi ihmal ederek borcu ödeyen mirasçı, diğer mirasçılara karşı rücu hakkını kaybeder³⁰⁷.

2.2.1.7. Müteselsil sorumluluk karşısında mirasçılarının korunması

Müteselsil sorumluluk esasına dayanılarak takip edilen mirasçının borcun tamamını ya da büyük bir kısmını ödemek zorunda kalması durumunda, bu mirasçının diğer mirasçılara rücu hakkı bulunmakla birlikte, rücu edilen mirasçılardan biri veya bir kaçının malî durumları bozuk olup ödeme kabiliyetleri yoksa, borcu ödeyen mirasçı bundan zarar görür; alacağını tahsil etmekte zorlanır³⁰⁸.

Müteselsil sorumluluktan kaynaklanan bu riskin hafifletilmesi için mirasçılara bazı imkânlar tanınmıştır. İlk olarak, mirasçılardan her biri tereke borçlarının, mirasın paylaşılmasından önce ödenmesini veya güvenceye bağlanmasını isteyebilir (TMK m. 649/III). Mirasçılardan birinin bu talebini diğer mirasçılar kabul etmek zorundadırlar. Aksi hâlde, talepte bulunan mirasçı bu borcun terekedeki henüz paylaştırılmamış mal ve paralardan ödenmesini hâkimden isteyebilir ve hâkim de bu ödemeyi gerçekleştirir³⁰⁹. Herhangi bir mirasçıdan bu yönde bir talep gelmemişse, TMK sistemine göre mirasın tereke borçları ödenmeden paylaşılması mümkündür.

İkinci olarak, mirasçılardan birisi ödemediği aciz hâlinde ise, diğer mirasçılar, haklarının korunması için gerekli önlemlerin alınmasını hâkimden talep edebilir (TMK m. 640/V). Bu önlemler ile tereke malvarlığının korunması amaçlanır.

³⁰⁶ Gündoğdu, 2009, s. 91.

³⁰⁷ Şener, 1988, Miras, s. 778; İmre, Erman, 2013, s. 454; Gönensay, Birsen, 1963, s. 311-312.

³⁰⁸ İmre, Erman, 2013, s. 455; Serozan, Engin, 2014, s. 634.

³⁰⁹ Öztan, 2012, s. 421; Dural, Öz, 2015, s. 460.

Alınacak önlemler, hâl ve durumun şartlarına göre hâkim tarafından takdir edilir. Borçlar ödenmeden veya rehin, kefalet gibi sağlam bir teminata bağlanmadan paylaşmanın yapılmaması, tereke mallarının defterinin tutulması ve mühürlenmesi, taşınırın emin bir yere tevdi, miras ortaklığına temsilci atanması gibi önlemler, bunlara örnek olarak gösterilebilir. Bu önlemler sayesinde, tereke borcunu ödeyen diğer mirasçılarının rücu hakları teminat altına alınmış olur³¹⁰.

Mirasçılarının önlem talepleri, ancak mirasın açılmasından sonra söz konusu olabilir; mirasın açılmasından sonra ise mirasın paylaşılmasına kadar ve hatta paylaşım sırasında bu taleplerin ileri sürülebilmesi mümkündür. Önlem talep edilebilmesi için, borçlu mirasçının ödemediği aciz durumunun icra dairesinden alınmış bir “*aciz belgesi*” ile kanıtlanması şart değildir. Mirasçının içinde bulunduğu hâl ve malî durumunun bozuk olduğu, diğer delillerle de ispat edilebilir³¹¹.

Üçüncü olarak mirasçılar, terekede yer alan taşınmazlarda, paylaşmadan doğan alacakları için yasal ipotek haklarının tescilini isteyebilir (TMK m. 893/II).

Dördüncü ve sorumluluğu tamamen ortadan kaldıracak bir imkân olarak da mirasçılarının mirası reddetme hakları bulunmaktadır (TMK m. 605 vd.).

2.2.2. Mirasçılarının kişisel ve sınırsız sorumluluğu

2.2.2.1. Genel olarak

Mirasçılar, tereke borçlarından sadece müteselsilen değil, aynı zamanda kişisel ve sınırsız olarak da sorumludurlar³¹². Mirasbırakanın borçlarının mirasçıya intikali de tıpkı hakların geçişinde olduğu gibi kendiliğinden gerçekleşir. Bu durum

³¹⁰ İmre, Erman, 2013, s. 456; Şener, 1988, Miras, s. 779.

³¹¹ İmre, Erman, 2013, s. 456; Şener, 1988, Miras, s. 779.

³¹² Eski Hukukumuzda mirasçılar ancak terekeden elde ettikleri mallar oranında sorumlu tutuluyordu. Mirasbırakanın borçlarının tereke mevcudundan fazla olması hâlinde, borçların terekeyi aşan kısmı düşüyordu. Bu şekildeki sorumluluk, yürürlükteki kanundaki “*Devletin Sorumluluğu*”na benzemektedir. Mirasçılarının sınırsız olarak sorumluluğunun kabul edildiği günümüzdeki sistem, mirasçılarının ve hatta alacaklıların menfaatlerini ihlâl ettiği gerekçesiyle bazı yazarlar tarafından eleştirilmiştir. Tartışmalar için bkz. Berki, 1980, Miras Sistemleri, s. 229-230; Şentop, 2004, s. 445-446. 12.02.1946 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararı’na göre, 1926 tarihli Medenî Kanun’un yürürlüğe girmesinden önce ölen kişinin mirası hakkında mirasçılarının sınırsız ve müteselsil sorumlu olmaları kuralı uygulanmaz. (İmre, Erman, 2013, s. 452, dn. 1)

pasif halefiyet olarak nitelendirilmektedir³¹³. Kural olarak, mirasçılarının müteselsilen sorumlu olduğu kabul edilen tüm borçlarda kişisel ve sınırsız olarak da sorumlulukları vardır.

Mirası kayıtsız şartsız kabul eden mirasçılar, tereke alacaklılarına karşı hem tereke değerleriyle, hem de kendi malvarlıklarıyla sorumlu olur³¹⁴. Hatta miras olarak hiçbir mal bulunmayıp, sadece borçlar intikal etmiş olsa bile mirasçılar, aynı şekilde sorumludur³¹⁵. Mirasçılarının, mirasbırakanın borçlarından kişisel ve sınırsız olarak sorumlu olmaları sebebiyle “*alacaklı yararına sorumluluk porsiyonu büyümektedir*”³¹⁶. Zira alacaklı mirasbırakan hayattayken yalnızca onun malvarlığına başvurabilecek durumda iken, mirasbırakanın ölümü ile mirasın açılması durumunda hem onun malvarlığındaki (terekedeki) hem de mirasçılarının malvarlığındaki değerlere başvurabilme imkânına kavuşur³¹⁷.

Atanmış mirasçılar da tıpkı yasal mirasçılar gibi mirasbırakanın borçlarından kişisel ve sınırsız olarak sorumludur³¹⁸.

2.2.2.2. Sınırsız sorumluluğun istisnaları

2.2.2.2.1. Resmî tasfiye hâlinde mirasçılarının sorumluluğu

Türk Medenî Kanunu 632. madde vd. hükümlerine göre terekenin resmî tasfiyesini mirasçılar ve belirli şartların varlığı hâlinde mirasbırakanın alacaklıları isteyebilmektedir.

Resmî tasfiye hâlinde mirasçılar, tereke borçlarından kişisel malvarlıklarıyla sorumlu olmazlar. Resmî tasfiye mirasçılarının “*-den sorumluluğunu*” kaldırmaz; “...

³¹³ Serozan, Engin, 2014, s. 90-91.

³¹⁴ Baygın, 2005, s. 54.

³¹⁵ Yıldırım, 2010, Mirasçılarının Takibi, s. 1654.

³¹⁶ Serozan, Engin, 2014, s. 91.

³¹⁷ Serozan, Engin, 2014, s. 91.

³¹⁸ Baygın, 2005, s. 54.

ile sorumluluğunu” özel malvarlığı ile sınırlar. Yani mirasçılarının kişisel malvarlığına başvurulmasını engeller³¹⁹.

Resmî tasfiye bittikten sonra geriye kalan mal ve haklar mirasçılara devredilir ve bir alacaklı çıkarsa, mirasçılar kendilerine devredilen bu tasfiye artığı ölçüsünde alacaklıya karşı sorumlu olur. Görüldüğü üzere, resmî tasfiye hâlinde mirasçılarının borçlardan sorumluluğu konu ile sınırlı bir sorumluluktur³²⁰. Bu sonuç sadece resmî tasfiye talebinde bulunan mirasçı veya mirasçılar için değil, tüm mirasçılar için geçerlidir³²¹.

2.2.2.2.2. Devletin sorumluluğu

Miras hukuku sistemimize göre, mirasbırakanın sağ kalan eşinin ve ilk üç zümrede mirasçısının bulunmaması ve ölüme bağlı bir tasarrufla kendisine mirasçı atamaması durumunda, devlet yasal mirasçı sıfatı ile mirası kazanır (TMK m. 501).

Devletin mirasçı olması durumunda sulh mahkemesi, resen terekenin resmi defterini düzenler. Devlet, deftere yazılan borçlardan sadece miras yoluyla edindiği değerler ölçüsünde sorumlu olur (TMK m. 631). Devletin bu şekildeki sınırlı sorumluluğu başvuruya gerek olmaksızın, kendiliğinden gerçekleşen bir durumdur. Doktrindeki hâkim görüş, devletin tereke borçlarından sorumluluğunu “*konu itibarıyla sınırlı malvarlığı sorumluluğu*” olarak kabul etmektedir³²².

Devletin sınırlı sorumluluğuna ilişkin TMK m. 631’deki düzenleme, Devletin yasal mirasçı olması durumuna münhasır değildir. Devletin gerek yasal mirasçı, gerek atanmış mirasçı olması durumunda mirasbırakanın borçlarından sorumluluğu, miras yoluyla edindiği değerlerle sınırlıdır³²³.

³¹⁹ Antalya, 2009, s. 418.

³²⁰ Serozan, Engin, 2014, s. 92; Baygın, 2005, s. 63.

³²¹ Antalya, 2009, s. 418.

³²² Eren, 2014, Borçlar Genel, s. 86-87; Oğuzman, M. K., Öz, T. (2013). *Borçlar hukuku genel hükümler* C. I. (On birinci Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 17; Akıncı, 2013, s. 43; Serozan, Engin, 2014, s. 93. Karşıt görüşteki yazarlar ise Devletin tereke borçlarından sorumluluğunu “*miktar itibarıyla sınırlı malvarlığı sorumluluğu*” kabul etmektedir. Bkz. Baygın, 2005, s. 60.

³²³ İmre, Erman, 2013, s. 460; Baygın, 2005, s. 61.

2.2.2.2.3. Mirası resmî deftere göre kabul eden mirasçının alacaklının kusuru olmaksızın deftere geçirilmemiş borçlardan sorumluluğu

Mirası resmî deftere göre kabul eden bir mirasçı sadece deftere yazılmış borçlardan, hem tereke malları hem de kendi malvarlığıyla sorumludur (TMK m. 628). Alacaklarını süresi içerisinde yazdırmayan alacaklılara karşı bu mirasçı, ne terekeden kendisine geçen mallarla ne de kendi kişisel malvarlığıyla sorumludur. Ancak, söz konusu mirasçı, alacaklının kusuru olmadan deftere yazdıramadığı veya bildirdiği hâlde deftere yazılmamış alacakları için, zenginleşmesi ölçüsünde sorumlu tutulur (TMK m. 629/I-II).

Alacaklının alacağını deftere yazdırmada kusursuz olması pek çok sebepten kaynaklanabilir. Alacaklının, ilanın çıktığı yayını okumasının ondan beklenemeyeceği, ilânın hatalı verildiği, ağır bir hastalık geçirdiği için vaktinde alacağını yazdıramadığı, alacağını yazdırmak için zamanında başvurmasına rağmen mahkemenin hatası sonucu bunun kaydedilmediği vb. gerekçeler onun kusursuzluğunu gösterebilir³²⁴.

Mirası deftere göre kabul eden mirasçının bu türden borçlar için sorumluluğu, salt zenginleşmesi ölçüsündedir³²⁵. Burada devletin ve resmî tasfiye hâlinde mirasçıların, mirasbırakanın borçlarından sorumluluğundan farklı bir sınırlandırmaya gidilmiştir. Zira devletin ve resmî tasfiye hâlinde mirasçıların, mirasbırakanın borçlarından sorumluluğu, “*konu itibariyle sınırlı sorumluluk*” iken mirası deftere göre kabul eden mirasçının alacaklının kusuru olmaksızın deftere geçirilmemiş borçlardan sorumluluğu “*miktar itibariyle sınırlı sorumluluk*”tur³²⁶.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun’un 7. maddesinin 2. fıkrasında, mirasın resmi deftere göre kabulü hâlinde, mirasçıların,

³²⁴ Kocayusufpaşaoğlu, 1987, s. 642, dn. 15a.

³²⁵ Türk Medenî Kanunu m. 629’un karşılığı olan eMK m. 569’da mirası resmî deftere göre kabul eden mirasçının tereke borçları için sorumluluğu, “*mirastan kendine düşen miktar ile*” sınırlıydı. Dolayısıyla mirasçının iyiniyetli veya kötünietli olmasının bu sorumlulukta hiçbir rolü yoktu. TMK m. 629’da “*mirasçının zenginleşmesi*” ölçü alındığı için mirasçının sorumluluğu sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre belirlenir ve kendisinin iyiniyetli olması durumunda sorumluluk daha hafifleyebilir. Bkz. İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 517; İşgüzar, H. (2003). *Yeni Türk Medenî Kanunu’na göre miras hukuku hükümlerindeki değişiklikler ve yenilikler*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 117.

³²⁶ Serozan, Engin, 2014, s. 93.

deftere kaydedilmemiş olsa dahi mirasbırakanın kamu alacaklarına ilişkin borçlarından mirastan kendilerine düşen miktar ile sorumlu olacakları belirtilmiştir. Dolayısıyla mirasçılar, kamu alacağının deftere geçirilmemesinde ilgili kamu idaresinin kusurunun bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, mirasın paylaşılmasında kendilerine düşen miktarla sorumludurlar.

2.2.2.2.4. Mirası reddeden mirasçının sorumluluğu

Mirasın reddi ile reddeden mirasçının mirasçılık sıfatı geçmişe etkili olarak ortadan kalkar. Reddeden mirasçı, hiç mirasçı olmamış, mirası hiç iktisap etmemiş gibidir³²⁷. Bu sebeple mirası reddeden kimse tereke borçlarından da sorumlu değildir. Ancak TMK m. 618’te bu duruma bir istisna getirilmiştir. Buna göre, mirası reddetmiş olan mirasçının, mirasbırakanın alacaklısına karşı, mirasbırakandan ölümünden önceki beş yıl içinde almış olduğu *“denkleştirmeye (iadeye) tâbi kazandırma ölçüsünde”* sorumluluğu devam eder³²⁸.

2.2.2.2.5. Emeklerini veya gelirlerini aileye özgüleyen ergin çocuk ve torunların uygun bedel alacaklarından diğer mirasçılarının sorumluluğu

Türk Medenî Kanunu’nun 641. maddesi 2. fıkrasına göre, *“Ana ve baba veya büyük ana ve büyük baba ile birlikte yaşayan ve emeklerini veya gelirlerini aileye özgüleyen ergin çocuklar ile torunlara verilecek uygun miktardaki tazminat, bu yüzden terekenin borç ödemededen acze düşmemesi kaydıyla tereke borcu sayılır”*³²⁹. Kanun ifadesinden de anlaşıldığı üzere, mirasçılarının bu borcu, terekenin aktifiyle sınırlı bir borç olarak kabul edilir³³⁰.

³²⁷ Ayiter, 1961, s. 75.

³²⁸ Burada, mirası deftere göre kabul eden mirasçılarının, alacaklının kusuru olmaksızın deftere geçirilmemiş borçlardan zenginleşme ölçüsündeki sorumluluğuna benzer bir sorumluluk söz konusudur. Mirası reddeden mirasçının bu sorumluluğunu da *“miktar itibarıyla sınırlı sorumluluk”* olarak kabul etmek mümkündür. Bkz. Serozan, Engin, 2014, s. 93.

³²⁹ 4721 sayılı TMK’da eMK’den farklı olarak, aileye tahsis edilen emeğin ve gelirin karşılığında açıkça vazgeçmeme koşulu madde metninden çıkarılmış ve kanunun öngördüğü durumlarda sadece çocuklara değil, torunlara da bedel isteme hakkı tanınarak bu bedel mirasçılarının müteselsil sorumluluğuna dâhil edilmiştir. Bkz: Baygın, 2005, s. 39; İşgüzar, 2003, s. 129.

³³⁰ Serozan, Engin, 2014, s. 94; Tuor, Schnyder, Schmid, Rumo-Jungo, 2009, s. 750.

2.2.2.2.6. Mirasçı olabilecek durumdaki ceninin muhtaç anasının geçim giderlerinden sorumluluk

Türk Medenî Kanunu'nun 643. maddesinde, mirasın açıldığı tarihte mirasçı olabilecek bir cenin varsa, mirasın paylaşılmasının doğuma kadar erteleneceği ve ceninin anası muhtaç ise doğuma kadar olacak geçim giderlerinin terekeden sağlanmasını isteyebileceği, ifade edilmiştir.

Kanunî düzenlemeden de anlaşılacağı gibi ceninin anası ancak muhtaç durumda ise doğuma kadar geçecek süredeki geçim giderlerinin terekeden karşılanmasını isteyebilir. Ananın muhtaç olup olmadığının belirlenmesinde çalışıp çalışmadığı ve başka gelirlerinin bulunup bulunmadığı dikkate alınır. Eğer ananın kendi gelirleri, geçimini sağlaması için yeterli ise terekeye karşı herhangi bir talep hakkı bulunmaz. Muhtaçlığın belirlenmesinde bir değerlendirme kriteri olarak da asgarî geçim düzeyi dikkate alınabilir³³¹

Geçim giderlerinin karşılanmasına ilişkin talebin rakamsal değeri ana tarafından kanıtlanabilen ihtiyaçlara göre değişmektedir. Bu talebin miktarı cenine düşecek miras payına bağlı değildir. Zira söz konusu talebin cenine düşecek olan miras payını aşması mümkündür. Ancak talebin azamî olarak tereke değeri ile sınırlı olduğu ve diğer mirasçıların bu borçtan kişisel malvarlıklarıyla sorumlu olmadıkları kabul edilmektedir. Fakat bu sınırın terekeden elde edilen gelirlere mi yoksa terekedeki tüm değerlerin kendisine mi ilişkin olduğu hususu tartışmalıdır³³².

2.2.2.2.7. Ölüme bağlı tasarrufla kurulan vakfın sorumluluğu

Türk Medenî Kanunu'nun 105. maddesi 3. fıkrası gereğince, ölüme bağlı tasarrufla kurulan vakfın mirasbırakanın borçlarından sorumluluğu, kendisine

³³¹ Schaufelberger, Keller, 2006, s. 689; Beusch-Liggenstorfer, Wehinger, 2011, 873; Graham-Siegenthaler, B. (2012). Art. 602-606. Breitschmid, P., Rumo-Jungo, A. (Hrsg.). *ZGB CHK-handkommenatar zum Schweizer privatrecht, Erbrecht art. 457-640*, (Zweite Aufl.), Zürich, s. 342.

³³² Beusch-Liggenstorfer, Wehinger, 2011 s. 873; Graham-Siegenthaler, 2012, s. 342.

özgülenen mal ve haklarla sınırlıdır³³³. Burada “*konu itibariyle sınırlı bir sorumluluk*” durumu mevcuttur³³⁴.

Öncelikli olarak, kanun gerekçesine göre, ölüme bağlı tasarrufla kurulan bir vakfın mirasbırakanın borçlarından sorumlu olabilmesi için vakfın mirasçı sıfatını kazanmış, yani atanmış mirasçı olması gerekir. Mirasbırakan, ölüme bağlı tasarrufunda terekesinin tamamını veya belirli bir oranını özgülemek suretiyle vakıf kurmuşsa, vakıf mirasbırakanın borçlarından kanunda belirtildiği ölçüde sorumlu olur. Ancak, mirasbırakan ölüme bağlı tasarrufunda terekesinin tamamını veya belirli bir oranını özgülemek yerine belirli malvarlığı değerlerini özgülemek suretiyle vakıf kurmuşsa, vakıf vasiyet alacaklısı niteliğinde olacağı için mirasbırakanın borçlarından sorumlu olmaz³³⁵.

Kanunda ifade edilen sınırlı sorumluluk durumu, mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufla kurulan bir vakıf açısından geçerlidir. Mirasbırakan, mevcut bir vakfı ölüme bağlı tasarruf yoluyla mirasçı atamışsa, bu durumda söz konusu vakıf mirasbırakanın borçlarından kendisine özgülenen mal ve haklarla sınırlı olarak değil, tüm malvarlığıyla sorumlu olur³³⁶.

2.3. Mirasçıların Tereke İle İlgili Uyuşmazlıklarda Taraf Olmaları

2.3.1. Genel olarak

Elbirliği hâlinde hak sahipliği ilkesinin uygulandığı miras ortaklığının tüzel kişiliği bulunmamaktadır. Dolayısıyla miras ortaklığının medenî hakları kullanma ehliyeti ve buna bağlı olarak da dâva ehliyeti yoktur. Bu açıdan, mirasçılar ister dâvacı ister dâvalı konumunda yer alsınlar, kural olarak, aralarında mecburi dava arkadaşlığı vardır. Yani, mirasçılar davayı hep birlikte açmak zorunda oldukları gibi, mirasçılar aleyhine açılacak bir dâvada da hepsinin hasım gösterilmesi

³³³ Kanun gerekçesine göre bu hükmün düzenlenme amacı şu şekilde açıklanmıştır: “*Böylece, vakfın kurulmasından sonra bazı mal ve haklar elde etmesi ihtimali bakımından, mirasbırakanın alacaklılarının, vakfa mirasbırakandan intikal eden mal ve haklar dışında vakfi sorumlu tutmaları önlenmek istenmiştir.*” (Gerekçe, m. 105, s. 311). Bu düzenlemeye karşı bir görüş olarak vakıf yararına böyle bir ayrıcalığın benimsenmesinin zor olduğu belirtilmiştir. Bkz. Serozan, Engin, 2014, s. 93.

³³⁴ Serozan, Engin, 2014, s. 93; Baygın, 2005, s. 65.

³³⁵ Baygın, 2005, s. 63.

³³⁶ Baygın, 2005, s. 63.

gerekir³³⁷. Bu sebeple mirasçılar tarafından açılacak davalarda olduğu gibi mirasçılara karşı açılacak davalarda da mirasçılarının kişisel bilgilerinin açık ve anlaşılır bir şekilde dava dilekçesinde yer alması gerekli olup, mirasçılarının yalnızca isimlerinin zikredilmesi yeterli değildir³³⁸. Diğer taraftan, miras ortaklığına atanan bir temsilcinin, vasiyeti yerine getirme görevlisinin veya TMK m. 592 ve 632'de belirtilen mirasın resmen idaresinin bulunduğu hâllerde, miras ortaklığı adına bunlardan biri tarafından dava açılabilir ve mirasçılarının tümüne karşı açılması gereken davalar da bu kişiler aleyhine açılabilir³³⁹.

Tarafların, taraf ve dâva ehliyetine sahip olmaları HMK m. 114/II. d gereğince dâva şartıdır ve hâkim tarafından resen göz önünde bulundurulur. Davanın ehliyeti bulunmayan kimselerce açılması hâlinde hâkimin esasa girmeden, dava şartı yokluğundan davayı reddetmesi gerekir³⁴⁰.

Mirasçılarının mecburi dava arkadaşı olarak davacı veya davalı konumunda buldukları durumlarda her biri için ayrı bir dava değil, tek bir dava söz konusudur. Mirasçılar davayı birlikte yürütür ve davada birlikte hareket eder. Dolayısıyla dava sonucunda dava arkadaşı olan mirasçılarının hepsi için geçerli olmak üzere tek bir karar verilir³⁴¹.

Bununla birlikte, mirasçılarının terekeye ilişkin davalarda mecburi dava arkadaşı olmalarına ilişkin kural, mirasçılarının davacı veya davalı olmasına göre farklı uygulanmaktadır. Bu nedenle de konunun mirasçılarının davacı veya davalı olmalarına göre ayırım yapılarak incelenmesi gerekir.

³³⁷ Ayan, 2009, Miras, s. 249; İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 538; İmre, Erman, 2013, s. 439; Ayiter, Kılıçoğlu, 1993, s. 267-268; Şengün, 1971, s. 653; Topuz, G., Topuz, S. (2008). Miras ortaklığında mirasçılarının dava arkadaşlığı. *ABD*, Yıl 66, S. 3, s. 61.

³³⁸ Schaufelberger, Keller, 2006, s. 673; s. Beusch-Liggenstorfer, Wehinger, 2011, s. 862-863.

³³⁹ İmre, Erman, 2013, s. 440-441; Kuru, B., Arslan R., Yılmaz, E. (2012). *Medeni usul hukuku*. (Yirmi üçüncü baskı). Ankara: Yetkin Yayınları, s. 219; Baygın, 2005, s. 57.

³⁴⁰ Şengün, 1971, s. 652; Sapanoğlu, 2011, s. 77; Kuru, Arslan, Yılmaz, 2012, *Medenî Usul*, s. 248; Pekcanitez, H., Atalay O., Özekes, M. (2014). *Medeni usul hukuku ders kitabı*. (Sekizinci Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları, s. 183; Görgün, L. Ş. (2014). *Medenî usûl hukuku*. (Üçüncü Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları, s. 125.

³⁴¹ Şengün, 1971, s. 653, 655.

2.3.2. Mirasçılarının davacı olmaları

2.3.2.1. Birlikte hareket etme kuralı

Miras ortaklığı devam ederken mirasçılarının terekeye ilişkin bir hak ile ilgili icra takibinde bulunmaları ve dava açmaları hep birlikte hareket etmelerine bağlıdır³⁴². Yalnız bazı mirasçılar tarafından yapılan takip hüküm ifade etmez³⁴³. Mirasçılar arasında elbirliği hâlinde hak sahipliğinden doğan menfaat bölünmezliği aynı zamanda kanun yollarına başvurmada da geçerlidir. Bu bakımdan temyiz süresi son mirasçıya yapılan tebligattan başlar ve mirasçılardan biri tarafından yapılmış olumlu sonuçlanan temyiz talebinden talepte bulunmayan mirasçılar da yararlanır³⁴⁴.

Mirasçılarının tek başlarına tereke alacaklarını takip yetkileri bulunmadığı gibi, borçlular da borçlarını tek bir mirasçıya ödeyemez ve mirasçılardan birinin borçluya vereceği makbuz, miras ortaklığını bağlamaz³⁴⁵. Ödemenin tüm mirasçılara veya miras ortaklığı temsilcisine yapılması gerekir. Aksi takdirde, borçlu borcundan kurtulmaz ve aynı borcu ikinci defa ödemek tehlikesi ile karşılaşabilir. Bu durumda, borçlu mirasçılardan birine yapmış olduğu geçerli olmayan ilk ödemenin geri verilmesini sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre talep edebilir³⁴⁶.

³⁴² “(...)Dava, mirasbırakanın ölüm tarihinden başlayarak kira parasından miras payına tekabül eden kısmının davalı kiracıdan tahsili istemine ilişkindir. Miras ortaklığını oluşturan mirasçılar terekedeki malvarlığı değerleri üzerinde tek başlarına veya birkaçı birlikte tasarrufta bulunamazlar. Aynı kural çerçevesinde, mirasın kiralayan sıfatıyla alacaklı olduğu kira parası yönünden de mirasçılar elbirliği halinde mülkiyet hükümleri gereğince kendi payları veya alacağın bütünü üzerinde hak ileri süremezler. Mirasçılardan biri veya birkaçının tereke adına hareket ederek alacağın tamamını davaya konu etmesi halinde dava dışı ortakların muvafakatlerinin alınması ya da miras şirketine müessil tayini suretiyle davanın görülmesi mümkün ise de olayımızda olduğu gibi davacı ortağın kendi payına dair istemde bulunması hukuken mümkün değildir.” (Y. 6. HD, T. 25.09.2012, E. 2012/5666, K. 2012/12195; Erişim, Kazancı İçtihat Bankası, ET. 06.07.2015). Aynı doğrultuda Y. 4. HD, T. 16.05.2012, E. 2012/2696, K. 2012/8663; Erişim: Kazancı İçtihat Bankası, ET. 06.07.2015.

³⁴³ Topuz, Topuz, 2008, s. 61. İsviçre Federal Mahkemesi mirasçı olarak mirasbırakanın eşi ve küçük çocukları varsa, eş çocukların kanunî temsilcisi olduğundan, miras ortaklığı adına tek başına dava açabileceğini kabul etmektedir. Bkz. BGE 84, II, 241: İmre, Erman, 2013, s. 440, dn. 31.

³⁴⁴ İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 540.

³⁴⁵ Şener, 1988, Miras, s. 769.

³⁴⁶ İmre, Erman, 2013, s. 441.

Mirasçılardan birinin açtığı davaya katılmak için diğer mirasçılar, mahkemeye yazılı olarak başvuruda bulunabilir veya yargılama oturumuna katılarak tutanağa geçirilmek üzere sözlü beyanda bulunabilir. Bundan başka mirasçılar, vekâletname ile ya da noterde düzenlenecek bir muvafakatname ile açılmış bir davaya katılabilir³⁴⁷. Her nasılsa miras ortaklarının tümü bir davada davacı veya davalı olarak davaya taraf olmuşlarsa, birlikte hareket şartının gerçekleştiği kabul edilir³⁴⁸.

Dava açıldıktan sonra mirasçıların tamamının davada hazır bulunmaları ve sonuna kadar davayı takip ederek sonuçlandırmaları zorunlu değildir. Çünkü mirasçıların bir kısmının dava açıldıktan sonra davayı takip etmekten vazgeçmesi, diğerlerinin davayı yürütmesine engel değildir ve böyle bir durumda miras ortaklığına temsilci atanması da gerekmez³⁴⁹. Ancak, dava süresince yapılabilecek davadan vazgeçme, sulh ve kabul gibi işlemler için de mirasçıların birlikte hareket etmeleri gerekir. Bir veya birkaç mirasçı tarafından bu işlemler yapılamaz³⁵⁰.

2.3.2.2. Mirasçılardan her birinin tek başına dava açabileceği hâller

743 sayılı EMK'da terekeye ilişkin hakların korunması gerektiği durumlarda, mirasçıların tek başlarına dava açabileceklerine ilişkin bir hüküm mevcut değildi. Ancak Kanundaki bu boşluk uygulamadaki kararlar ile çözülmeye çalışılmış idi. 11.10.1982 tarih ve 3/2 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı'nda bir mirasçının TMK m. 683 (EMK m. 618) hükmüne dayanarak tek başına açtığı davanın yürütülebilmesi için diğer mirasçıların muvafakatlarının gerektiği veya temsilcinin atanması gerektiği sonucuna varılmıştır. Doktrinde ve uygulamada, özellikle zorunlu veya gecikmesinde zarar bulunan hâllerde, özellikle hemen koruma önlemi veya ihtiyati haciz kararı alınması, zamanaşımının kesilmesi için acele dava açmak veya icra takibine girişmek için mirasçılardan birinin başvuruda bulunabileceği, hâkimin sırf bu nedenle davayı reddetmemesi, uygun süre içerisinde diğer mirasçıların bu

³⁴⁷ Sapanoğlu, 2011, s. 77.

³⁴⁸ Antalya, 2009, s. 424.

³⁴⁹ Şengün, 1971, s. 656-657; Şener, 1988, Miras, s. 769; Schaufelberger, Keller, 2006, s. 673.

³⁵⁰ Şengün, 1971, s. 654; Şener, 1988, Miras, s. 767-768; "(...) İştirak halindeki bir kalutta bulunan bir mal üzerinde açılmış bir davanın kabulü, mirasçıların hepsi tarafından yapılmış olmadıkça hiçbir sonuç doğurmaz." (YHGK, 19.09.1962, 1/40-53: İnal, 2005, s. 715).

davaya ilişkin muvafakatlarının sağlanması ya da terekeye bir temsilci atanması hâlinde davanın görülmesi gerektiği kabul edilmekteydi³⁵¹.

4721 sayılı TMK döneminde ise 640. maddeye eklenen 4. fıkra ile mirasçılardan her birinin terekedeki hakların korunmasını tek başına isteyebilmesine imkan tanıyan bir düzenleme yapılmıştır. Böylece elbirliği hâlinde hak sahipliği ilkesinde geçerli olan tüm işlemlerde birlikte hareket etme kuralına yöneltile eleştiriler giderilmeye çalışılmıştır³⁵².

Her bir mirasçıya münferiden dava açabilme yetkisi veren TMK m. 640/IV hükmü yalnızca *“terekedeki hakların korunması”* ile sınırlı tutulmuştur. Örneğin, bir alacağın zamanaşımına uğramasını ya da bir taşınmaza yapılan tecavüzü engellemek amacıyla veya haksız zilyede karşı miras sebebiyle istihkak davaları terekedeki hakların korunmasına ilişkin davalardır ve bu davaları her bir mirasçı diğer mirasçılarla birlikte hareket etmesi gerekmeksizin tek başına açabilir³⁵³. Yargıtay ise bir kararında, istihkak, elatmanın önlenmesi, tapu sicilinde hak sahipliğinin saptanması gibi taksimi kâbil olmayan talep ve davaların TMK m. 640/IV kapsamında değerlendirileceğini ve mirasçılardan her biri tarafından ileri sürülebileceğini, ecrimisil gibi taksimi kabil davaların ise ancak bütün mirasçılar tarafından birlikte ileri sürülebileceğini kabul etmiştir³⁵⁴. Yine tapu iptali ve tescili davalarının da TMK m. 640/IV kapsamına girmeyeceği ve mirasçılar tarafından birlikte açılması gerektiği kabul edilmektedir³⁵⁵. Bu gibi hâllerde ana kural

³⁵¹ İmre, Erman, 2013, s. 442; Şengün, 1971, s. 657-658; İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 538-539; Ayan, 2009, Miras, s. 250; Dural, Öz, 2015, s. 454; Kuru, Arslan, Yılmaz, 2012 Medenî Usul, s. 218; Akkanat, 2004, s. 167.

³⁵² İşgüzar, 2003, s. 128.

³⁵³ Dural, Öz, 2015, s. 454; İmre, Erman, 2013, s. 442. Aksi görüşte olan İnan, Ertaş, Albaş 'a göre, söz konusu maddede öngörülen istisnaî hüküm miras sebebiyle istihkak ve önalım davalarında geçerli değildir, burada mirasçıların mecburi dava arkadaşlığı söz konusudur. Bkz. İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 539.

³⁵⁴ Y. 3. HD., T. 6.11.2003, 13090/13274, Erişim: Kazancı İçtihat Bankası, ET. 06.07.2015. Ecrimisil davasının terekedeki hakları korumaya yönelik değil, terekeden yararlanmayı amaçlayan bir girişim olması sebebiyle tüm mirasçıların birlikte hareket etmesinin gerekli olduğu için bkz. Y. 3. HD, T. 15.10.2009, E. 2009/11496, K. 2009/15766; Erişim: Hukuktürk Hukuk Bilgi Bankası, ET. 06.07.2015. *“(…)Mirasçılardan yalnız biri de, mirasbırakanın tapuda yanlış yazılan adının düzeltilmesi için dava açabilir.”* (Y. 14. HD., T. 23.1.2003, E. 2002/8990, K. 2003/228; Kılıçoğlu, 2013, Miras, s. 299, dn. 226).

³⁵⁵ Topuz, Topuz, 2008, s. 65. *“(…) Dava yolsuz tescil hukuksal nedenine dayalı tapu iptali ve terekeye iade isteğine ilişkindir. Somut olayda, mirasbırakanın ölüm tarihine göre terekesi elbirliği mülkiyetine tabi olup dava dışı mirasçıları da bulunmaktadır. Hâl böyle olunca, davaya katılmayan mirasçıların olurlarının alınması ya da miras şirketine Türk Medeni Kanununun 640. maddesi uyarınca atanacak*

geçerlidir. Dolayısıyla bir ya da bir kısım mirasçının talebi, husumet ehliyetinin yokluğu sebebiyle reddedilir³⁵⁶

Terekenin korunmasına ilişkin olarak mirasçılarının münferiden başvurdukları yasal yollardan diğer mirasçılar da faydalanır. TMK m. 640/IV'te bu durum "*Sağlanan korumadan bütün mirasçılar yararlanır*" şeklinde ifade edilmiştir. Buna göre, böyle bir dava söz konusu olduğunda hâkimin dava sonucu verdiği hükümden sadece davacı mirasçı veya mirasçılar değil, tüm mirasçılar yararlanır. Ancak başvuru yasal yol mirasçı aleyhine sonuçlanırsa, diğer mirasçılar bu karardan etkilenmez, bu karar diğer mirasçılar için kesin hüküm oluşturmaz³⁵⁷. Onlar şartları mevcut ise yeni bir dava açabilir. Buna karşılık, mirasçılardan sadece biri tarafından açılmış bir davaya diğer mirasçılarının katılımı sağlanmış ise, artık verilen karar bütün mirasçıları bağlar³⁵⁸. Her ne kadar verilen olumsuz hükmün davaya katılmayan mirasçılar açısından kesin hüküm oluşturmayacağı kabul edilse de söz konusu hüküm aynı konuda açılacak bir davada kesin hüküm oluşturabilir³⁵⁹.

Mirasçılara tek başına dava açma hakkı veren diğer özel düzenlemeler şüphesiz saklıdır. Bu türde düzenlemelerin örneklerine Kamulaştırma Kanunu ve Kadastro Kanunu'nda rastlamak mümkündür. Gerçekten bu çerçevede her mirasçı, Kadastro Kanunu m. 29/II'ye göre kadastro mahkemesinde dava açabilir ve Kamulaştırma Kanunu m. 14/IV'e göre de kendi hissesi hakkında kamulaştırma bedelinin artırılması davasını açabilir.

Mirasçılarının mecburi dava arkadaşlığı terekeye ilişkin hakların kullanılması hakkındadır. Bu açıdan, mirasçılardan her biri, mirasa ilişkin olsa bile, kendisine ait hakları talep ve dava edebilir. Örneğin, mirasbırakanın yaptığı mirasla ilgili tasarruflarının iptalini, tenkisini veya mirasta iadeyi mirasçılardan her biri tek

---

temsilci aracılığıyla yargılamanın sürdürülmesi gerekir." (Y. 8. HD, T. 26.01.2012, E. 2011/8030, K. 2012/344; Erişim: Kazancı İçtihat Bankası, ET. 06.07.2015). Aynı doğrultuda Y. 8. HD, T. 03.12.2012, E. 2012/12214, K. 2012/11630; Erişim: Hukuktürk Hukuk Bilgi Bankası, ET. 06.06.2015.

³⁵⁶ Kılıçoğlu, 2013, Miras, s. 298.

³⁵⁷ Kılıçoğlu, 2013, Miras, s. 299; İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 539.

³⁵⁸ Ayan, 2009, Miras, s. 250.

³⁵⁹ Ayan, 2009, Miras, s. 233.

başına talep edebilir³⁶⁰. Doktrinde, mirasçılardan her birinin tereke durumunun tespiti davasını³⁶¹ ve alacaklı tarafından ileri sürülen alacağın kendisi için bulunmadığına ilişkin olarak menfi tespit davasını açabilmesinin de mümkün ve geçerli sayılması gerektiği savunulmaktadır³⁶². Bundan başka, mirasbırakanın muvazaasına dayalı iptal ve tenkis davalarını ortaklığa temsilci atanmasına gerek bulunmaksızın her bir mirasçının tek başına dava açabileceği kabul edilmektedir³⁶³.

Mirasçılardan kendi aralarındaki davalarda, mirasçılardan hepsinin karşılıklı olarak davalı veya davacı olarak mevcut bulunması hâlinde birlikte hareket şartının gerçekleştiği kabul edilmektedir. Bu hâlde terekeye temsilci atanmasına gerek yoktur³⁶⁴.

2.3.3. Mirasçılardan davalı olmaları

2.3.3.1. Davanın konusuna göre mirasçılardan durumu

Miras ortaklığı devam ederken terekeye ilişkin olarak mirasçılara karşı açılacak olan davalarda, davanın tüm mirasçılara yöneltilmesinin gerekip gerekmediği, davanın konusuna göre değişiklik göstermektedir.

Tereke ile ilgili olup konusu para alacağı olan davaların bütün mirasçılara karşı açılması zorunlu değildir, dava, mirasçılardan birine karşı da açılabilir. Buna göre tereke alacaklısı, mirasçılardan tümüne dava açmak yerine dilediği bir veya birkaç mirasçıya dava açmakla yetinebilir. Çünkü TMK m. 640/I gereğince mirasçılar, bu borçlardan müteselsil olarak sorumludur. Bu durumda, mirasçılar arasında ihtiyarî dava arkadaşlığı söz konusu olur³⁶⁵.

³⁶⁰ Şengün, 1971, s. 653; İmre, Erman, 2013, s. 442; Şener, 1988, Miras, s. 771; .

³⁶¹ İmre, Erman, 2013, s. 443; Şener, 1988, Miras, s. 771.

³⁶² Antalya, 2009, s. 425; İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 539; Kocayusufoğlu, 1987, s. 696.

³⁶³ Y. 2. HD, T. 18.07.2011, E. 2010/10104, K. 2011/12563: Erişim: Kazancı İçtihat Bankası, ET. 06.06.2015; aynı doğrultuda Y. 2. HD, T. 23.10.2003, E/K, 12019/14215: İNAL, s. 758.

³⁶⁴ İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 539; İmre, Erman, 2013, s. 442; Sirmen, 2013, s. 334-335; Y. 2. HD, 01.04.1982, 2533-3013: İnal, 2005, s. 726.

³⁶⁵ Kuru, Arslan, Yılmaz, 2012, Medenî Usul, s. 219; Pekcanitez, Atalay, Özkes, 2014, s. 198; Topuz, Topuz, 2008, s. 66.

Terekeye ilişkin olarak mirasçılara karşı açılacak olan davanın konusunun paradan başka bir şey olması hâlinde, davanın bütün mirasçılara karşı açılması gerekir. Bunun sebebi, miras ortaklığında mirasçıların terekedeki mal ve haklar üzerinde elbirliği hâlinde hak sahibi olmaları ve tereke üzerinde ancak hep birlikte tasarruf edebilmeleridir. Bu hâlde mirasçılar arasında mecburi dava arkadaşlığı söz konusu olur³⁶⁶. Örneğin, üçüncü bir kişi tarafından terekedeki bir mal hakkında açılacak istihkak davasında olduğu gibi terekenin (mirasbırakanın) zilyet olduğu bir taşınmaz hakkındaki elatmanın önlenmesi davası da bütün mirasçılara karşı açılır³⁶⁷.

Mirasçıların tümüne karşı dava açılmasının gerektiği durumlarda tebligatın da tüm mirasçılara yapılması gerekir. Zira başlangıcı öğrenmeye bağlı hak düşürücü sürelerde, mirasçıların tümünün veya varsa temsilcinin öğrenmesinden sonra süre işlemeye başlar. Sürenin başlaması açısından mirasçılardan bazılarının öğrenmesi yeterli değildir; ortaklardan en son öğrenenin öğrenme gününden itibaren süre işler³⁶⁸.

2.3.3.2. Vasiyet alacaklısı karşısında mirasçıların durumu

Mirasbırakanın ölüme bağlı bir tasarrufla, mal vasiyetinin ifası borcunu mirasçılardan birine veya bazısına yüklemesi durumunda sorumluluğun ne şekilde olacağı kanunda düzenlenmemiştir. Bu durumda, mirasbırakanın irade beyanı doğrultusunda, mal vasiyetinin ifası borcundan yalnızca söz konusu mirasçı ya da mirasçıların sorumlu olacağı ifade edilmektedir³⁶⁹. Ancak sorun, vasiyet borçlusu mirasçının vasiyet alacaklısına karşı teslimle yükümlü olduğu malın mülkiyetine tek başına sahip olmaması ile ilgilidir. Zira ortaklık devam ettiği sürece mirasçılar terekede yer alan haklara elbirliği ile hak sahibi oldukları için bu haklar üzerinde tek başlarına kullanabilecekleri bir tasarruf yetkisine sahip değildir. Dolayısıyla vasiyet alacaklısı tarafından kendisine başvurulmuş mirasçının borcunu ifa etmemekte kusuru bulunmadığı için tazminat ödemesi gerekmez³⁷⁰. Doktrinde

³⁶⁶ Kuru, Arslan, Yılmaz, 2012, Medenî Usul, s. 219; Pekcanitez, Atalay, Özekes, 2014, s. 201.

³⁶⁷ Dural, Öz, 2015, s. 455; Kuru, Arslan, Yılmaz, 2012, Medenî Usul, s. 219.

³⁶⁸ Şengün, 1971, s. 655.

³⁶⁹ İmre, Erman, 2013, s. 458.

³⁷⁰ Öztan, 2012, s. 423; Serozan, Engin, 2014, s. 635.

ileri sürülen görüşe göre, ifa davasının borcu yerine getirmekle yükümlü mirasçıya açılmasından sonra bu mirasçının, miras ortaklığının devam ettiğini ve vasiyet borcunun ifasına diğer mirasçılardan rızasının olmadığını, bu nedenle de borcu ifa edemeyeceğini ispat etmesi hâlinde TMK m. 519/II kıyasen uygulanarak vasiyet alacaklısının ifa davasını bütün mirasçılara karşı açması gerekir³⁷¹.

Mirasbırakan ölümüne bağlı tasarrufunda vasiyet borcunun kimin tarafından yerine getirileceğini öngörmemişse, tüm mirasçılardan bu borçtan müteselsil olarak sorumlu oldukları kabul edilmektedir³⁷².

2.3.3.3. Mirasbırakanın takipten önce veya sonra ölmesine göre mirasçılardan durumu

Ölümlü kişilik hukuken son bulunduğu için, dava tarihinden önce ölmüş olan kişiye dava açılmaz, icra takibinde bulunulamaz. Dolayısıyla borçlunun ölmüş olduğu durumlarda, ölüm olayı bilinsin veya bilinmesin ölü kişi aleyhine dava açılmaz. Eğer açılmış ise bu dava mirasçılara karşı devam edilemez³⁷³. Yargıtay, ıslah yolu ile davanın, davalının mirasçılardan karşı devamının istenemeyeceği görüşündedir³⁷⁴. Ölü hakkında açılan takibin hâkim tarafından reddedilmesinden sonra, mirasçılar hakkında ayrıca bir takip açılabilir. Bu durum mükerrerlik ve derdestlik teşkil etmez. Çünkü ölü hakkındaki takip artık geçersiz hâle gelir³⁷⁵.

Borçlunun kendisine icra takibi yapıldıktan veya dava açıldıktan sonra ölmesi ise ilk durumdan farklılık arz eder. İcra takibi açısından, borçlunun ölümü hâlinde alacaklının İİK m. 53 gereğince başvurabileceği iki yol bulunmaktadır. Buna göre alacaklı isterse miras ortaklığının dağıtılmamış olması şartıyla borçlu hayatta olsa hangi usul uygulanacak idi ise o usulle terekeyi takip edebilir. İsterse de haciz ya da rehnin paraya çevrilmesi yollarından biriyle mirasçılardan takip edebilir. Ancak

³⁷¹ Dural, Öz, 2015, s. 456; Serozan, Engin, 2014, s. 635; Öztan, 2012, s. 423.

³⁷² Schaufelberger, Keller, 2006, s. 680.

³⁷³ Yıldırım, 2010, Mirasçılardan Takibi, s. 1654; Kuru, Arslan, Yılmaz, 2012, Medenî Usul, s. 213.

³⁷⁴ 4.5.1978 gün ve 4/5 sayılı İçtihadî Birleştirme Kararında, davalının dava açılmadan önce ölmüş olmasının anlaşılması halinde, başka bir işlem yapılmasına gerek olmaksızın davalının reddine karar verilmesi ve mirasçılardan hakkında yeni bir dava açılması gerektiği ve davanın bu yönde ıslah dahi edilemeyeceği görüşü benimsenmiştir. (Erişim: Kazancı İçtihat Bankası, ET. 04.07.2015)

³⁷⁵ Yıldırım, 2010, Mirasçılardan Takibi, s. 1658.

burada Şu hususu vurgulamak gerekir ki, alacaklı bu yollardan hangisini seĒmiŐ olursa olsun yapılan takip yeni bir takip olmayıp eski takibin devamıdır³⁷⁶.

Takip baŐladıktan ve borĒluya ödeme emri gönderildikten sonra fakat henüz takip kesinleşmeden önce borĒlunun ölmesi hâlinde, mirasĒılara karşı aynı takip kaldıĒı yerden devam ettirilebilir. Bu durumda mirasĒılara yeniden ödeme emri gönderilmesine gerek yoktur. MirasĒılar da takip henüz kesinleŐmediĒi iĒin mevcut süreler iĒerisinde mirasbırakandan devraldıkları ve kendilerinin bizzat sahip oldukları itiraz haklarını ileri srebilir³⁷⁷.

Kendisine yöneltilen icra takibinin kesinleŐmesinden sonra borĒlunun ölmesi hâlinde ise mirasĒıların mirasbırakana ait itirazları ileri sürme hakları yoktur. Onlar kesinleşmiş bir borcun halefi olurlar. Bu durumda mirasĒılar, yalnızca, kendilerinin mirasĒı olmadıkları, mirası reddettikleri gibi itirazlarda bulunabilir³⁷⁸.

BorĒlunun kendisine dava aĒıldıktan sonra ölmesi durumunda ise durum daha basittir. Mirasbırakana karşı aĒılmıŐ olan alacak davası kaldıĒı yerden mirasĒılara karşı devam ettirilir. EĒer henüz dava aĒılmadan mirasbırakan ölmüş ise, yeni dava mirasĒılara karşı da aĒılabilir³⁷⁹.

2.4. Miras OrtaklıĒına Temsilci Atanması

2.4.1. Genel olarak

Miras ortaklıĒında geĒerli olan elbirliĒi hâlinde hak sahipliĒi ilkesinin bir sonucu olan birlikte hareket kuralının doĒurduĒu zorlukları hafifletmek ve kısmen ortadan kaldırmak amacı ile kanunda, miras ortaklıĒına bir temsilci atanması ve atanan bu kişinin miras ortaklıĒı adına ve hesabına hukukî işlem yapabilmesi

³⁷⁶ Yıldırım, 2010, MirasĒıların Takibi, s. 1661; Baygın, 2005, s. 58, 59.

³⁷⁷ Yıldırım, 2010, MirasĒıların Takibi, s. 1661; Baygın, 2005, s. 60.

³⁷⁸ Yıldırım, 2010, MirasĒıların Takibi, s. 1662.

³⁷⁹ Serozan, Engin, 2014, s. 91; Kuru, Arslan, Yılmaz, 2012, Medenî Usul, s. 215.

mümkün kılınmıştır³⁸⁰. Dolayısıyla, ortaklığa temsilci atanması miras ortaklığının yapısından kaynaklanan sorunları aşmak için getirilmiş bir³⁸¹ çözümdür³⁸².

Miras ortaklığı temsilcisi, genellikle terekenin idaresinde ve terekeye ilişkin davalarda birlikte hareket etmenin zorluğundan dolayı atanmaktadır. Mirasçılar arasında bu konularda bir menfaat uyuşmazlığı bulunması ortaklığa temsilci atanmasını zorunlu kılmakla birlikte, temsilci atanabilmesi için böyle bir uyuşmazlığın bulunması şart değildir. Zira mirasçılar arasında bir uyuşmazlık bulunmasa bile terekenin büyüklüğü, dağınıklığı temsilci atanmasını gerektirebilir³⁸³. Terekenin büyüklüğüne, işin önemine göre, gerekiyorsa birden fazla temsilci atanabilmesi de mümkündür³⁸⁴. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun bir kararında olduğu gibi, birbirinden bağımsız işler için birden fazla temsilci atanması durumunda, temsilcilerin birlikte hareket etmesi gerekmez. Ancak aynı görevin ifası için birden fazla temsilci atanmışsa bu temsilciler kural olarak birlikte hareket etmek ve oybirliği ile karar almak zorundadırlar³⁸⁵.

Mirasbırakan tarafından atanmış bir vasiyeti yerine getirme görevlisi varsa veya daha önce TMK m. 592 gereğince mahkeme terekeyi resmen idare ile yetkili

³⁸⁰ Göktürk, 1937, s. 128; İmre, Erman, 2013, s. 447; Dural, Öz, 2015, s. 463; Sapanoğlu, 2011, s. 63; Tuor, Schnyder, Schmid, Rumo-Jungo, 2009, s. 748.

³⁸¹ Miras ortaklığına temsilci atanması ile ilgili olarak değinilmesi gereken bir husus da şudur: Eski hukukta miras ortaklığında paylı mülkiyet esası kabul edilmekte olup, elbirliği hâlinde hak sahipliği söz konusu değildi. Bu bakımdan, 743 sayılı Medenî Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce ölmüş kimselerin mirasının yönetilmesi için temsilci atanamaz. Bkz. Şener, 1988, Miras, s. 772; Sapanoğlu, 2011, s. 68; “(...) *Murisin ölüm tarihi itibarıyla 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin uygulama alanı bulunmamaktadır. Zira mirasbırakanın mirasçıları terekeye iştirak hâlinde değil müşterek olarak sahip olmuşlardır ve her birinin üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabileceği bir payı bulunmaktadır. Dolayısıyla da 743 sayılı kanun yürürlüğe girmeden önce ölen bir kişinin mirası yönünden temsilci atanması doğru değildir.*” (Y. 2. HD, T. 6.6.2002, E. 2002/6688, K. 2002/7552; Kaçak, 2006, s. 388). Aynı doğrultuda YHGK T. 11.4.1968, E./K. 2/1334-2448; Sapanoğlu, 2011, s. 69.

³⁸² Kılıçoğlu, 2013, Miras, s. 306.

³⁸³ İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 540; Kılıçoğlu, 2013, Miras, s. 306. “(...) *Mümessil tayini isteyen somut bir uyuşmazlık gösterme zorunluluğu yoktur.*” (Y. 2. HD., T. 25.12.1975, E/K 9514/9687; Sapanoğlu, 2011, s. 67).

³⁸⁴ “(...) *Terekenin büyüklüğü ve nitelikleri gözetilerek miras şirketine birden fazla temsilci atanabilir. Mirasbırakanın İstanbul'da kiraya verilen taşınmazları, Siverek'te ise ekilmete elverişli arazisinin bulunduğu anlaşılmıştır. Aradaki mesafe dolayısıyla terekenin tümünün aynı kişi tarafından idaresi güç olacağı gibi, ekim işleri ile taşınmazın kiraya verilmesinin ayrı ayrı beceri isteyen işler olması sebebi ile İstanbul'daki kiralık taşınmazların idaresi için orada oturan bir temsilci Siverek'teki arazinin işletilmesi için de o yerde ve ekimden anlayan bir temsilci atanması, böylece hem az masraf ile terekenin idare olunması, hem de uzamanlığa önem verilmiş olması sağlanır.*” (YHGK, T. 22.6.1984, E. 1984/2-723, K. 1984/726; Şener, 2013, Tereke Temsilcisi, s. 2589).

³⁸⁵ Şener, 2013, Tereke Temsilcisi, s. 2589-2590.

bir memur atamışsa, bunlar esasen yetkili oldukları hususlarda tüm mirasçılarının temsilcisi sayıldıklarından, miras ortaklığına ayrıca temsilci atanamaz³⁸⁶.

Tereke temsilcisi yaptığı işlemlerle ilgili olarak bir ücret alır. Ücret, mirasçılarının anlaşması ile belirlenir. Mirasçılar ücretin belirlenmesi konusunda anlaşamazsa, tereke temsilcisinin ücretini hâkim tayin eder³⁸⁷.

2.4.2. Temsil yetkisinin kaynağı

2.4.2.1. Temsilcinin mirasçılarının iradesiyle atanması

Mirasçılar birlikte verecekleri bir kararla diledikleri bir kişiyi temsilci olarak belirleyebilirler. Ancak ortaklığa temsilci atanmasına ilişkin bu kararın oybirliği ile alınması gerekir³⁸⁸.

Mirasçılarının ortak kararıyla temsilci olarak atanacak kişi mirasçılardan biri olabileceği gibi üçüncü bir kişi de olabilir. Diğerlerini temsil yetkisi olmadığı hâlde bütün mirasçılar adına hareket etmekte olan bir mirasçıya, temsil yetkisi eksikliğini giderecek tarzda sonradan yetki verilmesi de mümkündür³⁸⁹. Bu şekilde temsilci olarak atanan kimsenin yetkisini, daha sonra mirasçılar diledikleri gibi sınırlayabilir ve kaldırabilir³⁹⁰. Mirasçılarının ortak iradeleriyle atanan temsilci hakkında TBK m. 40 ve devamındaki temsile ilişkin hükümler uygulanır³⁹¹.

Mirasçılarının iradesiyle temsilci atanması için kanunda herhangi bir şekil zorunluluğu bulunmamasına rağmen, işlem güvenliğinin temin edilmesi açısından bu tür bir temsil yetkisinin hiç olmazsa yazılı olarak verilmesinde ve bütün mirasçılarının imzalarının bulunmasında yarar vardır³⁹².

³⁸⁶ İmre, Erman, 2013, s. 448; Dural, Öz, 2015, s. 463; İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 540; Akkanat, 2004, s. 173; Antalya, 2009, s. 426; Hatemi, 2014, s. 143; Abt, Weibel, 2007, s. 1213.

³⁸⁷ Kılıçoğlu, 2013, Miras, s. 307; İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 542.

³⁸⁸ Öztan, 2012, s. 416; Şener, 2013, Tereke Temsilcisi, s. 2558.

³⁸⁹ Akkanat, 2004, s. 173.

³⁹⁰ Antalya, 2009, s. 425; Öztan, 2012, s. 416.

³⁹¹ Öztan, 2012, s. 416; Şener, 2013, Tereke Temsilcisi, s. 2559.

³⁹² Akkanat, 2004, s. 173.

2.4.2.2. Temsilcinin mahkeme kararıyla atanması

Mirasçılar aralarında ortaklığa temsilci atanması konusunda anlaşamadıkları takdirde içlerinden birinin talebi üzerine mirasbırakanın son yerleşim yerindeki sulh mahkemesi miras ortaklığına bir temsilci atayabilir (TMK m. 640/III).

Miras ortaklığına temsilci atanması talebinde bulunabilecek olan kişiler yalnızca mirasçılardır. Bu sebeple mirastan feragat, mirasın reddi, mirasçılıktan çıkarılma ve mirastan yoksun bulunma gibi bir sebeple mirasçılık sıfatını yitiren kişiler miras ortaklığına temsilci atanmasını talep edemezler³⁹³. Aynı şekilde tereke alacaklılarının, mirasçılarının alacaklılarının ve vasiyet alacaklılarının temsilci atanmasını talep yetkileri yoktur³⁹⁴. Mirasçılar ise yasal veya atanmış olmalarına bakılmaksızın, bu hakka ayrı ayrı sahiptir³⁹⁵.

Miras ortaklığına temsilci atanmasını talep edebilmeleri açısından art mirasçılarının ve yedek mirasçılarının durumları da farklılık arzeder. Art mirasçılar, TMK m. 521'e göre miras açıldığında doğrudan mirasçı olmadıkları için bu dönemde temsilci atanmasına ilişkin talepte bulunamaz. Ancak art mirasçılar, ön mirasçılar tarafından kendilerine miras devredilir devredilmez ikameli tasarruf yapan kişinin mirasçısı sıfatını kazandıkları için, bu andan itibaren, miras ortaklığına temsilci atanması talebinde bulunabilir³⁹⁶. Yedek mirasçılar ise TMK m. 520'ye göre, mirasbırakanın atadığı mirasçının kendisinden önce ölmesi veya mirası reddetmesi durumunda onun yerine geçmek üzere mirası kazanacakları için, ancak böyle bir durumun gerçekleşmesi hâlinde, mirasçılık sıfatını kazanabilir ve miras ortaklığına temsilci atanmasına ilişkin talepte bulunabilirler³⁹⁷.

³⁹³ Şener, 2013, Tereke Temsilcisi, s. 2567.

³⁹⁴ İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 540; Sapanoğlu, 2011, s. 63; "(...) Dava, miras ortaklığına temsilci atanmasına ilişkindir. Bu davalar mirasçılar arasında görülür. Davalılardan Raci, terekesine temsilci atanması istenilen Beyaz Özcan'ın mirasçısı olmadığı için davalı Raci hakkındaki davanın husumet yokluğundan reddi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir." (Y. 2. HD, 24.12.2009, E. 2009/7631, K. 2009/10746; Gençcan, 2011, Miras Hukuku, s. 1235). Aynı doğrultuda Y. 2. HD, T. 03.06.2009, E. 2009/7631, K. 2009/10746; Erişim: Kazancı İçtihat Bankası, ET. 06.06.2015.

³⁹⁵ Dural, Öz, 2015, s. 449.

³⁹⁶ ŞENER, 2013, Tereke Temsilcisi s. 2568.

³⁹⁷ ŞENER, 2013, Tereke Temsilcisi, s. 2568-2569.

Mirasçılardan birinin talepte bulunması ortaklığa temsilci atanabilmesi için yeterlidir. Mirasçıların tümünün birlikte dava açarak ortaklığa temsilci atanması talebinde bulunmaları şart değildir³⁹⁸. Ancak hâkim temsilci atanması konusunda resen hareket edemez. Mirasçılardan en az birinin bunu talep etmesi şarttır³⁹⁹.

Miras ortaklığına temsilci atanması talebinde bulunan mirasçının, davalı olarak diğer tüm mirasçıları göstermesi gerekir⁴⁰⁰. Böylelikle tüm mirasçıların davaya davalı veya davacı sıfatıyla katılması şartı sağlanmış olur. Atanacak temsilcinin miras ortaklığı adına hareket edeceği dikkate alındığında tüm mirasçıların atama işlemine dâhil edilmesi gerekir⁴⁰¹.

Miras ortaklığına temsilci atanmasını talep eden mirasçı temsilci için öneride bulunabilir. Ancak hâkim talepte bulunan mirasçının bu önerisiyle bağlı değildir⁴⁰². Temsilci atanması isteği üzerine duruşma yapılarak, miras ortaklığını iyi idare ve temsil edecek kişinin atanmasına özen gösterilir. Miras temsilcisi atanmasına ilişkin istekler hakkında evrak üzerinden karar verilemez⁴⁰³. Miras ortaklığına temsilci atanmasına ilişkin hüküm, davada taraf olmasa bile hukukî yararı bulunan kişiler tarafından temyiz edilebilir⁴⁰⁴.

Hâkimin kararıyla miras ortaklığına temsilci olarak atanacak kimse, tam ehliyetli olmak şartıyla, mirasçılardan biri olabileceği gibi, bunların dışında üçüncü bir kişi de olabilir. Temsilci atanması, çoğu durumda, mirasçılar arasındaki uyumsuzluk sebebiyle yapıldığından, bunun mirasçılardan biri olmayıp üçüncü bir

³⁹⁸ Dural, Öz, 2015, s. 463.

³⁹⁹ İmre, Erman, 2013, s. 447; Gündoğdu, 2009, s. 90; Şener, 1988, Miras, s. 773; Sapanoğlu, 2011, s. 65.

⁴⁰⁰ “(...) Miras şirketine temsilci atanmasına ilişkin karar tüm mirasçıların hukukunu etkileyeceğinden davaya mirasçıların tamamının katılımının sağlanması gerekmektedir. Mahkemece, resen gözetilmesi gereken taraf teşkili sağlanmadan davanın esasına girilerek hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır.” (Y. 2. HD, 01.01.2010, 20209-1373; Gençcan, 2011, Miras Hukuku, s. 1237). “(...) Mahkemece, davanın tüm mirasçılara yöneltilmesi onlara dava dilekçesi tebliği varsa gösterecekleri delillerin toplanması sonucuna göre bir karar verilmelidir.” (Y. 2. HD, 29.09.2003, E. 2003/10530, K. 2003/12257, Erişim: Kazancı İçtihat Bankası, ET. 06.06.2015). Aynı doğrultuda verilmiş diğer Yargıtay kararları için bkz. Y. 2. HD, 30.04.2009,19997-8312; Y. 2. HD, 27.11.2006, 8408-16399; Y. 2. HD, 1.3.2004, 1201-2430; Y. 2. HD, 25.12.2006, 9816-18232; Gençcan, 2011, Miras Hukuku, s. 1237, 1238; Y. 2. HD, 20.11.2000, 12767-14378; Kaçak, 2006, s. 412.

⁴⁰¹ Şener, 2013, Tereke Temsilcisi, s. 2582.

⁴⁰² Beusch-Liggenstorfer, Wehinger, 2011, s. 865.

⁴⁰³ Sapanoğlu, 2011, s. 65; Y. 2. HD, 21.10.1976; 8618-8660.

⁴⁰⁴ Y. 2. HD., T. 5.4.2001, E/K 3453/5295; Gençcan, 2011, Miras Hukuku, s. 1239-1240.

kişi olması, hâl ve durumun gereği bakımından daha uygun düşebilir⁴⁰⁵. Ancak, aralarında anlaşmazlık bulunan mirasçılarının tümünün güvendiği ve saygı duyduğu bir mirasçı varsa, temsilci olarak onun seçilmesi de şüphesiz mümkündür⁴⁰⁶. Örneğin annelerinin ölümüyle ona mirasçı olan çocuklar arasında anlaşmazlık bulunmaktadır. Mirasçı olarak çocuklardan başka bir de çocukların tümünün saygı duyduğu ve aralarının iyi olduğu babaları vardır. Bu hâlde miras ortaklığına temsilci olarak çocukların babasının atanmasında bir sakınca yoktur⁴⁰⁷. Uygulamada bu işlerden anlayan bilirkişiler veya avukatlar temsilci olarak atanmaktadır. Terekede ağırlıklı konu neyse hâkim buna bağlı olarak uzman bir kişiyi atayabilir. Örneğin, terekede müzik besteleri varsa bu işlerden anlayan birinin temsilci olarak atanması daha uygun olur⁴⁰⁸. Bundan başka, tüzel kişilerin de miras ortaklığına temsilci olarak atanabilmesi mümkündür⁴⁰⁹. Özellikle kapsamlı ve karmaşık terekelerde bu iş için uzmanlaşmış tüzel kişilerin temsilci olarak atanabilmesi söz konusu olabilmektedir⁴¹⁰.

Hâkim, temsilci atamaya bir engel bulunmasa dahi bu atamayı yapmaya mecbur değildir. Eğer hâkim somut olay açısından miras ortaklığı adına terekenin tek elden yönetilmesini gerekli görürse bu talebi kabul eder⁴¹¹. Ancak doktrin ve uygulamada, hâkimin kendisine yapılan başvuru sonrasında katı davranmaması, bir temsilci atanmasında küçük bir fayda görülmesi hâlinde bile atamayı yapması gerektiği kabul edilmektedir⁴¹².

Mirasçılar, miras ortaklığının doğmasından, sona ermesine kadar temsilci atanmasını talep edebilir⁴¹³. Mahkeme tarafından atanan temsilci, görülen gerek

⁴⁰⁵ Abt, Weibel, 2007, s. 1215.

⁴⁰⁶ İmre, Erman, 2013, s. 447; Dural, Öz, 2015, s. 463; İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 541; Şener, 1988, Miras, s. 772-773; Sapanoğlu, 2011, s. 66.

⁴⁰⁷ Dural, Öz, 2015, s. 463.

⁴⁰⁸ Kılıçoğlu, 2013, Miras, s. 306,

⁴⁰⁹ Abt, Weibel, 2007, s. 1215.

⁴¹⁰ Şener, 2013, Tereke Temsilcisi, s. 2587-2588.

⁴¹¹ Dural, Öz, 2015, s. 463; Şener, 2013, Tereke Temsilcisi, s. 2580.

⁴¹² Kocayusufpaşaoğlu, 1987, s. 697; Oğuzman, 1991, s. 315; Y. 2. HD, T. 21.4.1989, E. 1989/3984, K. 1989/3987 (YKD, C. XV, S. 11, 1989, s. 1547).

⁴¹³ İsviçre Federal Mahkemesi bir kararında mirasın paylaşılması için dava açılması durumunda bu dava sürecinde de ihtiyati bir tedbir olarak miras ortaklığına temsilci atanabileceğine hükmetmiştir. Bkz. BGer v. 12.01.2011, 5D_133/2010 E. 4.2 und 4.3: Beusch-Liggenstorfer, Wehinger, 2011, s. 864.

üzerine mahkemece görevinden alınmazsa, miras ortaklığının devamı süresince görevine devam eder⁴¹⁴.

Sulh hukuk mahkemesi, miras ortaklığına temsilci atarken temsilcinin yetkisinin sınırlarını talebe göre belirlemek zorundadır. Örneğin belirli bir işlem veya uyuşmazlık için temsilci atanması isteniyorsa, hâkim tüm terekeyi kapsayacak şekilde temsilci atayamaz⁴¹⁵.

2.4.3. Temsilcinin yetkileri

Ortaklığa atanacak temsilcinin yetkileri Türk Medenî Kanunu'nda düzenlenmiş değildir. Ancak temsilcinin genel olarak tereke mallarını idare etmeye ve tereke ile ilgili hukukî işlemleri yapmaya yetkili olduğu açıktır. Bu açıdan temsilcinin durumu, vasiyeti yerine getirme görevlisi ve mirası resmen idare ile görevli kişinin durumuna benzetilmektedir⁴¹⁶.

Miras ortaklığının tüzel kişiliği bulunmadığı için, atanan temsilci, yetkileri çerçevesinde, her bir mirasçının temsilcisi gibidir⁴¹⁷. Temsilcinin yaptığı işlemler sonucunda mirasçılar, doğrudan doğruya hak sahibi olur veya yükümlülük altına girerler⁴¹⁸. Bu açıdan miras ortaklığı temsilcisi, mirasçuları temsil eden ve tereke ile ilgili tüm işlemleri yapmakla görevli ve yetkili olan kişidir⁴¹⁹.

Temsilcinin yetkisi, gerek mirasçılar, gerek yetkili merci tarafından belirli işlemlerle sınırlandırılabilir. Bu şekilde bir sınırlandırma bulunmadığı takdirde, temsilci genel olarak terekenin idaresi ve korunması için gerekli her türlü işlem yapabilir. Buna göre, miras ortaklığı adına alacakları takip edip dava açabilir, alacakları tahsil edebilir, tereke borçlarını ifa edebilir, tereke mallarını elinde

⁴¹⁴ Dural, Öz, 2015, s. 465.

⁴¹⁵ “(...) Davacı Burhaniye Asliye Hukuk Mahkemesinde 1999/51 esas sayılı dosyasında sadece bu davada terekeye temsilci atanmasını istemiştir. O halde Hukuk Usulü Muhakemeleri Yasasınının 74. maddesi uyarınca sadece ilgili dosya için tereke temsilcisi atanması gerekirken, istek aşılarak tüm terekeyi kapsayacak şekilde temsilci atanması bozmayı gerektirmiştir.” (Y. 2. HD, 26.11.2001, 15446-16586: Gençcan, 2011, Miras Hukuku, s. 1228; İnal, 2005, s. 754).

⁴¹⁶ İmre, Erman, 2013, s. 448; Öztan, 2012, s. 417; Antalya, 2009, s. 427; Şener, 1988, Miras, s. 774.

⁴¹⁷ Dural, Öz, 2015, s. 463.

⁴¹⁸ İnan, Ertaş, Albaş, 2012,, s. 542; İmre, Erman, 2013, s. 449; Öztan, 2012, s. 417.

⁴¹⁹ Kılıçoğlu, 2013, Miras, s. 306.

bulunduranlara karşı dava açabilir⁴²⁰. Aynı şekilde, miras ortaklığı aleyhine açılacak davalar da temsilci aleyhine açılabilir. Buna karşılık, temsilci tereke malları üzerinde tereke borçlarının ifası amacı dışında tasarrufta bulunamaz ve terekeyi mirasçılar arasında paylaştırmaya da yetkili değildir⁴²¹. Ancak, mirasçıların ortaklığa ait malları başkasına satmak, bağışlamak gibi tasarruf işlemlerini yapmak ve mirası paylaştırmak konusunda temsilciye açıkça yetki vermeleri halinde temsilci bu işlemleri de yapabilir⁴²².

Temsilcinin mahkeme tarafından genel yetkili olarak atanması durumunda, yetkilerinin, daha sonra mirasçılar tarafından sınırlandırılmasının mümkün olmadığı, bunun ancak onu atayan mahkeme tarafından gerçekleştirilebileceği kabul edilmektedir⁴²³.

Temsilcinin miras ortaklığının menfaatine olan işlemleri mirasçılardan tamamen bağımsız olarak ve kendisinin şahsî sorumluluğu altında yapma yetkisi vardır⁴²⁴. Hatta temsilci, mirasçılarının çoğunluğunun rızası olmasa bile bu tür bir işlemi yapabilir. Çünkü miras ortaklığının menfaatlerini korumak, temsilcinin yetkisi olduğu kadar aynı zamanda görevidir⁴²⁵.

Temsilcilik görevi şahsa bağlıdır, başkasına devredilemez. Fakat temsilci, bazı işlemlerin yapılması için o alanda uzman kişileri ayrıca yetkili kılabilir. Örneğin, bir işin yönetim ve idaresini bu alanda bilgi ve tecrübe sahibi bir kişiye veya bir davanın mahkemede yürütülmesini avukata bırakabilir⁴²⁶.

---

⁴²⁰ İmre, Erman, 2013, s. 449; Dural, Öz, 2015, s. 464.

⁴²¹ Dural, Öz, 2015, s. 464; İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 540; Şener, 1988, Miras, s. 774; Sapanoğlu, 2011, s. 72.

⁴²² Sapanoğlu, 2011, s. 72; İmre, Erman, 2013, s. 449.

⁴²³ Şener, 2013, Tereke Temsilcisi, s. 2592.

⁴²⁴ Göktürk, 1937, s. 128.

⁴²⁵ Öztan, 2012, s. 417; İmre, Erman'a göre temsilci, terekenin korunması amacıyla yapacağı işlemlerde mirasçılarının çoğunluğunun kararıyla bağlı değildir. Ancak terekenin idaresi konusunda mirasçılarının tümünün ortak bir kararı varsa, temsilcinin, kural olarak buna uyması gerekir. Bkz. İmre, Erman, 2013, s. 448. Diğer bir görüşe göre ise temsilci, mirasbırakanın borçlarının ödenmesi ve ölüme bağlı tasarruflarının yerine getirilmesi için mirasçılarının onayı bulunmasa bile terekede yer alan malvarlığı değerlerinin satışını gerçekleştirebilir. Ancak borçlar ödendikten sonra temsilcinin mirasçılarının iradelerine uygun olarak hareket etmesi gerekir. Bkz. 2 Schaufelberger, Keller, 2006, s. 672.

⁴²⁶ İmre, Erman, 2013, s. 449; Şener, 1988, Miras, s. 774.

Temsilci ile takip edilen davalarda, temsilcinin tek başına davayı kabul veya davadan feragat etmesi ve sulh olması mümkün değildir. Zira davayı kabul, davadan feragat ve sulh için mirasçılardan oybirliği gerekir⁴²⁷.

Miras ortaklığı temsilcisinin yetkilerini kullanarak tereke yönetimi ile ilgili yapacağı harcamalar terekeden ödenir. Harcamaların terekeden karşılanamaması durumunda ise, bunlar istemde bulunan mirasçıdan tahsil edilir (Türk Medenî Kanunu'nun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük m. 56/II).

2.4.4. Temsilcinin yükümlülükleri ve sorumluluğu

Tereke temsilcinin yönetimine bırakılacaksa, terekedeki mallar, alacaklar ve borçlar, miras ortaklığı temsilcisi tarafından tutulan deftere göre belirlenerek temsilcinin yönetimine verilir. Mirasçılar, defterdeki tespite, tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde sulh hukuk mahkemesine yazılı olarak itiraz edebilir (Türk Medenî Kanunu'nun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük m. 55).

Temsilci, yönetimine verilen malların belgelere dayanan hesabını her üç ayda bir mirasçılara ve bu hesabın bir örneğini sulh hâkimine verir (Türk Medenî Kanunu'nun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük m. 56). Ayrıca işin bitiminde, temsilcinin bir rapor düzenleyerek mirasçılara hesap vermesi gerekir. Bundan başka, temsilci görev bitiminde tereke eşyalarını mirasçılara teslim etmekle yükümlüdür⁴²⁸.

Temsilcinin belirli aralıklarla hesap verme yükümlülüğünün yanında mirasçılardan da temsilciden hesap sorma hakları vardır. Bu hak her bir mirasçının şahsına ait olup, bunun mirasçılar tarafından birlikte kullanılması gerekmez. Bu

⁴²⁷ İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 542. “(...) İştirak halinde maliklerden birisinin veya miras ortaklığına tayin edilen mümessilin kendisine özel yetki verilmedikçe davadan ve davanın konusunu teşkil eden özel haktan feragati hukuk açısından geçerli sonuç doğurmaz.” (Y. 8. HD., T. 9.10.1984, E.1984/8187, K. 1984/8716: Sapanoğlu, 2011, s. 71). Aynı doğrultuda Y. 7. HD, T. 30.09.1981, E. 1981/7996, K. 1981/10183: Erişim: Hukuktürk Hukuk Bilgi Bankası, ET. 06.06.2015.

⁴²⁸ Gündoğdu, 2009, s. 90; İmre, Erman, 2013, s. 450.

sebeple, her mirasçı tek başına temsilciden hesap sorabilir ve bazı belgelerin kendisine gösterilmesini talep edebilir⁴²⁹.

Miras ortaklığı temsilcisi, görevi süresince yaptığı işlemleri dolayısıyla sulh hukuk hâkiminin denetimi altındadır. Temsilcinin, terekeye zarar veren kusurlu fiil ve işlemlerine karşı mirasçılar sulh mahkemesine şikâyetle bulunabilir⁴³⁰.

Temsilcinin yaptığı işlemlerden dolayı hukukî sorumluluğu Türk Borçlar Kanunu'ndaki vekâlete ilişkin hükümlere göre belirlenir (TBK m. 505 vd.). Dolayısıyla miras ortaklığı temsilcisi, mirasçılara karşı vekil gibi sorumludur⁴³¹. Temsilci vasiyeti tenfiz memuru gibi resmî memur olmadığından, burada Devletin sorumluluğu söz konusu değildir; dolayısıyla miras ortaklığı temsilcisi hakkında idare hukuku hükümleri değil, Türk Borçlar Kanunu'ndaki vekâlete ilişkin hükümler uygulanır⁴³².

2.4.5. Temsil yetkisinin sona ermesi

Miras ortaklığı temsilcisi belirli bir süre için ya da belirli bir iş için atanmış olabilir. Bu hâlde, belirlenen sürenin dolması veya söz konusu işin bitirilmesi durumlarında temsilcilik sona erer⁴³³. Böyle bir süre öngörülmemişse ya da belirli bir iş için atanma söz konusu değilse, temsilcinin yetkisi, miras ortaklığı mevcut olduğu sürece devam eder⁴³⁴. Miras ortaklığının herhangi bir sebeple sona ermesi hâlindeyse, temsil yetkisi ve temsilci sıfatı, mahkeme kararına gerek olmaksızın kendiliğinden son bulur⁴³⁵.

Daha önce de ifade edildiği üzere, mirasçılardan her biri yaptığı işlemlerden dolayı temsilciyi sulh mahkemesine şikâyet edebilme imkânına sahiptir. Şikâyet

⁴²⁹ İmre, Erman, 2013, s. 450.

⁴³⁰ Kılıçoğlu, 2013, Miras, s. 306; İmre, Erman, 2013, s. 450; Göktürk, 1937, s. 128, Öztan, 2012, s. 417.

⁴³¹ İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 542; Öztan, 2012 s. 418; İmre, Erman, 2013, s. 450; Kılıçoğlu, 2013, Miras, s. 306.

⁴³² Öztan, 2012, s. 417; İmre, Erman, 2013, s. 450; Schaufelberger, Keller, 2006, s. 677. Aksi görüşte olan Hatemi, hâkim tarafından miras ortaklığına atanmış temsilcinin resmi idare memuru gibi olduğunu ve sulh hâkimi adına hareket ettiğini ifade etmektedir. Bkz. Hatemi, 2014, s. 143.

⁴³³ İmre, Erman, 2013, s. 451.

⁴³⁴ Dural, Öz, 2015, s. 465; İmre, Erman, 2013, s. 451; Kılıçoğlu, 2013, Miras, s. 307; Abt, Weibel, 2007, s. 1220.

⁴³⁵ Dural, Öz, 2015, s. 465.

üzerine incelemede bulunan sulh mahkemesi, işleri yürütmek bakımından yetersiz olduğu veya kusurlu hareketleri ile görevini ihlal ettiği gibi gerekçelerle temsilciyi azledebilir⁴³⁶. Temsilcinin fiil ehliyetini kaybetmesi halinde de temsil yetkisi sona erer⁴³⁷. Mahkeme kararıyla atanmış bir temsilciyi ancak yine mahkeme azledebilir, mirasçılar oybirliğiyle bile olsa temsilciyi azledemez⁴³⁸.

Temsilcinin görevinden istifa etmesi hâlinde de temsil yetkisi sona erer. Ancak istifada bulunan temsilcinin görev ve yetkileri, istifası mahkemece kabul oluncaya kadar devam eder. Temsilcinin gereksiz ya da zamansız bir şekilde görevinden istifa etmesi durumunda temsilci, TBK m. 512'nin kıyasen uygulanması sonucu mirasçılara karşı vekil gibi sorumlu olur⁴³⁹.

---

⁴³⁶ İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 541; İmre, Erman, 2013, s. 451.

⁴³⁷ İmre, Erman, 2013, s. 451.

⁴³⁸ Öztan, 2012, s. 418; İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 541.

⁴³⁹ Dural, Öz, 2015, s. 464-465; İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 542.

3. BÖLÜM

MİRAS ORTAKLIĞININ SONA ERMESİ VE MİRASIN PAYLAŞILMASINDAN SONRAKİ İLİŞKİLER

3.1. Miras Ortaklığının Sona Ermesi

3.1.1. Genel olarak

Miras ortaklığı, mirasın açılması ile birlikte, birden fazla mirasçı arasında oluşan bir birliktelik, bir geçiş dönemidir. Dolayısıyla miras ortaklığı açısından nihaî amaç terekenin paylaşılması ve her bir mirasçının terekedeki değerler üzerinde tek başına hak sahipliğinin sağlanmasıdır. Bu anlamda miras ortaklığı elbirliği ile hak sahipliğinden tek başına hak sahipliğine geçişi amaçlamaktadır. Kanunkoyucu, bu geçişin sorunsuz bir şekilde olması için miras ortaklığının sona ermesine ilişkin kolaylıklar getirmiştir⁴⁴⁰. Buna göre, miras ortaklığını sona erdirebilecek birden fazla hâl mevcuttur.

3.1.2. Miras ortaklığını sona erdiren hâller

Miras ortaklığı kural olarak, paylaşma ile sona erer. Ancak, miras ortaklığını sona erdirecek tek hâl paylaşma değildir. Paylaşma dışı sebeplerle de miras ortaklığının sona ermesi mümkündür. Bu sebepler, TMK m. 644 gereğince miras ortaklığında geçerli olan elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesi, kat mülkiyetine geçilmesi, miras ortaklığının başka bir ortaklık hâline çevrilmesi, terekenin tek bir mirasçı üzerinde toplanması ve terekede artı bir değer kalmamasıdır.

---

⁴⁴⁰ Kılıçoğlu, 2013, Miras, s. 316.

3.1.2.1. Mirasın tamamen paylaşılması

3.1.2.1.1. Genel olarak

Türk Medenî Kanunu'nun 640. maddesinde miras ortaklığının "paylaşmaya kadar" devam edeceği öngörülmüştür. Buna göre, terekede mevcut olan tüm hakların ve borçların mirasçılar arasında paylaşılmasıyla miras ortaklığı sona erer⁴⁴¹. Paylaşmanın esasında, mirasçılarının miras paylarının belirlenmesi ve belirlenen bu payların terekedeki karşılıklarının mirasçılara verilmesi vardır⁴⁴².

Terekedeki hak ve borçların paylaşılması mirasçılarının tümünün anlaşmasıyla gerçekleşebileceği gibi, içlerinden birinin açacağı bir paylaşım davası yoluyla da gerçekleşebilir⁴⁴³. İster mirasçılarının iradesiyle ister mahkeme yoluyla olsun, terekenin tamamen paylaşılması hâlinde miras ortaklığı sona erer. Objektif kısmî paylaşım olarak ifade edilen sadece terekedeki bazı malların paylaşılması veya sübjektif kısmî paylaşım olarak ifade edilen sadece bazı mirasçılara miras paylarının karşılığı olarak terekeden verilecek şeylerin belirlenmesi miras ortaklığını sona erdirmez⁴⁴⁴. Miras ortaklığı, birinci durumda henüz paylaşılmamış mallar için tüm mirasçılarla devam ederken, ikinci durumda henüz kendisine verilecek tereke değerleri belirlenmemiş mirasçılar arasında devam eder⁴⁴⁵.

3.1.2.1.2. Paylaşmayı talep hakkının özellikleri

Paylaşmayı talep, her mirasçının mirasçılık sıfatına bağlı olarak sahip olduğu bir haktır. Bu hakkın kullanılabilmesi açısından mirasçılarının yasal mirasçı ya da atanmış mirasçı olması ve miras paylarının az ya da çok olması önemli değildir⁴⁴⁶. Mirasçılardan birinin miras ortaklığı devam ederken ölmesi hâlinde ise ölen mirasçının mirasçıları paylaşmayı talep hakkının sahibi olur⁴⁴⁷. Buna karşılık,

⁴⁴¹ Dural, Öz, 2015, s. 465.

⁴⁴² Aybay, 2002, s. 104.

⁴⁴³ Dural, Öz, 2015, s. 465.

⁴⁴⁴ Dural, Öz, 2015, s. 465.

⁴⁴⁵ Dural, Öz, 2015, s. 466; Ayan, 2009, Miras, s. 253.

⁴⁴⁶ Demir, R. (2012). Mirasın paylaşılması davası. *İBD*, C. LXXXVI, S. 2012/6, s. 90

⁴⁴⁷ İmre, Erman, 2013, s. 461.

mirasçılardan birisinin miras payını devralan üçüncü kişi, mirasçılık sıfatını kazanamadığı için, paylaşmayı talep hakkının da sahibi olmaz⁴⁴⁸.

Kanunda paylaşmayı talep hakkının kullanılması özel bir zamanaşımı süresine bağlanmamıştır. Dolayısıyla bu hak zamanaşımına tâbi olmayıp, miras ortaklığı devam ettiği sürece varlığını sürdürür⁴⁴⁹. Ayrıca paylaşmayı talep hakkı, üzerinde tasarruf edilemeyen bir haktır; dolayısıyla bu haktan vazgeçmek mümkün değildir⁴⁵⁰.

3.1.2.1.3. Paylaşmanın istenebileceği süre

İştirak hâlinde hak sahipliği ilkesinin geçerli olduğu diğer ortaklıklarda, ortaklık devam ettiği sürece ortaklara bir paylaşma talebi tanınmamıştır. Bu ortaklıklarda, ortaklar ancak söz konusu ortaklık ilişkisini çözen bir sebep ortaya çıkınca paylaşma talep edebilir. Miras ortaklığında ise Kanun bu temel ilkeden ayrılmış ve mirasçılarının her zaman paylaşma talebinde bulunabilmelerine imkân tanımıştır⁴⁵¹.

Miras ortaklığı için paylaşma konusunda genel kuraldan farklı bir düzenlemeye başvurulmasının çeşitli sebepleri vardır. Öncelikle miras ortaklığı, elbirliği hâlinde hak sahipliği ilkesinin uygulandığı diğer hâllerden farklı olarak, taraflar arasında yapılmış bir sözleşmeden değil, bizzat kanundan doğmaktadır. Mirasçılarının rızalarına bakılmaksızın, mirasın açılmasıyla kendiliğinden oluşan bu ortaklıkta paylaşmanın her zaman istenebilmesi imkânı ile bir nevi denge kurulmaya çalışılmıştır. Bundan başka, miras ortaklığının amacının paylaşma olması sebebiyle ortaklara böyle bir imkânın verilmesini doğal karşılamak gerekir⁴⁵².

Kanunda konuya ilişkin açık bir hüküm bulunmamakla birlikte, mirasçılar belli olmadan, yani mirasçılarının mirasçılık sıfatları kesinleşmeden, bir mirasçının

⁴⁴⁸ Demir, 2012, s. 91; İmre, Erman, 2013, s. 462, dn. 3.

⁴⁴⁹ İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 544; Oğuzman, 1991, s. 375; Demir, 2012, s. 90,91; İmre, Erman, 2013, s. 462.

⁴⁵⁰ Demir, 2012, s. 91.

⁴⁵¹ Kocayusufpaşaoğlu, 1987, s. 244.

⁴⁵² Kocayusufpaşaoğlu, 1987, s. 680.

paylaşmaya zorlanamayacağı kabul edilmektedir⁴⁵³. Buna göre paylaşma talebi, en erken mirası ret süresinden veya resmi defter tutma talebinden sonra verilen düşünme ve karar verme süresinden sonra yapılmalıdır⁴⁵⁴. Bundan başka mirasbırakanın mirasçı atanmasına ilişkin ölüme bağlı bir tasarrufunun iptali dava edilmişse, bu davanın sonuçlanmasını beklemek gerekir⁴⁵⁵.

3.1.2.1.4. Mirasçılarının iradesiyle paylaşma ve mahkeme kararıyla paylaşma

Mirasın paylaşılması konusunda son ve kesin söz sahibi olan mirasçılar oybirliği ile anlaştıktan sonra ne hâkimin paylaşma aracılık etmesine ne de yasal bir paylaşım kuralına ihtiyaç vardır⁴⁵⁶. Esas olan da mirasın, mirasçılarının anlaşmasıyla paylaşılmasıdır. Mirasçılarının anlaşarak terekeyi paylaşmaları, TMK m. 676 gereğince her mirasçının payına düşecek şeylerin belirlenmesi ve fiilen bu kişiye verilmesi yani elden paylaşma veya yazılı bir paylaşma sözleşmesi şeklinde gerçekleşebilir. İster elden paylaşma şeklinde olsun, ister paylaşma sözleşmesi şeklinde olsun, mirasçılarının ortak kararıyla yapılan bir paylaşma bütün mirasçılar için bağlayıcıdır. Paylaşmanın tamamlanması ile miras ortaklığı sona erer ve her mirasçı kendi miras payına düşen mallar üzerinde hak sahibi olur⁴⁵⁷.

Mirasçılar, mirasın paylaşılması konusunda oybirliği ile bir anlaşmaya varmadan mirasçılardan biri paylaşma talebinde bulunursa, bu taleple karşılaşan diğer mirasçılar talepte bulunan mirasçının payını terekeden ayırarak ona verebilecekleri gibi, kendi paylarını da ayırarak terekenin tümünden paylaşılmasını sağlayabilirler. Paylaşma talebinin diğer mirasçılar tarafından reddolunması hâlinde ise, talepte bulunan mirasçı, dava yoluna başvurarak terekenin paylaşılmasını sağlayabilir⁴⁵⁸.

Bir ya da birden fazla mirasçı tarafından açılan mirasın paylaşılması davasında paylaşma istemine uymayan diğer tüm mirasçılarının davalı olarak

---

⁴⁵³ Oğuzman, 1991, s. 374.

⁴⁵⁴ Kocayusufpaşaoğlu, 1987, s. 680; İmre, Erman, 2013, s. 461.

⁴⁵⁵ Oğuzman, 1991, s. 374, dn. 255; İmre, Erman, 2013, s. 461.

⁴⁵⁶ Serozan, Engin, 2014, s. 659.

⁴⁵⁷ Öztan, 2012, s. 456.

⁴⁵⁸ İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 544.

gösterilmesi gerekir⁴⁵⁹. Mirasçılardan tümü davacı ya da davalı olarak bu davanın tarafı olur, hiçbir mirasçı davanın dışında bırakılmaz⁴⁶⁰. Buna karşılık, vasiyet alacaklıları, vasiyeti yerine getirme görevlisi, tereke yöneticisi, miras ortaklığı temsilcisi gibi mirasçılık sıfatı bulunmayan kişiler paylaşma davasında taraf olamaz⁴⁶¹. Türk Medenî Kanunu m. 576/II ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 4/I. b'ye göre paylaşma davası, mirasbırakanın son yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesinde açılır.

Genel olarak kabul edilen görüşe göre; paylaşma davası sonucunda oluşturulan payların hangi mirasçılara tahsis edildiğine ilişkin verilen kararlar, bu mirasçılar kendilerine tahsis edilen şeylere derhal sahip olur. Yani hâkimin verdiği paylaşım kararı aynî etkiye sahiptir ve söz konusu şeylerin mirasçılara geçebilmesi için ayrıca bir tasarruf işlemi yapılmasına gerek yoktur⁴⁶². Bu karardan sonra kendisine tahsis edilen malı elde etmek isteyen mirasçı, bu durumda ifa davası değil, taşınırlarda istihkak davası, taşınmazlarda ise yolsuz tescilin düzeltilmesi davası açabilir⁴⁶³.

3.1.2.1.5. Paylaşmayı geciktiren sebepler

Genel Olarak

Mirasçılardan her biri paylaşmayı talep etmek suretiyle ortaklığa son verme imkânına sahip olmakla birlikte onların bu yetkilerini sınırlayan durumlar da vardır. TMK m. 642/I'de bahsedildiği üzere, mirasçılar sözleşme veya kanun gereğince ortaklığı belirli bir süre devam ettirmekle yükümlü olabilir. TMK m. 642/III'e göre ise paylaşmanın derhâl yapılması, paylaşım konusu malın ya da terekenin değerinde önemli ölçüde azalmaya neden olacaksa hâkim paylaşmayı erteleyebilir. Ayrıca mirasbırakan da, sağlığında yapmış olduğu bir ölüme bağlı tasarruf ile paylaşmanın belli bir süre gerçekleştirilmemesini öngörmüş olabilir.

⁴⁵⁹ Dural, Öz, 2015, s. 481; Kocayusufpaşoğlu, 1987, s. 690; İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 545.

⁴⁶⁰ Serozan, Engin, 2014, s. 662.

⁴⁶¹ İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 544.

⁴⁶² Serozan, Engin, 2015, s. 662; Dural, Öz, 2015, s. 467; Öztan, 2012, s. 460.

⁴⁶³ Dural, Öz, 2015, s. 482; Öztan, 2012, s. 460.

Paylaşmanın Mirasçılarının İradesine Bağlı Olarak Ertelenmesi

Bütün mirasçılarının katılımıyla yapılmış olması kaydıyla, mirasçılarının sözleşme yaparak paylaşmayı ileri bir tarihe atmış olmaları mümkündür. Kanunda böyle bir sözleşme ile öngörülecek azamî sürenin ne olabileceğine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Bir görüşe göre, mirasçılarının kendilerinden katlanmalarının beklenemeyeceği kadar uzun bir süre için böyle bir sözleşmenin yapılması hâlinde, tarafların işlem ehliyetinin kişilik hakkına aykırı düşecek derecede sınırlandırıldığı kabul edilir ve TBK m. 27 uyarınca bu sözleşme kesin olarak hükümsüzdür⁴⁶⁴. Diğer bir görüşe göre ise, TMK m. 380/V'te düzenlenen haklı bir sebebin varlığı hâlinde sözleşmenin feshedilebileceği hükmü, süre belirlenmeden yapılan miras ortaklığının uzatılması sözleşmelerinde de uygulanabilir⁴⁶⁵.

Paylaşmanın Kanun Gereğince Ertelenmesi

Paylaşmanın kanun gereği geciktirilmesinin ilk örneğini TMK m. 643'e göre mirasçılar arasında ceninin bulunması hâli oluşturur. Paylaşmanın geri bırakılması için mirasbırakanın ölümü anında ceninin var olması, yani bu anda çocuğun ana rahmine düşmüş bulunması şarttır⁴⁶⁶. Bu hâlde paylaşma, ceninin doğumuna kadar ertelenir. Bu durum, ortaklığın kanun gereğince kendiliğinden uzaması sonucunu meydana getirmektedir; buna göre herhangi bir mirasçısının başvurusu ve hâkimin takdir yetkisi söz konusu olmaksızın erteleme gerçekleşmektedir⁴⁶⁷. Ancak miras ortaklığında ceninin sağ veya ölü doğması, bazı mirasçılarının miras paylarını etkilemeyecek ise bu mirasçılarının paylarının karşılıklarının verilebileceği kabul edilmektedir. Örneğin, mirasbırakanın mirasçı olarak iki kardeşi ve kendisinden önce ölen kardeşinin iki çocuğu ve yine aynı kardeşinin ana rahminde bir çocuğu olduğu farz edilirse bu ceninin varlığı, mirasbırakanın iki kardeşinin miras paylarını etkilemeyeceği için miras sağ olan iki kardeş ile kendisinden önce ölen kardeşin çocukları arasında üçe bölünerek paylaşılabilir⁴⁶⁸.

⁴⁶⁴ Dural, Öz, 2015, s. 483.

⁴⁶⁵ İmre, Erman, 2013, s. 471; Oğuzman, 1991, s. 377.

⁴⁶⁶ İmre, Erman, 2013, s. 474.

⁴⁶⁷ Aybay, 2002, s. 103; Dural, Öz, 2015, s. 484.

⁴⁶⁸ Gönensay, Birsen, 1963, s. 316

Mirasın paylaşılmasının kanun gereğince geciktirilmesinin ikinci örneğini TMK m. 645 oluşturmaktadır. Bu hükme göre, mirasbırakan ile birlikte yaşayan ve onun tarafından bakılan kimseler, mirasbırakanın ölüm tarihinden itibaren üç aylık bakım ve geçim giderlerini terekeden sağlayabilecekleri için bu süre boyunca mirasın paylaşılamayacağı ve dolayısıyla burada kanundan doğan bir paylaşmanın ertelenmesi sebebinin bulunduğu kabul edilmektedir⁴⁶⁹.

6537 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile TMK m. 659-668 hükümleri yürürlükten kaldırılmadan önce mirasın paylaşılmasının kanun gereği ertelenmesine ilişkin olarak TMK m. 663 ve 664 hükümleri de mevcuttu. TMK m. 663'e göre, mirasçılar arasında ayırt etme gücüne sahip ergin olmayan bir altsoy mirasçısının varlığı durumunda paylaşma bu mirasçının ergin olmasına kadar ertelenebilmekteydi⁴⁷⁰. TMK m. 664/1'e göre ise, kendisine ekonomik bir bütün olarak işletilmekte olan bir tarımsal işletme özgülenen mirasçı, diğer mirasçıların paylarını karşılamak için belirli şartların varlığı hâlinde paylaşmanın ertelenmesini isteyebilmekte idi. Söz konusu Kanun'un yürürlüğe girdiği 15.05.2014 tarihinden önce kurulmuş miras ortaklıkları bakımından bu hükümler, yine kanunî erteleme hükümleri olarak işlev görür.

Paylaşmanın Hâkim Kararıyla Ertelenmesi

Hâkim kararıyla ertelemenin söz konusu olabileceği en önemli durum, TMK m. 642/III'te bahsi geçen "*önemli ölçüde değer azalması*" hâlidir. Örneğin mirasçılara intikal eden bir arazinin yanına kurulacak bir okul, hastane, fabrika vb. gibi nedenlerle değeri artacak ise paylaşmanın ertelenmesi mirasçıların menfaatine olacaktır⁴⁷¹. Paylaşmanın ertelenebilmesi için talepte bulunan mirasçının uğranılabilecek muhtemel zararı kanıtlaması gerekir. Ancak burada bir

⁴⁶⁹ Graham-Siegenthaler, 2012, s. 344.

⁴⁷⁰ TKAKK m. 8/G'de paylaşmanın ertelenmesine ilişkin bir hüküm yer almamakla birlikte, paylaşma davasının devamı süresince tarımsal arazinin yönetimine ilişkin özel bir düzenlemeye yer verilmiştir. Buna göre miras ortaklığında ayırt etme gücüne sahip olmayan küçük bir mirasçı bulunması hâlinde hâkim, yeter gelirlili tarımsal arazilerin yönetimini dava sonuçlanana kadar ehil gördüğü mirasçılardan birine veya üçüncü bir kişiye tedbiren verebilir.

⁴⁷¹ Mamük, D. (2013). Mirasın paylaşılmasında mirasçıların irade özgürlüğü ve bu özgürlüğün sınırları. *ABD*, 2013-2, s. 321.

varsayım söz konusu olduğu için bu durumun kesin delillerle kanıtlanması şart değildir. Hâkim süresiz olarak paylaşmanın ertelenmesine karar veremeyeceği gibi, paylaşımın ertelenmesinde mirasçılarının yararının bulunmaması hâlinde de ertelemeye karar veremez⁴⁷².

Hâkim kararıyla ertelemenin istenebileceği başka bir hâl ise, TMK m. 649/III'te göze çarpmaktadır. Buna göre, bir mirasçının, hâkimden, tereke borçlarının paylaşmadan önce ifasını ya da teminata bağlanmasını talep etmesi üzerine, bu borçlar ifa edilinceye veya bunlar için yeterli teminat verilinceye kadar paylaşma ertelenir⁴⁷³.

Paylaşmanın Mirasbırakanın Ölümüne Bağlı Tasarrufu Sebebiyle Ertelenmesi

Paylaşmanın, sözleşme, kanun hükmü veya hâkimin kararıyla ertelenmesinden başka, mirasbırakanın ölümüne bağlı tasarrufuyla geciktirilmesi de mümkündür. Örneğin mirasbırakan hayatta kalan eşinin intifa hakkı süresince ya da tüm mirasçılarının belirli bir yaşa ulaşmasına kadar miras ortaklığının devam etmesini öngörmüş olabilir. Ancak böyle bir ertelemenin, mirasçılarının saklı paylarının aşılmaması kaydıyla geçerli olabileceği kabul edilmektedir⁴⁷⁴. Bunun yanı sıra, mirasbırakanın paylaşmayı belirli süre geciktiren tasarrufuna rağmen, mirasçılarının tamamı daha önce paylaşımın yapılmasında hemfikirse, paylaşmanın daha önce yapılabileceği de mümkün görülmektedir⁴⁷⁵. Zira mirasçılarının ortak iradesi, mirasbırakanın iradesine üstün tutulur⁴⁷⁶. Genellikle kabul edilen görüşe göre de mirasbırakanın ölümüne bağlı bir tasarrufla miras ortaklığının süresiz olarak devam etmesini öngörmesi hâlinde, bu tasarruf hukuka aykırılık gerekçesiyle hükümsüzdür⁴⁷⁷.

⁴⁷² Özüğür, A. İ. (2001). *Türk miras hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 928.

⁴⁷³ Serozan, Engin, 2014, s. 639; Dural, Öz, 2015, s. 486.

⁴⁷⁴ Schaufelberger, Keller, 2006, s. 684.

⁴⁷⁵ Serozan, Engin, 2014, s. 640.

⁴⁷⁶ İmre, Erman, 2013, s. 472; Mamük, 2013, s. 325

⁴⁷⁷ İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 546; Dural, Öz, 2015, s. 484; Serozan, Engin, 2014, s. 640; İmre, Erman, 2013, s. 473.

3.1.2.1.6. Mirasın paylaşılması hususunda 6537 sayılı Kanunla getirilen değişiklikler

Genel Olarak

Tarımsal arazilerin satış, miras ve benzer yollarla küçülmesini önlemeyi amaçlayan 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nda (TKAKK), 15.05.2014'te yürürlüğe giren 6537 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile bazı önemli değişiklikler yapılmış ve tarımsal arazilerin kullanılması, devredilmesi, miras yolu ile intikal etmesi gibi konularda belirli sınırlamalar getirilmiştir⁴⁷⁸.

6537 sayılı Kanun'un 1. maddesinde belirtildiği gibi bu kanun, esas itibariyle toprağın korunması, geliştirilmesi, tarım arazilerinin sınıflandırılması, asgarî tarımsal arazi ve yeter gelirlî tarımsal arazi büyüklüklerinin belirlenmesi ve bölünmelerinin önlenmesi, tarımsal arazi ve yeter gelirlî tarımsal arazilerin çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak kullanımını sağlayacak usul ve esasları belirlemeyi amaçlamaktadır.

6537 sayılı Kanunla, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nda değişiklikler yapılmasının yanısıra 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun tarımsal işletmelerin paylaşılması ile ilgili olan 659 ile 668 arasındaki maddeleri de yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak 6507 sayılı Kanun'un 8. maddesi ile 5403 sayılı Kanun'a Geçici m. 5 eklenmiştir. Geçici m. 5'e göre, Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihe kadar mirasçılar arasında henüz paylaşımı yapılmamış tarımsal arazilerin devir işlemlerinin Türk Medenî Kanunu hükümlerine tâbi olacağı öngörülmüştür. Aynı maddede, Kanun'un yayımı tarihinden önce mirasçılar arasında tarımsal arazilerin paylaşılmasına ilişkin olarak açılmış ve hâlen devam etmekte olan davalarda da yine Türk Medenî Kanunu hükümlerinin uygulanacağı kabul edilmiştir. Söz konusu hükümler gereğince, 6537 sayılı Kanun'un yürürlüğe

⁴⁷⁸ Bkz. RG. T. 15.05.2014, S. 29001. Daha önceki dönemlerde tarımsal işletmelerin mirasçılara tahsisi hakkında detaylı bilgi için bkz. Zevkliler A. (1970). *Türk miras hukukunda tarımsal işletmelerin tahsisi*. Ankara: Sevinç Matbaası, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları. s. 1 vd.; Çin, H. (1979). *Eski ve yeni Türk hukukunda tarım arazilerinin miras yoluyla intikali*. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, s. 1 vd.

girdiği tarihten önce maliki ölmüş olmakla birlikte mirası paylaşılmamış tarımsal işletmelerin özgülmesinde ve bu amaçla açılmış ve açılacak davalarda Türk Medenî Kanunu 659-668 hükümleri uygulanmaya devam edecektir. 6537 sayılı Kanun'un yayım ve yürürlük tarihi olan 15.05.2014 gününden itibaren açılan miraslarda ise mutlak şekilde yeni sistem uygulanır.

Mirasa Konu Tarımsal Arazilerin Mülkiyetinin Devri Zorunluluğu

Mirasa konu olan tarımsal arazilerin mülkiyetinin devri zorunluluğu TKAKK'da 6537 sayılı kanunla getirilen en büyük değişikliktir. Zira TKAKK'ya eklenen 8/B vd. hükümler ile mirasbırakanın geride birden fazla mirasçısı kalmışsa, mirasçılar tarımsal taşınmazın mülkiyetini, tek bir gerçek veya tüzel kişiliğe ya da tüzel kişiliği bulunmayan bir ortaklığa devretmeye mecbur bırakılmış ve böylece mirasçıların tarımsal taşınmazlar üzerindeki mülkiyet haklarına ciddi bir müdahalede bulunulmuştur⁴⁷⁹. *“Böyle bir düzenleme ile tarımsal arazilerin nesilden nesile aktarma yoluyla yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüğü olarak ifade edilen orandan daha küçük parçalara bölünerek verimsiz cüce işletmeler haline gelmelerinin önlenmesi amaçlanmıştır”*⁴⁸⁰.

6537 sayılı kanun ile yapılan bu değişikliklerle, ekonomik bir bütün hâlinde işletilmekte olan yeter gelirli tarımsal arazinin mirasçılar arasında aynen paylaşılması önlenmiş ve bu nitelikteki arazilerin, mirasçılardan ehil olan isteklisine, ehil mirasçının bulunmaması durumunda ise en yüksek bedeli teklif eden mirasçıya devredilmesi öngörülmüştür⁴⁸¹. Bundan başka söz konusu tarımsal

⁴⁷⁹ Özçelik, Ş. B. (2015). 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nda 6537 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikler ve değerlendirilmesi, *GÜHFD*, C. XIX, S. 1, s. 59.

⁴⁸⁰ Eren, F., Başpınar, V. (2014). *Toprak hukuku*. (Dördüncü Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları, s. 155.

⁴⁸¹ Ehil mirasçı kavramı TKAKK'da tanımlanmamıştır. Söz konusu Kanun'u değiştiren 6537 sayılı Kanun'un gerekçesine göre ehil mirasçı, bilinçli tarım yapabilecek, toprağı en iyi ve verimli şekilde kullanabilecek kişidir. (TBMM, Yasama Dönemi 24, Yasama Yılı 4, Sıra Sayısı 564, s. 10 (<http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss564.pdf>) (ET.: 10.06.2015)). Tarımsal Arazilerin Mülkiyetinin Devrine İlişkin Yönetmelik'in (TAMDİY) *“Tanımlar”* başlıklı 4. maddesinde ise ehil mirasçı, kişisel yetenek ve durumları göz önünde tutulmak suretiyle bu Yönetmelik hükümlerince belirlenen kriterlere uygun sulh hukuk mahkemesi tarafından belirlenen mirasçı veya mirasçıları ifade eder şeklinde tanımlanmıştır. Ehil mirasçıya ilişkin kriterler ise aynı Yönetmeliğin 10. maddesinde sayılmıştır. Buna göre, TAMDİY m. 10 uyarınca ehil mirasçının belirlenmesinde dikkate alınacak ölçütler ve puan değerleri şöyledir:

- a) Geçimini mirasa konu tarım arazilerinden sağlayanlara yirmi puan,
- b) Tarım dışı geliri bulunmayanlara on puan,

arazinin aile malları ortaklığı ya da limited şirket şeklinde işletilmesi veya mirasçılardan hiçbirinin talepte bulunmaması hâlinde, bir bütün olarak üçüncü bir kişiye devredilmesi imkânları getirilmiştir⁴⁸².

Tarımsal arazinin mirasçılardan hiçbirinin ya da bazılarının ortak olmadığı bir aile malları ortaklığına veya limited şirkete devredilip devredilemeyeceği hususu tartışmalıdır. Bir görüş, kanunun 8/C maddesinde tarımsal arazinin üçüncü kişilere devri mümkün kabul edildiği için, bu hükme kıyasen, mirasçıların ortağı olmadığı bir aile malları ortaklığı ya da limited şirkete devredilmesine de bir engel bulunmadığını kabul etmektedir⁴⁸³. Diğer bir görüşe göre ise kurulacak bir limited şirkette bütün mirasçılar, miras payları oranında hak sahibi olacakları için mirasçılardan bazılarının pay sahibi olmadığı bir limited şirkete tarımsal arazinin devredilmesi mümkün değildir⁴⁸⁴.

Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 8/B ile 8/H arasındaki hükümleri incelendiğinde mirasa konu olan tarımsal arazinin mülkiyetinin sözü edildiği şekilde devrinin esas itibarıyla iki şekilde gerçekleşebileceği görülmektedir. Buna göre mirasa konu olan tarımsal arazinin devri esasen mirasçıların anlaşmasına uygun gerçekleşir. Eğer bu şekilde bir devir gerçekleşemiyorsa devir mahkeme kararıyla gerçekleşir.

-
- c) Eşi fiilen tarımsal faaliyette bulunanlara on puan,
  - ç) Tarımsal arazileri işleyebilecek mesleki bilgi ve beceriye sahip olanlara on puan,
  - d) Mirasa konu arazilerin bulunduğu ilçe sınırları içinde altı yıla kadar ikamet edenlere beş puan, altı yıl ve daha uzun süre ikamet edenlere on puan,
  - e) Herhangi bir sosyal güvencesi olmayanlara on puan,
  - f) Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) kapsamında tarım sigortası olanlara beş puan,
  - g) Bakanlığın mevcut kayıt sistemlerine kayıtlılık süreleri altı yıla kadar olanlara beş puan, altı yıl ve daha uzun süre olanlara on puan,
  - ğ) Tarımsal örgütlere kayıtlılık süreleri altı yıla kadar olanlara iki puan, altı yıl ve daha uzun süre olanlara beş puan,
  - h) Tarım alet ve donanımlarına sahip olanlara beş puan,
  - ı) Kadın olanlara beş puan verilir.

Bu kıstaslar dikkate alınarak yapılan hesaplama sonucunda elli puan ve yukarısına sahip olan mirasçı veya mirasçılar ehil mirasçı olarak kabul edilir.

⁴⁸² 6537 sayılı Kanun m. 8/I, f. 2'de mirasçıların bir limited şirket kurarak tarımsal arazileri işletecek olmaları hâlinde Türk Ticaret Kanunu'nda yer alan limited şirket kurulmasına ilişkin sermaye ve diğer şartların aranmayacağı kabul edilmiştir. Zira limited şirkete devir opsiyonunun anlamı, mirasçıların kuracakları limited şirkete bu taşınmazı sermaye olarak koymalarıdır. Bkz. Dural, Öz, 2015, s. 512.

⁴⁸³ Özçelik, 2015, s. 59.

⁴⁸⁴ Eren, Başpınar, 2014, s. 178.

Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 8/B maddesi gereğince, mirasçılar arasında anlaşma sağlanması hâlinde, terekede yer alan yeter geliri tarımsal arazinin mülkiyetinin devri işlemleri mirasın açılmasından itibaren bir yıl içinde tamamlanır. Mirasçıların bu şekilde bir anlaşmaya varamamaları hâlinde ise mirasçılardan her biri aynı kanunun 8/C maddesine göre yetkili sulh hukuk mahkemesi nezdinde dava açabilir.

Bir yıllık süre içerisinde tarımsal arazinin devri gerçekleşmemişse, bu durumdan haberdar olan kamu kurum veya kuruluşları ile finans kurumları Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına derhal bildirimde bulunur. Bunun üzerine Bakanlık, bu kanun hükümlerinin uygulanması için mirasçılara üç ay süre verir. Verilen üç aylık sürede de devir gerçekleşmemişse, mirasçılar veya Bakanlık tarafından sulh hukuk mahkemesi nezdinde dava açılarak söz konusu tarımsal arazinin devrinin ehil mirasçıya, ehil mirasçının bulunmaması hâlinde en yüksek teklifi veren istekli mirasçıya yapılması istenebilir. İstekli mirasçının da bulunmaması durumunda tarımsal arazinin üçüncü kişilere satılması söz konusu olabilir (TKAKK m. 8/Ç).

Tarım işletmelerinin bir bütün olarak ehil olan tek bir mirasçıya tahsisi, bu işletmeler yönünden aynen taksim ilkesini ortadan kaldırırsa da diğer mirasçıların terekeden değer olarak eşit pay almaları ilkesini ortadan kaldırmamıştır⁴⁸⁵. TKAKK m. 8/D'ye göre, sulh hukuk hâkimi, mülkiyetin devrini uygun bulduğu takdirde, bu mirasçıya, diğer mirasçılarının miras paylarının bedelini mahkeme veznesine depo etmek üzere altı aya kadar süre verir. Fakat bedeli depo edecek mirasçının talep etmesi hâlinde, altı aylık ek bir süre daha verilebilir. Belirlenen süreler içerisinde bedelin depo edilmemesi hâlinde, tarımsal işletmeyi devralmak isteyen başka bir mirasçı varsa tarımsal arazinin ona devredilmesi için aynı usuller takip edilir. Buna karşılık, devir konusunda istekli başka bir mirasçı yoksa sulh hukuk hâkimi, söz konusu tarımsal arazinin açık artırmayla satılmasına karar verir.

---

⁴⁸⁵ Eren, Başpınar, 2014, s. 187.

3.1.2.2. Paylı mülkiyete dönüştürme

Mirasçılar arasında kanun gereği doğmuş bulunan elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesi mümkündür. Bunun için mirasçıların oybirliği ile karar almaları gerekir⁴⁸⁶. Bununla beraber TMK m. 644'te mirasçılardan yalnızca birinin de paylı mülkiyete çevrilmesini talep edebilmesine imkân tanınmıştır⁴⁸⁷.

Türk Medenî Kanunu'nun 644. maddesine göre, mirasçılar, terekenin tamamının ya da terekede yer alan bir ya da birkaç mal üzerindeki hakkın paylı mülkiyete dönüştürülmesini talep edebilir. Bu durumda, yalnızca bu mallar üzerindeki elbirliği mülkiyeti yerini paylı mülkiyete bırakır ve miras ortaklığı kalan tereke malları ve diğer tereke unsurları üzerinde devam eder. Şöyle ki, miras ortaklığını sona erdirecek olan hâl, tüm tereke hakkında elbirliğiyle mülkiyetin paylı mülkiyete dönüştürülmesinin talep edilmesi ve hâkimin de bu doğrultuda karar vermesidir⁴⁸⁸.

Kuşkusuz terekedeki mallar dışındaki haklar üzerinde elbirliğiyle mülkiyet değil, elbirliği ile hak sahipliği söz konusudur ve paylı mülkiyete dönüştürülme hâlinde bu haklar için de kıyasen paylı mülkiyet hükümlerinin uygulanacağı bir paylı hak sahipliği söz konusu olur⁴⁸⁹. Bu durum, TMK m. 644/III'te terekeye dâhil mülkiyet dışındaki hakların ve alacakların da talep üzerine aynı dönüşüme tâbi tutulacağı düzenlenerek ifade edilmeye çalışılmıştır. Dolayısıyla içerisinde yer alan mallar, haklar ve alacaklar dâhil tüm tereke üzerindeki mirasçılık haklarının dönüşümü ifade edilirken daha kapsayıcı bir terim olan "*elbirliği hâlinde hak*

⁴⁸⁶ Ayan, 2009, Miras, s. 252; Öztan, 2012, s. 428.

⁴⁸⁷ 14.11.1990 tarihinde kabul edilip 23.11.1990 tarihinde yürürlüğe giren 3678 sayılı Kanun ile, eski Medenî Kanun'a 584/a maddesi eklenerek mirasçılar arasındaki elbirliği mülkiyetinin mirasçılardan birinin talebiyle paylı mülkiyete dönüştürülmesi imkânı sağlanmıştır. Daha sonra yürürlüğe giren Türk Medenî Kanunu m. 644'te aynı hüküm korunmuştur. Değişiklikten önce mirasçılar arasındaki elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesi ancak tüm mirasçıların oybirliği ile karar vermeleri hâlinde mümkün olabilmekteydi. Bkz. İmre, Erman, 2013, s. 466; Kocayusufpaşaoğlu, N. (1991). *Miras hukuku 2. ve 3. basılara ek kitap*. İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 57; Hatemi, 2014, s. 144. Getirilen bu imkândan yalnız 23.11.1990 tarihinden itibaren gerçekleşen miras intikallerinde değil, 23.11.1990'dan önce mirasın intikal etmesine rağmen miras ortaklığının o tarihten bu yana devam ettiği durumlarda da yararlanılabileceği kabul edilmektedir. Bkz. Oğuzman, 1991, s. 26; Kocayusufpaşaoğlu, 1991, Ek Kitap, s. 58.

⁴⁸⁸ Dural, Öz, 2015, s. 466; Ayan, 2009, Miras, s. 252.

⁴⁸⁹ Dural, Öz, 2015, s. 466.

sahipliğinin paylı hak sahipliğine dönüştürülmesi” ifadesinin tercih edilmesi daha doğru olurdu⁴⁹⁰.

Mirasçılardan birinin terekenin paylı mülkiyete çevrilmesi istemi ile mahkemeye başvurması üzerine TMK m. 644/I'e göre hâkim, diğer mirasçılara tebligatta bulunur ve onları belirleyeceği süre içerisinde varsa itirazlarını bildirmeye davet eder. TMK m. 644/II'ye göre hâkimin belirlediği süre içerisinde mirasçılardan herhangi biri elbirliği mülkiyetinin devamını haklı kılacak bir itiraz ileri sürerek veya paylaşma davası açarak elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüşmesini engelleyebilir. Çekişmesiz yargı şeklinde gerçekleşen bu davada eğer belirlenen süre içerisinde itiraz edilmez veya yapılan itiraz elbirliği hâlindeki mülkiyetin devamını haklı kılacak nitelikte olmazsa ya da bu süre içerisinde mirasçılardan biri tarafından paylaşma davası açılmamışsa, hâkim, tereke üzerindeki elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesine karar verir⁴⁹¹.

Hangi hâllerde elbirliğiyle hak sahipliğinin devamını talep etmenin haklı sayılacağı TMK m. 644'te belirtilmemiştir. Doktrinde mirasçılar arasında elbirliği hâlinde mülkiyetin belirli bir süre devam edeceğine ilişkin sözleşme bulunması, paylı mülkiyete dönüşmenin bir kısım tereke malları hakkında istenmiş olup, geri kalan tereke mallarının mirasbırakanın borçlarını karşılamaya yeterli olmaması hâlleri haklı sebep olarak sayılmaktadır⁴⁹². Mirasçılardan birinin verilen süre içerisinde paylaşma davası açması ise paylı mülkiyete dönüştürme talebini başlıbaşına etkisiz kılar. Ancak, terekeye dâhil bir veya birkaç malın paylı mülkiyete dönüştürülmesi talep edilmiş olsa dahi, açılacak paylaşma davasının tüm terekeyi kapsamaması gerekir. Çünkü miras hukuku siteminde, oybirliği sağlanamadığı takdirde ancak terekenin tümünün paylaşılmasının talep ve dava edilebileceği kabul edilmektedir⁴⁹³.

Hâkimin paylı mülkiyete dönüştürme kararı kurucu nitelikte olup derhal sonuç doğurur. Buna göre hâkimin kararı ile birlikte, karara konu olan taşınmaz ve taşınır

⁴⁹⁰ Dural, Öz, 2015, s. 466.

⁴⁹¹ İmre, Erman, 2013, s. 466-467.

⁴⁹² İmre, Erman, 2013, s. 467; Öztan, 2012, s. 429; Dural, Öz, 2015, s. 466.

⁴⁹³ İmre, Erman, 2013, s. 467.

mallar üzerinde mirasçılarının payları oranında paylı mülkiyet kurulmuş olur. Bu şekilde paylı mülkiyete dönüşen tereke mallarının artık mirasçılar arasında paylaşılması da söz konusu olmaz. Paylı maliklerin hak, yetki ve yükümlülükleri, paylı mülkiyete dönüştürülen malların yönetilmesi ve bu mallar üzerinde paylı mülkiyetin sona erdirilmesi, paylı mülkiyeti düzenleyen TMK m. 688 vd. hükümlerine göre olur. Örneğin paylı mülkiyete dönüştürülmüş bir tereke malının paylaşılması artık TMK m. 642 hükmüne göre değil, TMK m. 699 hükmüne göre olur ve paydaşlığın giderilmesi (izale-i şüyu) davası açılarak paylı mülkiyete son verilebilir⁴⁹⁴.

3.1.2.3. Kat mülkiyetine geçme

Kat Mülkiyeti Kanunu m. 10/IV'te, kat mülkiyetine konu olmaya elverişli bir taşınmaz üzerindeki elbirliği mülkiyetinin sona erdirilmesi için açılan bir paylaşma davasında, mirasçılardan birinin talebi hâlinde kat mülkiyeti kurulup her bir mirasçıya bağımsız bir bölüm tahsis edilerek paylaşmanın yapılacağı öngörülmüştür⁴⁹⁵. Böyle bir taleple karşılaşan hâkim, söz konusu taşınmazın kat mülkiyetine çevrilmesi ve payların denkleştirilmesi suretiyle bağımsız bölümlerin mirasçılara ayrı ayrı tahsis edilmesi yönünde karar verir (KMK m. 10/V). Kararda her bağımsız bölüme isabet edecek arsa payı ayrıca gösterilir. Bağımsız bölümlerin nasıl tahsis edileceği konusunda anlaşma sağlanmazsa kur'a yöntemine başvurulabilir⁴⁹⁶.

Görüldüğü gibi mirasçılarının terekede yer alan taşınmaz veya taşınmazlarda kat mülkiyetine geçmeleri sebebiyle miras ortaklığının sona erdirilmesi özü itibariyle mirasın paylaşılması ile sona ermedir. Ancak kat mülkiyeti kurulup mirasçılara bağımsız bölümler özgülendiğinde, ortak yerlerde mirasçılarının paylı mülkiyet ilişkisine girmelerine de yol açılmış olmaktadır⁴⁹⁷.

⁴⁹⁴ Dural, Öz, 2015, s. 467.

⁴⁹⁵ Burada binanın bakımlı veya bakımsız olması önem taşımaz. Önemli olan husus, tamamlanmış durumdaki binanın betonarme (kârgir-karkas) olması ve her mirasçıya tahsis edilebilecek bağımsız bir bölümün bulunmasıdır. Bkz. Ayan, 2009, Miras, s. 253.

⁴⁹⁶ Öztan, 2012, s. 429; Ayan, 2009, Miras, s. 253; Y. 6. HD, T. 29.1.1987, E. 1986/12022, K. 1987/754 (YKD., C. XIII, S. 17, 1987, s. 1014-1015).

⁴⁹⁷ Dural, Öz, 2015, s. 506.

Belirtmek gerekir ki, terekede yalnızca kat mülkiyetine konu olmaya elverişli taşınmazların bulunması ve bu taşınmazların kat mülkiyetine geçirilmesi sonucunda miras ortaklığı sona erer. Terekede kat mülkiyete geçirilmesi istenen taşınmazlardan başka malların, hakların ya da alacakların da bulunması hâlinde miras ortaklığı sona ermeyip, diğer tereke değerleri üzerinde miras ortaklığı ve elbirliği hâlinde hak sahipliği devam eder.

3.1.2.4. Miras ortaklığının başka bir ortaklığa dönüşmesi

Mirasçılarının tümü anlaşarak miras ortaklığını başka bir ortaklık tipine dönüştürebilirler. Miras ortaklığının yerine geçmek üzere kurulan bu ortaklık, aile malları ortaklığı, adi ortaklık veya kollektif şirket gibi bir ticaret şirketi olabilir⁴⁹⁸.

Miras ortaklığının mirasçılarının ortak kararıyla başka bir ortaklığa dönüştürülmesi durumunda miras ortaklığı sona erer ve kurulan yeni ortaklık bu ortaklığı düzenleyen hükümlere tâbi olur. Buna göre bu ortaklıkların kuruluşları, işlemleri ve sona ermeleri bakımından miras hukuku kuralları yerine her ortaklığın ilgili olduğu kanunun hükümleri uygulanır⁴⁹⁹. Bu itibarla adi ortaklık hakkında Türk Borçlar Kanunu'nun, aile malları ortaklığı hakkında Türk Medenî Kanunu'nun ve kollektif şirket hakkında Türk Ticaret Kanunu'nun ilgili hükümleri uygulanır.

Türk Medenî Kanunu'nun 620. maddesi ve devamındaki hükümler gereğince göre adi ortaklık herhangi bir şekle bağlı olmadan ve zımnî olarak kurulabilmektedir. Buna ek olarak, adi ortaklığın kurulabilmesi için amaç bakımından herhangi bir sınırlandırma söz konusu olmadığı gibi, kanun tarafından belirlenen asgarî bir sermaye miktarı da yoktur⁵⁰⁰. Dolayısıyla bir miras ortaklığının adi ortaklığa mı dönüştürülmek istendiği, yoksa miras ortaklığı olarak mı devam ettirilmek istendiğinin tespit edilmesi zorlaşmaktadır. Miras ortaklığının adi ortaklığa dönüştüğünün iddia edildiği durumlarda mirasçılarının gerçekten miras ortaklığının sona erdirilmesini isteyip istemediklerinin yorum yoluyla tespit edilmesi

⁴⁹⁸ Öztan, 2012, s. 429; Antalya, 2009, s. 429; Kocayusufoşaoğlu, 1987, s. 679; İmre, Erman, 2013, s. 468.

⁴⁹⁹ Öztan, 2012, s. 429; Kocayusufoşaoğlu, 1987, s. 679; İmre, Erman, 2013, s. 468.

⁵⁰⁰ Barlas, N. (2012). *Adi ortaklık temeline dayalı sözleşme ilişkileri*. (Üçüncü Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 7.

gerekir. Tereke mallarının paylaştırılmamış olarak beklendiği durumlarda, miras ortaklığının devam ettirmek istendiği karine olarak kabul edilmektedir. Miras ortaklığının adi ortaklığa dönüştüğünü iddia eden kimsenin, bu iddiasını ispat etmesi gerekir⁵⁰¹.

Ayrıca, 6537 sayılı Kanunla getirilen değişiklikler kapsamında ifade edildiği üzere terekede yeter gelirli tarımsal arazinin bulunması hâlinde, mirasçılardan, bu araziye sözü edilen kanuna uygun olarak devretme zorunluluğu vardır. Bu doğrultuda mirasçılar devrin, TMK m. 373 ve devamı maddelerine göre kuracakları aile malları ortaklığına veya kazanç paylı aile malları ortaklığına yapılmasını isteyebilecekleri gibi, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kuracakları bir limited şirkete yapılmasını da isteyebilir. Böyle bir durumda terekede yeter gelirli tarımsal araziden başka bir malvarlığı değeri yoksa mirasçılar tarafından oluşturulan aile malları ortaklığına veya limited şirkete devrin gerçekleşmesiyle miras ortaklığı da sona erer. TKAKK m. 8/J'ye göre, tarımsal arazinin işletilmesi amacıyla kurulan aile malları veya kazanç paylı aile malları ortaklığının ya da limited şirketin; herhangi bir sebeple sona ermesi ve tasfiye edilmesi hâlinde, bu ortaklıklara veya limited şirkete ait tarımsal araziler, yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüklerinin altında kalacak şekilde bölünemezler.

3.1.2.5. Terekenin tek bir mirasçı üzerinde toplanması

Miras açıldığında birden fazla mirasçı bulunmasına rağmen, sonradan mirasçılık sıfatının tek bir kişide toplanması sebebiyle miras ortaklığı sona erebilir. Örneğin iki çocuğundan başka kimsesi bulunmayan mirasbırakanın çocuklarından birinin mirası reddetmesi hâlinde diğer çocuk tek başına mirasçı olur ve reddin etkisi geçmişe etkili olduğu için de miras ortaklığı hiç kurulmamış gibi sayılır⁵⁰².

Miras ortaklığı devam ederken mirasçılardan birinin ölmesi durumunda kural olarak miras ortaklığı sona ermez. Ölen mirasçının yerini varsa kendi mirasçısı alır ve miras ortaklığı diğer mirasçılarla ölenin mirasçısı arasında devam eder. Şüphesiz ölenin birden fazla mirasçısı olması hâlinde onlar arasında da kendi

⁵⁰¹ Beusch-Liggenstorfer, Wehinger, 2011, s. 864.

⁵⁰² Kocayusufpaşaoğlu, 1987, s. 679.

mirasbırakanlarının terekesi açısından yeni bir miras ortaklığı kurulmuş olur⁵⁰³. Söz konusu durumda miras ortaklığı münasebetlerinin iç içe geçmesi söz konusudur⁵⁰⁴. Ancak bazı durumlarda mirasçılardan birinin ölmesi ile miras ortaklığı sona erebilmektedir. Örneğin iki çocuğundan başka mirasçısı olmayan mirasbırakanın çocuklarından biri ölür ve geride tek mirasçısı olarak kardeşi kalır ise miras ortaklığı kendiliğinden ortadan kalkar⁵⁰⁵.

Miras payının devri ile ilgili bölümde ifade edildiği üzere, mirasçılardan birinin miras payını üçüncü bir kişiye devretmesi hâlinde bu devir aynî etkili değildir; dolayısıyla devralan mirasçılık sıfatını kazanamayacağı için miras ortaklığına dâhil olmaz. Devreden ise mirasçılık sıfatını kaybetmeyeceği için miras ortaklığından da çıkmış olmaz. Miras payının diğer mirasçılardan birine devri hâlinde ise bu devir aynî etkilidir ve devreden miras payının tümünü devretmişse miras ortaklığından da çıkar⁵⁰⁶. Bu sebeple miras payının mirasçılardan birine devredildiği ve devredilen mirasçıdan başka mirasçının bulunmadığı hâllerde miras ortaklığı yine kendiliğinden sona erer.

3.1.2.6. Terekede hiçbir aktif değer kalmaması

Miras açıldıktan sonra belli olayların gerçekleşmesi sonucu terekede artı bir değer kalmaması söz konusu olabilir. Böyle bir durumda miras ortaklığı sona erer⁵⁰⁷. Bu duruma örnek olarak mirasbırakanın borçlarının mirasın paylaşılmasından önce ödenmesi sonucunda terekede hiçbir aktif değer kalmaması gösterilebilir⁵⁰⁸.

⁵⁰³ Ayan, 2009, Miras, s. 253; Ayiter, Kılıçoğlu, 1993, s. 272.

⁵⁰⁴ Ayiter, Kılıçoğlu, 1993, s. 272.

⁵⁰⁵ Kocayusufpaşaoğlu, 1987, s. 679.

⁵⁰⁶ Ayan, 2009, Miras, s. 251.

⁵⁰⁷ Antalya, 2009, s. 428-429; Kocayusufpaşaoğlu, 1987, s. 679.

⁵⁰⁸ Kocayusufpaşaoğlu, 1987, s. 679.

3.2. Mirasın Paylaşılmasından Sonraki İlişkiler

3.2.1. Mirasçılarının birbirlerine karşı sorumlulukları

Mirasın paylaşılmasından sonra mirasçılarının birbirleriyle olan ilişkileri TMK m. 679'da "*mirasçılarının birbirlerine karşı sorumlulukları*" kenar başlığı altında "*tereke malları bakımından*" ve "*tereke alacakları bakımından*" olmak üzere iki ayrı fıkrada düzenlenmiştir.

3.2.1.1. Tereke malları bakımından sorumlulukları

Türk Medenî Kanunu m. 679/l' göre, paylaşmanın tamamlanmasından sonra, mirasçılardan her birinin payına düşen mallar için diğer mirasçılar, satış sözleşmesi hükümlerine göre sorumludur. Burada, paylaşma sonucu her bir mirasçıya düşen malların ayıplı çıkmasından veya üçüncü kişiler tarafından zaptından dolayı, diğer mirasçılarının söz konusu mirasçıya karşı satış sözleşmesindeki ayıba ve zapta karşı tekeffül hükümlerine göre sorumlu tutulacağı ifade edildiği kabul edilmektedir⁵⁰⁹. Örneğin, paylaşma sonucunda mirasçılardan birine kalan mal, iki ay sonra gerçek sahibi tarafından mirasçının elinden alınmışsa veya bozulmuşsa, bu mirasçı, satış sözleşmesinin alıcısı gibi davranarak üzerine düşen külfetleri yerine getirdikten sonra, ayıptan ve zapttan dolayı diğer mirasçılara başvurabilir⁵¹⁰.

Türk Medenî Kanunu m. 679/l'de satış sözleşmesindeki ayıba ve zapta karşı tekeffül hükümlerine yapılan yollamadan, sadece miras paylaşımının niteliğine uygun düşen hükümlerinin uygulanacağı anlaşılmalıdır⁵¹¹. Örneğin, mirasçıya özgüleme sırasında kendisince bilinen ayıptan, diğer mirasçılarının sorumlu olmaması (TBK m. 222), özgülemeden sonra malları muayene ve ihbar

⁵⁰⁹ Kocayusufoğlu, 1987, s. 732; Dural, Öz, 2015, s. 523; İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 587; Serozan, Engin, 2014, s. 663. Yargıtay uygulamasında da aynı görüş benimsenmektedir. Bkz. YHGK, T. 21.02.1990, E. 1989/16-575, K. 1990/99 (YKD, Mayıs 1990, S. 5, s. 634-636).

⁵¹⁰ Serozan, Engin, s. 663.

⁵¹¹ Dural, Öz, 2015, s. 523. Satım sözleşmesinde ayıba ve zapta karşı tekeffül hakkında detaylı bilgi için bkz. Yavuz, C. (2014). *Türk borçlar hukuku özel hükümler*. (Onuncu Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık, s. 109 vd.; Aral, F., Ayrancı H. (2014). *Borçlar hukuku özel borç ilişkileri*. (Onuncu Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları s. 109 vd.; Eren, F. (2014). *Borçlar hukuku özel hükümler*. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 107 vd.

yükümlülüğü (TBK m. 223), ağır kusurla bozuk mal özgülenmesinde, vaktinde bildirim mecburiyetinin olmaması (TBK m. 225), ayıba karşı tekeffülden doğan taleplerin 2 yıllık zamanaşımına tâbi olması (TBK m. 231), zapt hâlinde davayı diğer mirasçılara ihbar yükümü ve diğer mirasçılara üçüncü kişinin açtığı dava zamanında bildirilseydi elde edilecek sonuç kadar sorumluluğun azalması kuralı (TBK m. 215/III), özgülenen taşınmazın yüzölçümünün eksik çıkması üzerine yapılacaklara ilişkin hükümler (TBK m. 244), mirasçılarının sorumluluğuna uygulanabilecek hükümlerdir. Buna karşın, mirasın paylaşılmasına uymayan hükümler mirasçılar için uygulanmaz. Örneğin, ayıp sebebiyle sözleşmeden dönme ve ayıplı maldaki değer düşüklüğü oranında bedel indirimi (TBK m. 227) gibi talepler miras paylaşımının mahiyetiyle bağdaşmaz⁵¹².

Ayıba ve zapta karşı tekeffül hükümlerine dayanarak diğer mirasçılara başvuran mirasçı, talep edeceği tazminat miktarından, kendi miras payını çıkarmak zorundadır. Aksi takdirde paylaşma adil olmaktan çıkar⁵¹³. Örneğin, mirasbırakan öldüğünde geride üç milyonluk bir serveti ve üç çocuğu kalmıştır. Paylaşımında en büyük çocuğa özgülenen mallardan biri olan ve altı yüz bin lira değer biçilen tablo sahte ve çalıntı çıkmıştır. Bu durumda kendisine böyle bir tablo özgülenmiş olan mirasçı diğer mirasçılar olan kardeşlerinden üç yüzer bin lira değil, de ancak iki yüzer bin lira talep edebilir. Çünkü kendisi de miras payı oranında ayıp ve zapt riskini üstlenmek zorundadır⁵¹⁴.

3.2.1.2. Tereke alacakları bakımından sorumlulukları

Türk Medenî Kanunu m. 679/II'de tereke alacakları konusunda özel bir sorumluluk rejimi benimsenmiştir. Buna göre, mirasçılar, paylaştıkları tereke alacaklarının varlığını birbirlerine garanti etmiş sayıldıkları gibi, borsaya kayıtlı kıymetli evrak dışında, borçluların ödeme güçlerini de temin etmiş ve bu hususta adi kefil gibi sorumlu sayılmışlardır⁵¹⁵. Dolayısıyla payına tereke alacağı düşen

⁵¹² Dural, Öz, 2015, s. 523.

⁵¹³ Dural, Öz, 2015, s. 523, 524.

⁵¹⁴ Serozan, Engin, 2014, s. 663.

⁵¹⁵ Kefilin sorumluluğuna ilişkin detaylı bilgi için bkz. Aral, Ayrancı, 2014, s. 477 vd.; Eren, 2014, Borçlar Özel, s. 771 vd.; Yavuz, 2014, s. 1443.

mirasçıya karşı diğer mirasçılar, hem bu alacağın paylaşımındaki kıymetinin mevcudiyetinden, hem de borçlunun ödeme kabiliyetinden sorumludur⁵¹⁶.

Hem tereke malları hem de tereke alacakları bakımından öngörülen mirasçıların garanti yükümlülüğündeki amaç, mirasçılar arasında yapılan paylaşımın eşitliğini sonuna kadar korumaktır. Dolayısıyla bu garanti istemini hak sahibi mirasçının diğer tüm mirasçılara yöneltmesi gerekir⁵¹⁷.

Tereke alacaklarının mirasçılar tarafından garanti edilmesine ilişkin olan TMK m. 679/II hükmü, TBK m. 191'den ayrılarak mirasçılarının durumunu, tereke alacağını devralan mirasçıya karşı ağırlaştırmıştır⁵¹⁸. Zira TBK m. 191'e göre alacağını temlik eden, ivazsız temliklerde alacağın varlığından bile sorumlu değilken, ivazlı temliklerde hem alacağın varlığından, hem de borçlunun ödeme gücünden sorumlu tutulmuştur.

Türk Medenî Kanunu m. 679/II gereğince, kendi payına düşen bir alacak hakkının geçersiz veya sona ermiş bulunduğunu gören mirasçı, diğer mirasçılardan, payları oranında bu zararın karşılanmasını isteyebilir. Bundan başka, kendisine özgülenen alacak hakkı geçersiz veya sona ermiş olmamasına rağmen borçlunun ödeme güçsüzlüğü sebebiyle alacağını tam olarak tahsil edemeyen mirasçı, tahsil edemediği alacak miktarı için de diğer mirasçılara başvurabilecektir. Ancak kendisine intikal eden alacağın ortadan kalkmasına, mirasçı bizzat sebep olmuşsa elde edemediği alacak için diğer mirasçılara başvuramaz⁵¹⁹.

Tıpkı paylaşma sonucu özgülenen malların ayıplı çıkması veya zaptedilmesinde olduğu gibi, paylaşma sonucu özgülenen alacakların tahsil edilememesi durumunda da diğer mirasçılara başvuran mirasçı, bu alacak

⁵¹⁶ İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 587; Serozan, Engin, 2014, s. 663.

⁵¹⁷ Serozan, Engin, 2014, s. 663.

⁵¹⁸ İnan, Ertaş, Albaş, 2012, s. 587; Dural, Öz, 2015, s. 525; Kocayusufpaşaoğlu, 1987, s. 732.

⁵¹⁹ Dural, Öz, 2015, s. 525.

hakkının tamamını değil, kendi miras payı oranında indirim yaptıktan sonra kalan miktarı diğer mirasçılardan talep edebilir⁵²⁰.

Mirasçılardan birbirlerine karşı kanundan doğan bu garanti ve kefalet borçları, borsaya kayıtlı kıymetli evrak hakkında geçerli değildir. Çünkü TMK m. 679'da borsaya kayıtlı kıymetli evrakın tahsil edilememesi hâlinde mirasçılardan birbirlerine karşı sorumlu olacağı kabul edilmemiştir. Borsaya kayıtlı kıymetli evrak için getirilen bu istisnanın sebebi, kendisine böyle bir kıymetli evrak özgülenmiş olan mirasçının onu derhal satıp zararı önleme imkânının mevcut sayılmasına dayandırılmaktadır⁵²¹.

Mirasçılardan kanundan doğan garanti ve kefalet sorumluluğu TMK m. 679/III'te özel bir zamanaşımına tabi tutulmuştur. Buna göre sorumluluk, mirasın paylaşıldığı tarihten veya daha sonra yerine getirilecek alacaklarda muacceliyet tarihinden itibaren bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.

3.2.2. Mirasçılardan alacaklılara karşı sorumlulukları

Tereke borçlarının esas itibariyle mirasın paylaşılmasından önce ödenmesi gerekir. Bu sebeple her bir mirasçı, TMK m. 649'e göre tereke borçlarının paylaşımından önce ödenmesini talep etmeye yetkilidir. Ancak böyle bir talepte bulunulmamışsa paylaşma gerçekleşmesine rağmen tereke borçları henüz ödenmemiş olabilir.

Miras paylaşılmış olmasına rağmen tereke borçları henüz ödenmemişse, TMK m. 681 uyarınca, paylaşmadan sonra, mirasçılardan tereke borçlarından müteselsil sorumluluğu beş yıl daha devam eder⁵²². Gerek bu hükme, gerek miras payından fazla ödemede bulunan mirasçılardan rücu hakkına ilişkin detaylı

⁵²⁰ Kocayusufpaşaoğlu, 1987, s. 732; Dural, Öz, 2015, s. 525.

⁵²¹ Kocayusufpaşaoğlu, 1987, s. 732.

⁵²² Mirasçılardan birbirlerine karşı sorumluluğunu düzenleyen TMK m. 679'da mirasçılardan dışa karşı sorumluluğunu düzenleyen TMK m. 681'den farklı olarak müteselsil sorumluluk öngörülmemiştir. Dolayısıyla mirasçılardan birine özgülenen malın ayıplı çıkmasından, zaptedilmesinden ya da özgülenen alacağın tahsil edilememesinden dolayı diğer mirasçılar kısmî olarak sorumludur.

açıklamalar miras ortaklığının hükümleri açıklanırken yapıldığı için burada o açıklamalara yollama yapılmakla yetinilmiştir⁵²³.

---

⁵²³ Bkz. yuk. 2.2.1.3 ve 2.2.1.6.

SONUÇ

Bir gerçek kişinin ölümü ile açılan miras üzerinde hak sahibi olabilecek birden fazla kişinin bulunması halinde, bu kişiler arasında kurulan miras ortaklığı, bir geçiş dönemini ifade etmektedir. Zira mirasçılar, mirasbırakanın ölümüyle birlikte kendilerine intikal eden haklara bir bütün hâlinde ve hep birlikte sahip iken, ortaklık sona erdikten sonra bu haklardan miras payları oranında kendilerine özgülönelere tek başlarına sahip olurlar.

Yasal ve atanmış mirasçılardan oluşan miras ortaklığı kurumu ile bir veya birkaç mirasçının zarar verici hareketlerine karşı hem terekenin, dolayısıyla hem diğer mirasçılarının, hem de mirasbırakanın alacaklılarının korunması amaçlanmaktadır. Bu koruma ise miras ortaklığına hâkim olan, elbirliği hâlinde hak sahipliği ilkesi ile mümkün olmaktadır.

Miras ortaklığı devam ederken mirasçılar, tereke malları üzerinde elbirliği hâlinde hak sahibidir; bu sebeple ne tereke malları üzerinde, ne de miras payları üzerinde hiçbir mirasçı tek başına tasarrufta bulunamaz. Ancak çeşitli ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak mirasın açılmasından sonra, iştirak hâli devam ederken miras payının devrine Medenî Kanun'un 677. maddesi ile imkân verilmiştir. Bu düzenleme ile miras ortaklığında ortaklar arasında bulunan sıkı bağ gevşetilmiştir.

Mirasçılarının mirasbırakanın borçlarından sorumluluğuna ilişkin TMK m. 641/I ve m. 599/II'deki düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde mirasçılarının bu borçlardan şahsen ve müteselsil olarak sorumlu oldukları görölmektedir. Buna göre mirasçılardan her biri tereke alacaklılarına karşı miras paylarına bakılmaksızın borcun tamamından sorumlu olur ve bu sorumluluk mirasçılarının terekeden elde ettikleri ile sınırlı olmayıp kendi malvarlıklarını da kapsar. Müteselsil sorumluluğun kapsamına ilişkin eMK dönemindeki tartışmalar 4721 sayılı TMK'deki düzenleme ile büyük ölçüde giderilmiştir. Zira 4721 sayılı TMK m. 641/I, karşılığı olan eMK m. 582'den farklı olarak, "*müteveffanın borçlarından*" değil, "*tereke borçlarından*" söz etmektedir. Tereke borçları kavramı, müteveffanın borçları kavramından daha geniş bir kavramdır. Çünkü tereke borçları ifadesi,

sadece mirasbırakandan intikal eden borçları değil, terekeye karşı ileri sürülebilecek her türlü borcu kapsar. Görüldüğü üzere, 4721 sayılı kanunda müteselsil sorumluluğun kapsamı genişletilmiş ve mirasçılar sadece mirasbırakanın hukukî ilişkilerinden doğan ve küllî halefiyet gereği kendilerine intikal eden borçlardan değil, terekeye karşı ileri sürülebilecek miras hukuku kaynaklı her türlü borçtan, özellikle de intikal borçlarından müteselsil olarak sorumlu tutulmuştur. Bununla birlikte, Türk Medenî Kanunu'nda ve diğer kanunlarda bu sorumluluk düzenine istisna teşkil edebilecek pek çok düzenlemeye de yer verilmiştir. Bu istisnalar ile sorumluluk mirasçılar lehine bir nebze de olsa hafifletilmiştir.

Elbirliği ile hak sahipliği ilkesinin uygulandığı miras ortaklığının tüzel kişiliği bulunmadığı için medenî hakları kullanma ehliyeti ve buna bağlı olarak da dava açma ehliyeti yoktur. Dolayısıyla mirasçıların davacı ya da davalı konumunda olmaları fark etmeksizin aralarında kural olarak mecburi dava arkadaşlığı vardır. Yani mirasçılara karşı açılacak bir davada tüm mirasçıların hasım gösterilmesi gerektiği gibi mirasçılar tarafından açılacak bir davada da tüm mirasçıların birlikte dava açmaları gerekir. Ancak bu ilkenin katı bir şekilde uygulanması hâlinde oluşabilecek sıkıntılar göz önünde bulundurularak TMK m. 640'a eklenen 4. fıkra ile mirasçılardan her birinin terekedeki hakların korunmasını tek başına isteyebileceği kabul edilmiştir. Örneğin, bir alacağın zamanaşımına uğramasını ya da bir taşınmaza yapılan tecavüzü engellemek amacıyla açılan davalar ve haksız zilyede karşı açılan miras sebebiyle istihkak davası, Yargıtay uygulamasında ve doktrinde terekedeki hakların korunmasına ilişkin davalar olarak kabul edilmekte ve bu davaları her bir mirasçının diğer mirasçılarla birlikte hareket etmesi gerekmeksizin, tek başına açabileceği kabul edilmektedir. Mirasçıların davalı olmaları durumunda ise tereke ile ilgili olup, konusu para alacağı olan davaların bütün mirasçılara karşı açılmasının zorunlu olmadığı kabul edilmektedir.

Miras ortaklığında geçerli olan elbirliği hâlinde hak sahipliği ilkesinin bir sonucu olan birlikte hareket kuralının doğurduğu zorlukları hafifletmek ve kısmen ortadan kaldırmak amacı ile miras ortaklığına bir temsilci atanabileceği kabul edilmiştir. Miras ortaklığı temsilcisi, tüm mirasçıların ortak kararıyla atanabileceği gibi mirasçılardan birinin mahkemeye başvurarak talepte bulunması sonucunda da

atanabilir. Her ne şekilde atanmış olursa olsun temsilci, tereke mallarını idare etmeye ve tereke ile ilgili hukukî işlemleri yapmaya tek başına yetkilidir. Miras ortaklığı temsilcisinin sahip olduğu bu yetkilere karşılık yaptığı işlemlerden dolayı mirasçılara karşı vekil gibi sorumlu olduğu kabul edilmektedir.

Miras ortaklığı kural olarak, paylaşma ile sona erer. Terekedeki hak ve borçların paylaşılması, mirasçılarının tümünün anlaşmasıyla gerçekleştirilebileceği gibi, içlerinden birinin açacağı bir paylaşma davası yoluyla da gerçekleştirilebilir. Mirasçılardan her biri, sözleşme veya kanun gereğince ortaklığı sürdürmekle yükümlü olmadıkça, her zaman mirasın paylaşılmasını isteyebilir. Her ne şekilde gerçekleşmiş olursa olsun terekenin tamamını kapsayan bir paylaşma ile miras ortaklığı sona erer.

Miras ortaklığı genel olarak paylaşma ile sona ermekle birlikte bu ortaklığı sona erdirecek tek hâl paylaşma değildir. Paylaşma dışı sebeplerle de miras ortaklığının sona ermesi mümkündür. Bu sebepler, miras ortaklığında geçerli olan elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesi, kat mülkiyetine geçilmesi, miras ortaklığının başka bir ortaklık hâline çevrilmesi, terekenin tek bir mirasçı üzerinde toplanması ve terekede aktif bir değer kalmamasıdır.

Terekede tarımsal arazilerin bulunması hâlinde yapılacak olan paylaşmada uygulanan Türk Medenî Kanunu hükümleri 6537 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır. Yürürlükten kaldırılan maddelerin yerine getirilen yeni düzenleme ile tarımsal arazilerin, “*yeter gelirlili tarımsal arazi büyüklüğü*” olarak ifade edilen oranın altına düşecek şekilde mirasçılara özgülenmesi yasaklanmıştır. Mirasbırakanın geride birden fazla mirasçısı kalmışsa, mirasçılar tarımsal taşınmazın mülkiyetini, tek bir gerçek veya tüzel kişiliğe ya da tüzel kişiliği bulunmayan bir ortaklığa devretmeye mecbur bırakılmıştır. Böyle bir düzenleme ile tarımsal arazilerin nesilden nesile aktarılması yoluyla bölünerek verimsiz küçük parçalar hâline dönüşmesi engellenmek istenmiştir.

Mirasın paylaşılmasından sonra da mirasçılarının hem birbirlerine karşı hem de mirasbırakanın alacaklılarına karşı sorumlulukları vardır. Zira TMK m. 679'a göre, paylaşmanın tamamlanmasından sonra mirasçılarının, paylarına düşen mal ve

alacaklar için garanti borçları vardır. Mirasçıların alacaklılara karşı müteselsil sorumlulukları ise mirasın paylaşılmasından sonra beş yıl daha devam eder. Paylaşmanın üzerinden beş yıl geçmesinden sonra tereke borçlarından mirasçılar ne şekilde sorumlu olacağına ilişkin kanunda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu sebeple, müteselsil sorumluluk sona erince ne olacağı doktrinde tartışmalıdır. Ancak daha baskın olan görüşe göre, mirasçılar iç ilişkide nasıl bir düzenleme yapmış olurlarsa olsun, beş yıl geçtikten sonra, alacaklıya miras payları oranında sorumlu olurlar.

KAYNAKLAR*

- Abt, D., Weibel, T. (2007). *Erbrecht*. Basel.
- Acar, F. (2006). Miras hukukunda paylaşma kuralı. *MÜHFD*, S. 1, s. 121-161.
- Akıncı, Ş. (2013). *Borçlar hukuku bilgisi*. (Yedinci Baskı). Konya: Sayram Yayınları.
- Akıntürk, T. (1971). *Müteselsil borçluluk*. Ankara: Sevinç Matbaası Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.
- Akıntürk, T., Ateş Karaman, D. (2014). *Borçlar hukuku genel hükümler özel borç ilişkileri*. (Yirmi üçüncü Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.
- Akkanat, H. (2004). *Ölümün özel hukuk ilişkilerine etkisi*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Altaş, H. (2014). *Medeni hukuk başlangıç hükümleri*. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Altunkara, Ö. (2010). Gelir vergisi mükellefinin ölümü halinde mirasçılarının sorumlulukları. *Yaklaşım Dergisi, (E- Yaklaşım)*, S. 212, Ağustos.
- Antalya, O. G. (2009). *Miras hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Aral, F. (1979). *Türk medeni hukukunda mirasın taksimi davası*. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.
- Aral, F., Ayrancı, H. (2014). *Borçlar hukuku özel borç ilişkileri*. (Onuncu Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları.
- Aslan, M. (2011). Mirasçılarının vergi borçlarından sorumluluğu. *MHAD*, C. XVII, S. 3-4, s. 127-144.
- Ayan, M. (2009). *Miras hukuku*. (Beşinci Baskı). Konya: Mimoza Yayıncılık. (Ayan, Miras).
- Ayan, M. (2013). *Medeni hukuka giriş*. (Sekizinci Baskı). Konya: Mimoza Yayıncılık. (Ayan, Medenî)
- Aybay, A. (2002). *Miras hukuku dersleri*. İstanbul: Maltepe Üniversitesi Yayınları.

---

* Dipnotlarda yer verilen eserler, yazarlarının soyadlarıyla anılmış olup aynı yazarın birden fazla eserine yapılan atıflar, kısaltılmış şekilleriyle parantez içerisinde gösterilmiştir.

- Ayiter, N. (1961). *Elbirliği ortaklıkları (iştirak halinde mülkiyet)*. Ankara: Yeni Desen Matbaası.
- Ayiter, N., Kılıçoğlu, A. M. (1993). *Miras hukuku*. Ankara: Savaş Yayınları.
- Balcılar, M. B. (2010). Mirasçılarının muhafaza ve ibraz ödevi. *Yaklaşım Dergisi, (E-Yaklaşım)*, S. 211, Temmuz.
- Barlas, N. (2012). *Adi ortaklık temeline dayalı sözleşme ilişkileri*. (Üçüncü Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Baygın, C. (2005). *Türk miras hukukunda alacaklıların korunması*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Berki, Ş. (1954). Türk miras hukukunun esasları. *AÜHFD*, C. XI, S. 3-4, s. 174-221. (Berki, Miras Hukukunun Esasları).
- Berki, Ş. (1968). Türk Medeni Kanununda mirasçılarının mesuliyeti. *AÜHFD*, C. XXV, S. 3-4, s. 107-136. (Berki, Mesuliyet).
- Berki, Ş. (1975). Miras hukuku. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları. (Berki, Miras).
- Berki, Ş. (1980). Eski ve yeni hukukumuzda miras sistemleri. *AÜHFD*, C. XXXVII, S. 1-4, s. 223-237. (Berki, Miras Sistemleri).
- Beusch-Liggenstorfer, C., Wehinger, C. (2011). Art. 602-606. . Kostkiewicz, J. K., Nobel P., Schwander I., Wolf S. (Hrsg.). *OFK- orell füssli kommentar (Navigator.ch) ZGB Kommentar Schweizerisches Zivilgesetzbuch (Zweite Aufl.)*. Zürich.
- Bolatoğlu, B. (1984). *Miras açıldıktan sonra miras hakkının devri sözleşmesi*. Ankara: Kazancı Matbaacılık Sanayii.
- Cenk, R. (2011). Mükellefin ölümü halinde mirasçılarının vergi hukuku açısından sorumlulukları. *Yaklaşım Dergisi, (E-Yaklaşım)*, S. 221, Mayıs.
- Cin, H. (1979). *Eski ve yeni Türk hukukunda tarım arazilerinin miras yoluyla intikali*. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.
- Çakırca, S. İ. (2007). Miras payının devri sözleşmeleri. *Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan*, C. II, İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 1819-1846.
- Demir, R. (2012). Mirasın paylaşılması davası. *İBD*, C. LXXXVI, S. 2012/6, s. 84-106.

- Demircioğlu, H. R. (2009). *Güven esası uyarınca sözleşme görüşmelerindeki kusurlu davranıştan doğan sorumluluk (culpa in contrahendo sorumluluğu)*. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Dural, M., Sarı, S. (2014). *Türk özel hukuku C. I temel kavramlar ve Medeni Kanun başlangıç hükümleri*. (Dokuzuncu Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Dural, M., Öz, T. (2015). *Türk özel hukuku C. IV miras hukuku*. (Sekizinci Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Edis, S. (1989). *Medeni hukuka giriş ve başlangıç hükümleri*. (Dördüncü Baskı). Ankara: Ankara Ünivesitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.
- Eren, F. (2014). *Borçlar hukuku genel hükümler*. (On altıncı baskı). Ankara: Yetkin Yayınları. (Eren, Borçlar Genel)
- Eren, F. (2014), *Borçlar hukuku özel hükümler*. Ankara: Yetkin Yayınları. (Eren, Borçlar Özel)
- Eren, F., Başpınar, V. (2014). *Toprak hukuku*. (Dördüncü Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları.
- Erişgin, N. (2003). Birlikte mirasçılarının mirasbırakanın banka tasarrufu üzerindeki tasarruf yetkisi. *AÜHFD*, C. LII, S. 3, s. 121-143.
- Ertaş, Ş. (2008). *Eşya hukuku*. (Sekizinci Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Esener, T., Güven, K. (2012). *Eşya hukuku*. (Beşinci Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları.
- Genç Arıdemir, A. (2012). *Mirasın açılmasından sonra yapılan miras payının devri sözleşmesi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Gençcan, Ö. U. (2004). *4721 sayılı Türk Medeni Kanunu*. Ankara: Yetkin Yayınları. (Gençcan, Medeni Kanun).
- Gençcan, Ö. U. (2011). *Miras hukuku*. (İkinci Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları. (Gençcan, Miras Hukuku).
- Göktürk, H. A. (1937). *Miras hukuku*. Ankara: Siyasal Bilgiler Okulu Neşriyatı.
- Gönensay S., Birsen, K. (1963). *Miras hukuku*. (İkinci Bası). İstanbul: Ahmet Sait Matbaası.
- Görgün, L. Ş. (2014). *Medenî usûl hukuku*. (Üçüncü Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları.

- Graham-Siegenthaler, B. (2012). Art. 602-606. Breitschmid, P., Rumo-Jungo, A. (Hrsg.). *CHK-handkommentar zum Schweizer privatrecht, Erbrecht art. 457-640 ZGB*. (Zweite Aufl.). Zürich.
- Gündoğdu, B. (2009). Miras hukukunda sorumluluk. *Yaklaşım Dergisi*, Yıl 17, Sayı 94, Şubat, s. 86-91.
- Gür, S. (2010). Borçlunun ölümü halinde SGK prim alacaklarından dolayı mirasçılarının sorumluluğu. *Yaklaşım Dergisi*, S. 215, Kasım 2010, s. 240-243.
- Güvenç, Ö., (2015). Culpa in contrahendo sorumluluğu bağlamında sözleşme görüşmelerinin kesilmesi. *GÜHFD*, C. XVIII, S. 3-4, s. 363-405.
- Hatemi, H. (2014). *Miras hukuku*. (Beşinci Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Hamm, M., Brusa, Y. (2013). Auskunftsrechte von erben wirtschaftlich berechtigter gegenüber Schweizer banken. *Der Schweizer Treuhänder*, 1-2, s. 1-4, (Erişim: <http://www.ssplaw.ch/site/assets/files/2218/auskunftsrechtevonervenben1-22013.pdf>, E.T. 18.05.2015).
- İmre, Z., Erman, H. (2013). *Miras hukuku*. (Dokuzuncu Baskı). İstanbul: Der Yayınları.
- İnal, N. (2005). *Miras davaları*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- İnan, N., Ertuş, Ş., Albaş, H. (2012). (Sekizinci Baskı). *Miras hukuku*. İzmir, İleri Yayınları.
- İşgüzar, H. (2003). *Yeni Türk Medeni Kanunu'na göre miras hukuku Hükümlerindeki Değişiklikler ve Yenilikler*. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Kaçak, N. (2006). *Yeni içtihatlarla yeni miras hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Kılıçoğlu, A. M. (1989). *Miras taksim sözleşmesi*. Ankara: Yetkin Yayınları. (Kılıçoğlu, Taksim).
- Kılıçoğlu, A. M. (2013). *Miras hukuku*. (Beşinci Baskı). Ankara: Turhan Kitabevi. (Kılıçoğlu, Miras).
- Kılıçoğlu, A. M. (2014). *Borçlar hukuku genel hükümler*. (On sekizinci Baskı). Ankara: Turhan Kitabevi. (Kılıçoğlu, Borçlar Genel).
- Kocayusufpaşaoğlu, N. (1987). *Miras hukuku*. (Üçüncü Bası). İstanbul: Filiz Kitabevi.

- Kocayusufpaşaoğlu, N. (1991). *Miras hukuku 2. ve 3. basılara ek kitap*. İstanbul: Filiz Kitabevi. (Kocayusufpaşaoğlu, Ek Kitap).
- Köprülü, B. (1985). *Miras hukuku dersleri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Kuru, B., Arslan, R., Yılmaz, E. (2012). *İcra ve iflas hukuku*. (Yirmi altıncı Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları. (Kuru, Arslan, Yılmaz, İcra İflas)
- Kuru, B., Arslan, R., Yılmaz, E. (2012). *Medeni usul hukuku*. (Yirmi üçüncü Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları. (Kuru, Arslan, Yılmaz, Medenî Usul).
- Mamük, D. (2013). Mirasın paylaşılmasında mirasçılarının irade özgürlüğü ve bu özgürlüğün sınırları. *ABD*, 2013-2, s. 315-329.
- Meier-Hayoz, A., Forstmoser, P. (2003). Die auskunftsrechte von erben gegenüber banken, *Jusletter*, 8 September, s. 1-13, (Erişim: <http://www.forstmoser.ch/publications/articles/2003-auskunftsrechte-jusletter.pdf>, E.T. 18.05.2015).
- Oğuzman, M. K. (1991). *Miras hukuku*. (Beşinci Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Oğuzman, M. K., Barlas, N. (2014). *Medeni hukuk*. (Yirminci Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Oğuzman, M. K., Seliçi, Ö., Oktay-Özdemir, S. (2014). *Eşya hukuku*. (On yedinci Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Oğuzman, M. K., Öz, T. (2013). *Borçlar hukuku genel hükümler C. I.* (On birinci Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Özakman, H. C. (1984). *Miras payının devrine ilişkin sözleşmeler*. İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları.
- Özçelik, Ş. B. (2015). 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda 6537 sayılı Kanunla yapılan değişiklikler ve değerlendirilmesi. *GÜHFD*, C. XIX, S. 1, s. 53-76.
- Özdemir, H. (2012). Mirasçılarının mirasın borçlarından dolayı sorumluluğu. *EÜHFD*, C. XVI, S. 1-2, s. 191-223.
- Öztaş, B. (2012). *Miras hukuku*. (Beşinci Baskı). Ankara: Turhan Kitabevi.
- Öztrak, İ. (1976). *Miras hukuku*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Özdoğan, A. İ. (2001). *Türk miras hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Pekcanitez, H., Atalay, O., Özekes, M. (2014). *Medeni usul hukuku Ders Kitabı*. (Sekizinci Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları.
- Pekcanitez, H., Atalay, O., Sungurtekin Özkan, M., Özekes, M. (2012). *İcra ve iflâs hukuku*. (Onuncu Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları.
- Sapanoğlu, S. (2011). *Miras paylaşma ve miras payının devri sözleşmeleri*. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Schaufelberger, P. C., Keller, K. (2006). Art. 602-640. Honsell, H., Vogt, N. P., Geiser, T. (Hrsg). *Basler kommentar zivilgesetzbuch II*. (Dritte Aufl.). Basel.
- Serozan, R. (2006). Kişiyeye sıkı biçimde bağlı sayılan manevi hakların mirasçılığa geçebilirliği, *Prof. Dr. Özer Seliçi'ye Armağan*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, s. 559-564.
- Serozan, R., Engin, B. İ. (2014). *Miras hukuku*. (Dördüncü Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Sirmen, A. L. (2013). *Eşya hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Sungurbey, İ. (1989). Elbirliğiyle (iştirak halinde) mülkiyetin ne olduğu ve elbirliği ilişkisinin yaşamsal gücü, *YD, Özel Sayı*, s. 253-288.
- Şener, E. (1988). *Eski ve yeni miras hukuku (şerh)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık. (Şener, Miras).
- Şener, E. (1976). Mirasçılık sıfatının yitilmesi ve benzeri Haller. *YD, C. II, S. 2*, s. 81-103. (Şener, Mirasçılıktan İskat).
- Şener, E. (1976). Mirasçılık sıfatının yitilmesi ve benzeri haller. *YD, C. II, S. 3*, s. 101-125. (Şener, Mirastan Mahrumiyet ve Feragat).
- Şener, E. (1976). Mirasçılık sıfatının yitilmesi ve benzeri haller. *YD, C. II, S. 4*, s. 71-97. (Şener, Mirasın Reddi)
- Şener, O. H. (2013). Tereke temsilcisi atanmasına ilişkin ilke ve esaslar. *YÜED, C. VIII, Özel Sayı*, s. 2551-2596. (Şener, Tereke Temsilcisi)
- Şengün, K. O. (1971). Miras ortaklığı ve mirasçılarının dava hakları. *ABD, S. 5*, s. 645-660.
- Şentop, M. (2004). Önceki hukukumuzda terekeye yapılacak muamele ve mirasbırakanın borçlarından mirasçılarının sorumluluğu. *Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu'na Armağan*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, s. 435-448.

- Tekinay, S. S. (1989). *Eşya hukuku C. I*, (Beşinci Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Topuz, G., Topuz, S. (2008). Miras ortaklığında mirasçıların dava arkadaşlığı. *ABD*, Yıl 66, S. 3, s. 60-67.
- Tuor, P., Schnyder B., Schmid, J., Rumo-Jungo, A. (2009). *Das Schweizerische Zivilgesetzbuch begründet von Peter Tuor*. (Dreizehnte Aufl.). Zürich, Basel und Genf.
- Turan Başara, G. (2012). Türk hukuku bakımından mirasın kazanılmasında kabul edilen prensipler ve mirası ret hakkı. *Erzurumluoğlu Armağanı*, Ankara, Anıl Matbaacılık, s. 143-180.
- Yağcı, K. (2013). *Cezai mirasçılıktan çıkarma (cezai ıskat)*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Yavuz, C. (2014). *Türk borçlar hukuku özel hükümler*. (Onuncu Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Yıldırım, H. (2010). Borçlunun ölümü halinde mirasçılarının takip edilmesi. *İBD*, C. LXXXIV, S. 3, s. 1653-1665. (Yıldırım, Mirasçılarının Takibi).
- Yıldırım, M. F. (2004). Beklenen miras hakkının devri sözleşmesi konusunda iki gelişme. *AÜHFD*, C. LIII, S. 1, Ankara, s. 117-130. (Yıldırım, İki Gelişme).
- Yıldırım, M. F. (1995). Açılmamış bir terekedeki miras hakkının devri sözleşmesi. *YD*, S. 1-2, s. 109-144. (Yıldırım, Devir Sözleşmesi).
- Zevkliler, A. (1970). *Türk miras hukukunda tarımsal işletmelerin tahsisi*. Ankara: Sevinç Matbaası, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.

Elektronik Kaynaklar

- Hukuk Türk Hukuk Bilgi Bankası : www.hukukturk.com
- Kazancı Bilişim İçtihat Bilgi Bankası : www.kazanci.com

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : SARI FİDAN, Özlem
Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti
Doğum tarihi ve yeri : 22.11.1990/ Kütahya
Medeni hâli : Evli
Telefon : 03122162058
e-posta : ozlmsrfdn@gmail.com

Eğitim Derecesi	Okul/Program	Mezuniyet yılı
Yüksek lisans	Gazi Ü. SBE./Medeni Hukuk	2015
Lisans	Selçuk Ü./Hukuk Fakültesi	2012
Lise	Ali Gral Lisesi/TM	2008

İş Deneyimi, Yıl	Çalıştığı Yer	Görev
2012-2013	Dumlupınar Üniversitesi	Araştırma Görevlisi
2013- Halen	Gazi Üniversitesi	Araştırma Görevlisi

Yabancı Dili

İngilizce, Almanca

Yayınlar

Sarı Fidan, Ö. (2015). Mirasçılık Sifatını Kaybedenlerin Miras Ortaklığı ile İlişkileri, C. XIX, S. 2, Nisan, s. 149-164.

Hobiler

Müzik dinlemek, masa tenisi oynamak, kitap okumak

GAZİ GELECEKTİR...